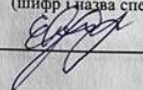

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки

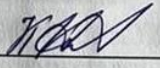
Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:
УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»»

Виконала: студентка 4 курсу, групи ЕК-216
спеціальності 051 «Економіка»

(шифр і назва спеціальності)

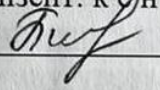
Мусійчук Є.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник д е н , зав каф ММЕ, професор

Карачина Н.П.
(прізвище та ініціали)

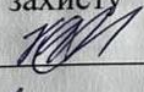
« 05 » 06 2025 р

Рецензент: к е н , доцент каф ПЛМ

Пілявоз Т.М.
(прізвище та ініціали)

« 06 » 06 2025 р

Допущено до захисту

Зав кафедри Карачина Н П

« 10 » червня 2025 р

Вінниця ВНТУ – 2025 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма - Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ММЕ
д.е.н., професор Карачина Н.П.

«24» 03 2025р.

ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Мусійчук Євгенії Олександрівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Управління грошовими потоками підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»»
Керівник роботи Карачина Наталія Петрівна д.е.н., професор
затверджені наказом ВНТУ від «20» березня 2025 року №97.
2. Строк подання студентом роботи: 5 червня 2025р.
3. Вихідні дані до роботи: основні положення наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативні та законодавчі акти України, матеріали періодичних видань, офіційні дані Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати» (додаток Б).
4. Зміст текстової частини: теоретико-методичні засади управління грошовими потоками підприємства, аналізування стану управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», удосконалення управління грошовими потоками та підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
5. Перелік ілюстративного матеріалу: таблиці та рисунки: підходи науковців до трактування поняття «грошові потоки», основні фінансові показники ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2021–2023 рр., структура грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», основні показники ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

6. Консультанти розділів роботи:

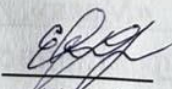
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата завдання видав	
		Підпис	Дата
Спеціальна частина	Карачина Н.П., завідувач кафедри ММЕ		

7. Дата видачі завдання «20» березня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

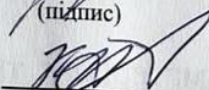
№ з/п	Назва етапів бакалаврської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Формування та затвердження теми бакалаврської дипломної роботи (БКР)	березень
2	Виконання спеціальної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР. (1-й розділ БКР)	березень-квітень
3	Виконання спеціальної частини БКР. Другий рубіжний контроль виконання БКР. (2-й розділ БКР)	травень
4	Виконання спеціальної частини БКР. Третій рубіжний контроль виконання БКР. (3-й розділ БКР)	травень-червень
5	Нормоконтроль БКР. Попередній захист БКР	1-а декада червня
6	Рецензування БКР	2-а декада червня
7	Захист БКР	2,3-я декада червня (за графіком)

Студент

(підпис)

Мусійчук Є.О.

Керівник роботи

(підпис)

Карачина Н. П.

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська кваліфікаційна робота складається з 102 сторінок формату А4, на яких є 8 рисунків, 13 таблиць, список використаних джерел містить 42 найменування.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад управління грошовими потоками підприємства.

В першому розділі розкрито теоретико-методичні засади управління грошовими потоками підприємства: досліджено сутність поняття «грошові потоки»; розглянуто основні характеристики, ознакову класифікацію, принципи, основні завдання та інструменти управління грошовими потоками підприємства; проаналізовано існуючі підходи до оцінювання ефективності управління грошовими потоками та обґрунтовано вибір підходу, який буде застосовуватись в дослідженні. В другому розділі проведено оцінювання фінансово-економічної діяльності та надано загальну організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; здійснено оцінювання ефективності управління грошовими потоками досліджуваного підприємства; проаналізовано систему управління підприємством в цілому. В третьому розділі розроблено напрями удосконалення системи управління досліджуваного підприємства в цілому та управління грошовими потоками зокрема.

Ключові слова: грошові потоки, підприємство, підприємство, удосконалення, ефективність.

ABSTRACT

The bachelor's thesis consists of 102 A4 pages, which include 8 figures, 13 tables, and a list of references containing 42 titles.

The purpose of the work is to substantiate the theoretical, methodological and practical principles of enterprise cash flow management.

The first section discloses the theoretical and methodological foundations of enterprise cash flow management: the essence of the concept of 'cash flows' is studied; the main characteristics, characteristic classification, principles, main tasks and tools of enterprise cash flow management are considered; existing approaches to assessing the effectiveness of cash flow management are analysed and the choice of approach to be used in the study is substantiated. The second section assesses the financial and economic activities and provides a general organisational and economic description of Vinnytsia Plant Mayak PJSC; evaluates the efficiency of cash flow management of the researched enterprise; analyses the management system of the enterprise as a whole. The third section develops directions of improvement of the management system of the researched enterprise in general and cash flow management in particular.

Keywords: cash flows, enterprise, enterprise, improvement, efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність та класифікація грошових потоків підприємства	7
1.2 Зміст управління грошовими потоками підприємства, його мета, задачі та функції	20
1.3 Методичні засади оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства	29
2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	42
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	42
2.2 Аналіз динаміки обсягу та структури грошових потоків підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	52
2.3 Аналіз рівномірності, ліквідності та збалансованості грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	58
2.4 Оцінка ефективності управління грошовими потоками на підприємстві ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	70
3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	76
3.1 Напрями удосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	76
3.2 Оптимізація грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за обсягами та у часі	82
3.3 Економічне обґрунтування заходів удосконалення стану грошових потоків підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	97
ВИСНОВКИ	106

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
ДОДАТКИ	112
ДОДАТОК А. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	113
ДОДАТОК Б. Фінансова звітність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2021-2023 роки	114
ДОДАТОК В (обов'язковий). Ілюстративний матеріал	138

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній економіці України, що характеризується високим рівнем нестабільності, конкуренції та впливу глобальних економічних процесів, питання ефективного управління фінансовими ресурсами набувають першочергового значення. Одним із найважливіших елементів фінансового менеджменту підприємства є організація управління його грошовими потоками. Забезпечення безперервності та рівномірності руху грошових коштів дозволяє підприємству не тільки своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями, а й створювати умови для стабільного розвитку та інвестиційного зростання. Управління грошовими потоками безпосередньо впливає на такі стратегічні цілі підприємства, як підвищення рентабельності, забезпечення ліквідності, нарощення капіталу та оптимізація структури активів.

У сучасних умовах господарювання грошові потоки підприємства стають визначальним чинником забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності та можливостей стратегічного розвитку. Ефективне управління грошовими потоками сприяє забезпеченню неперервності виробничого процесу, своєчасному виконанню фінансових зобов'язань та оптимізації структури активів і пасивів. Підприємства, які володіють налагодженими механізмами регулювання грошових потоків, демонструють вищу адаптивність до змін у зовнішньому середовищі та стійкіші позиції на ринку. Це зумовлює зростаючу актуальність дослідження питань удосконалення управління грошовими потоками, особливо для вітчизняних промислових підприємств.

Актуальність обраної теми обумовлена також тим, що вітчизняна практика управління грошовими потоками ще не повністю інтегрує сучасні світові методики та інструменти фінансового планування і прогнозування. Багато підприємств використовують традиційні механізми контролю за коштами, приділяючи недостатню увагу стратегічному плануванню і аналітичній оцінці

ефективності потоків, що знижує їх конкурентоспроможність в умовах глобалізації ринків.

Проблематика управління грошовими потоками розроблена в працях таких провідних науковців, як Бланк І.О., Савчук В.С., Шеремет А.Д., Поддєрьогін А.М., Іванілов, О.С. Однак більшість наукових досліджень недостатньо враховують особливості вітчизняних підприємств у контексті сучасних економічних викликів, що обумовлює потребу у подальших розробках у цьому напрямі.

Мета та завдання роботи. Метою роботи є розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на основі аналізу чинної системи та виявлення резервів її оптимізації.

Завданнями бакалаврської кваліфікаційної роботи є:

- розкрити теоретичні засади сутності та класифікації грошових потоків підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до управління грошовими потоками на підприємстві;
- здійснити оцінку поточного стану грошових потоків на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;
- виявити основні проблеми та недоліки в системі управління грошовими потоками на підприємстві;
- запропонувати практичні заходи щодо оптимізації грошових потоків з урахуванням сучасних методів фінансового менеджменту.

Об'єктом дослідження є процес управління грошовими потоками на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти управління грошовими потоками (на прикладі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»).

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались наступні методи: ознайомчий, вертикальний та горизонтальний, коефіцієнтний, факторний аналізи, системний підхід – для формування системи показників оцінювання зовнішньоекономічної діяльності.

Інформаційну базу дослідження складають фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», статистичні дані, законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних авторів, а також власні аналітичні розрахунки.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення роботи полягає у тому, що використання запропонованих рекомендацій дозволить підприємству використовувати потенційні можливості для покращення стану і ефективності управління грошовими потоками, підвищенню його фінансової стійкості, оптимізації використання фінансових ресурсів і зміцненню ринкових позицій підприємства.

Апробація результатів роботи. Основні положення дослідження доповідалися на конференції Вінницького національного технічного університету: Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2025). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2025/paper/view/25548>

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та класифікація грошових потоків підприємства

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки грошові потоки підприємства набувають особливого значення як основа фінансової стабільності, забезпечення операційної діяльності та формування інвестиційного потенціалу. Збалансованість грошових надходжень і витрат є запорукою збереження платоспроможності та ліквідності, що, своєю чергою, впливає на конкурентоспроможність суб'єкта господарювання на ринку. Саме тому теоретичне осмислення сутності грошових потоків та їх класифікація є важливими елементами для побудови ефективної фінансової політики підприємства.

Грошові потоки є основною складовою фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства. Вони відображають рух грошових коштів у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Поняття "грошовий потік" у широкому розумінні охоплює сукупність надходжень та виплат грошових коштів, що мають місце за певний період.

Грошові потоки підприємства становлять основу фінансового забезпечення його економічної діяльності, відображаючи реальні процеси руху грошових коштів у рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Сутність поняття грошових потоків розкривається через взаємозв'язок між надходженнями та витратами коштів протягом певного періоду часу. На думку І.О. Бланка, грошові потоки є не тільки наслідком господарської діяльності, а й важливим інструментом управління фінансовими ресурсами підприємства [1].

У сучасних умовах функціонування економіки грошові потоки набувають особливого значення як об'єкт фінансового управління на підприємстві. Вони

формують основу для реалізації господарських процесів, забезпечують виконання поточних зобов'язань та створюють фінансову базу для розвитку.

У науковій літературі відсутнє єдине загальновизнане трактування поняття "грошовий потік", що зумовлено різними теоретичними підходами до розуміння економічної природи цієї категорії. Залежно від школи економічної думки та практичної площини застосування, поняття грошових потоків варіюється від простого руху грошових коштів у часі до складної системи фінансових взаємозв'язків між усіма структурними елементами підприємства [1]. Різні наукові автори трактують власні визначення грошових потоків, проте їхня сутність залишається незмінною це сукупність надходжень та видатків грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються в процесі господарської діяльності підприємства. Грошовий потік можна визначити як сукупність усіх надходжень і витрат грошових коштів, які здійснюються протягом певного періоду. Він охоплює повний спектр фінансових операцій, пов'язаних з основною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства, відображаючи реальний рух ресурсів у грошовій формі. Узагальнюючи наведені позиції, можна стверджувати, що сучасне наукове бачення сутності грошових потоків дедалі більше відходить від вузького бухгалтерського підходу та розвивається у напрямі інтегративної моделі управління ресурсами. Це підкреслює необхідність поєднання облікових, стратегічних і аналітичних підходів до трактування даної категорії з метою створення ефективної системи управління фінансовими потоками підприємства в умовах нестабільного економічного середовища. З економічної точки зору, грошові потоки є проявом кругообігу капіталу у грошовій формі. Вони не існують ізольовано, а тісно пов'язані з операційними циклами виробництва і реалізації, а також із зовнішнім середовищем підприємства — постачальниками, кредиторами, інвесторами та державними органами[1]. Узагальнене трактування поняття «грошові потоки» подано в таблиці нижче (табл. 1.1)

Таблиця 2 – Порівняння підходів до визначення сутності грошових потоків

Автор / Джерело	Трактування поняття “Грошові потоки”
Бланк І.А.	Грошові потоки – це реальні грошові надходження і витрати підприємства, що формуються в результаті його фінансово-господарської діяльності протягом певного періоду. Вони є індикатором якості фінансового управління, інструментом формування вартості бізнесу та одним із критеріїв оцінки фінансової стійкості.
Іванілов О.С.	Грошові потоки – це сукупність усіх надходжень і витрат грошових коштів підприємства за визначений період. Вони формують фінансовий цикл підприємства та забезпечують обіг його капіталу.
Савчук В.С.	Грошові потоки – це рух коштів, який забезпечує зв’язок між доходами, витратами та капіталом підприємства, формуючи базу для ефективного управління фінансами.
Ковальчук Г. І.]	Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємства
Тян Р. Б.	Розглядає грошовий потік, як вхідний і вихідний, а різниця між ними утворює прибуток. Вхідний грошовий потік – це надходження від реалізації продукції та інші надходження. Вихідний грошовий потік – це виплата заробітної плати, платежі субпідрядникам і постачальникам та інші.
Крамаренко Г. О.	Поділяє грошові потоки на чисті, традиційні та операційні.

З погляду фінансового аналізу, грошові потоки виступають не лише інструментом фіксації змін у структурі активів, але й вектором оцінки

ефективності управлінських рішень. Саме через аналіз руху коштів можна відстежити джерела формування фінансового ресурсу, ефективність їх використання, а також динаміку ліквідності та платоспроможності підприємства. Завдяки цьому грошовий потік перетворюється на центральну складову стратегічного планування та короткострокового фінансового контролю.

Грошові потоки відображають безперервність господарської діяльності: кошти, отримані від реалізації продукції, знову спрямовуються на закупівлю сировини, оплату праці, податкові платежі та інші витрати, формуючи замкнений цикл фінансових відносин. Таким чином, грошові потоки є не лише результатом діяльності, а й засобом забезпечення її безперервності.

У фінансовому менеджменті грошові потоки розглядаються як один із ключових індикаторів стану підприємства. Їх стабільність і позитивне сальдо свідчать про наявність ефективної моделі управління фінансами, здатної забезпечити ріст, інвестування та покриття поточних зобов'язань без зовнішнього втручання. Крім того, грошові потоки є основою розрахунку ряду важливих фінансових показників: ліквідності, рентабельності, оборотності, а також таких стратегічних індикаторів, як кредитоспроможність та інвестиційна привабливість[3].

Без належного контролю над формуванням, використанням та балансуванням грошових потоків підприємство втрачає здатність до розвитку, опиняється в умовах дефіциту ресурсів і підвищених ризиків неплатоспроможності. Успішне управління потоками коштів передбачає не лише облік фактичних операцій, а й активне прогнозування, планування, моделювання майбутніх сценаріїв. Саме тому у сучасній практиці все більше уваги приділяється не стільки фіксації фінансових результатів, скільки управлінню грошовим потоком як динамічним процесом, що забезпечує стабільне функціонування підприємства у ринковому середовищі.

Поняття «грошовий потік» у науковій літературі трактується по-різному залежно від підходу до аналізу фінансових процесів. У класичному розумінні

грошовий потік ототожнюється із сукупністю надходжень і витрат грошових коштів підприємства за певний період часу. Більш розширене трактування передбачає врахування не лише фактичних рухів коштів, але й фінансових зобов'язань і очікуваних платежів.

Таким чином, ефективне управління грошовими потоками є передумовою фінансової стабільності та підвищення ринкової вартості підприємства.

Грошові потоки є основоположною категорією фінансового менеджменту та відображають усі грошові надходження і витрати, які супроводжують господарську діяльність підприємства в певному періоді. Це поняття охоплює не лише процеси надходження коштів від реалізації продукції, послуг чи інших джерел, а й використання цих ресурсів для забезпечення виробничих, інвестиційних і фінансових потреб суб'єкта господарювання. Грошові потоки виконують роль індикатора життєздатності підприємства, дозволяючи оцінити його здатність до самофінансування, платоспроможності та фінансової гнучкості. Їх аналіз дозволяє виявити проблемні зони в структурі господарських процесів, забезпечити контроль над ефективністю витрат та вчасно виявляти дисбаланс між доходами і витратами. Таким чином, дослідження грошових потоків має ключове значення для фінансової стабільності та довгострокової стратегічної стійкості підприємства

Грошовий потік характеризується низкою важливих ознак, серед яких обсяг, регулярність, часовий розподіл та напрямок руху коштів. Кожна з цих характеристик відіграє важливу роль у формуванні загальної фінансової політики підприємства. Збалансованість потоків має критичне значення, оскільки саме відповідність між припливом і відпливом забезпечує стійке функціонування у коротко- та довгостроковій перспективі. У свою чергу, недостатній обсяг або нерегулярність надходжень часто свідчать про дисфункції в операційній або збутовій діяльності підприємства[5].

Існують різні підходи до класифікації грошових потоків, які дозволяють краще зрозуміти їхню структуру та особливості. Однією з найпоширеніших є

класифікація за видами діяльності: операційна, інвестиційна та фінансова. Операційна діяльність охоплює рух коштів, пов'язаний із поточною виробничою і реалізаційною активністю. Інвестиційна діяльність стосується придбання чи реалізації необоротних активів, а також участі в капіталі інших підприємств.

Фінансова діяльність охоплює залучення або повернення зовнішніх ресурсів, виплату дивідендів і сплату зобов'язань. Такий підхід є базовим у міжнародних стандартах фінансової звітності, зокрема у формі №3.

Грошові потоки мають низку ключових характеристик, що визначають їхню роль у фінансовій системі підприємства:

1. Обсяг – загальна сума грошових надходжень або виплат за певний період.
2. Часовий розподіл – визначає періоди здійснення надходжень та виплат.
3. Спрямованість – розподіл на приплив та відтік коштів.
4. Джерело виникнення – операційна, інвестиційна чи фінансова діяльність.
5. Регулярність – систематичність надходження чи виплати коштів.

Розуміння цих характеристик є основою для формування ефективної фінансової політики підприємства.

Рух грошових коштів характеризується обсягом, регулярністю, джерелом утворення та часовою структурою. Обсяг потоку визначає загальну суму надходжень або виплат, регулярність відображає періодичність здійснення платежів, а часовий аспект дозволяє встановити взаємозв'язок між надходженнями та витратами в коротко- і довгостроковій перспективі.

Для цілеспрямованого та ефективного контролю за рухом коштів потрібна їхня класифікація. Існує кілька підходів до класифікації грошових потоків, кожен з яких має свої особливості.

Українські науковці глибоко досліджують підходи до класифікації грошових потоків. І.О. Бланк та Р.А. Слав'юк [10] належать до числа прихильників статичного підходу. Вони визначають грошовий потік як різницю між отриманими й виплаченими коштами за певний момент часу, тобто фокусують увагу на залишку на рахунку, а не на його руху. Такий підхід

видається спрощеним, адже не відображає процес руху грошових коштів і не дозволяє повністю оцінювати платоспроможність підприємства, особливо в умовах коливань у часі.

На противагу цьому, динамічний підхід, представлений І. Бланком, Р.А. Слав'юком, [10] акцентує увагу саме на потоці коштів у процесі діяльності. Цей підхід описує грошові потоки як сукупність надходжень та виплат протягом певного періоду, що дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство генерує кошти – ключову характеристику його ліквідності й фінансової стійкості.

Найбільш гнучким видається комплексна ознакова класифікація, яку сформулював І. Бланк та посилено розвинув у своїх роботах той самий автор, а також Степаненко О [11]. Вони пропонують відслідковувати грошові потоки за такими ознаками: масштаб (від підприємства до конкретної операції), напрям (вхід/вихід), час (реальні або прогнозовані, регулярні або одноразові), баланс (надлишкові/недостатні), форма коштів (готівка або безготівковий розрахунок) та рівень ліквідності. Ключовою перевагою цього підходу є його можливість адаптації під специфіку підприємства й аналітичні завдання. Однак недоліком залишається складність у реалізації – потреба у великому обсязі даних та значних витратах часу для класифікації.

Порівняння та оцінка кожного з підходів:

1. Статичний підхід є простим і швидким, але обмеженим: він ігнорує рух коштів і тимчасовий фактор.
2. Динамічний підхід забезпечує більше розуміння ліквідності, але без якісного контексту потоку.
3. Комплексна ознакова класифікація є найбільш всеосяжною, дозволяє тонко налаштовувати керування грошовими потоками, але її впровадження потребує значних ресурсів. У таблиці 1.2 зображено комплексну ознакову класифікацію грошових потоків за різними критеріями.

Таблиця 3 – Комплексна ознакова класифікація грошових потоків підприємства

Критерії класифікації	Типи грошових потоків
1	2
1. Масштаб обслуговування фінансово-господарських процесів	Грошовий потік підприємства Грошовий потік кожного структурного підрозділу Грошовий потік окремої господарської операції Грошовий потік за системою Грошовий потік за сферою діяльності
2. Напрямок руху грошових потоків	Вхідний грошовий потік (приплив) Вихідний грошовий потік (відплив)
3. Вид фінансово-господарської діяльності	Грошовий потік від операційної діяльності Грошовий потік від інвестиційної діяльності Грошовий потік від фінансової діяльності Сукупний грошовий потік
4. За ступенем управління	Релевантний грошовий потік Нерелевантний грошовий потік Контрольований грошовий потік Неконтрольований грошовий потік
5. Сфера обігу	Зовнішній грошовий потік Внутрішній грошовий потік

6. Форма здійснення	Безготівковий грошовий потік Готівковий грошовий потік
7. Достатність обсягу	Надлишковий грошовий потік Оптимальний грошовий потік Дефіцитний грошовий потік
8. Тривалість формування	Короткостроковий грошовий потік Довгостроковий грошовий потік
9. З урахуванням процесу діяльності	Грошовий потік процесу виробництва Грошовий потік маркетингу Грошовий потік соціальної сфери Грошовий потік стимулювання працівників (пайовиків)
10. Вартісна оцінка в часі	Поточний грошовий потік Майбутній грошовий потік
11. Стабільність часових інтервалів формування	Регулярний грошовий потік з рівномірними частковими інтервалами Регулярний грошовий потік з нерівномірними частковими інтервалами
12. Безперервність формування	Регулярний грошовий потік Дискретний грошовий потік
13. Вид валюти	Грошовий потік в національній валюті Грошовий потік в іноземній валюті
14. Рівень передбачення	Плановий грошовий потік Неплановий грошовий потік

Розглядаючи структурні особливості грошових потоків, варто акцентувати увагу на джерелах їх формування та характері використання. До джерел належать доходи від господарської діяльності, продаж активів, залучення інвестиційних ресурсів, тоді як використання спрямовується на оплату поточних витрат, погашення фінансових зобов'язань, реінвестування у розвиток підприємства. За ступенем ліквідності розрізняють високоліквідні потоки, такі як готівкові надходження, та низьколіквідні, до яких належать, наприклад, боргові інструменти із тривалими термінами погашення [12].

Основними завданнями управління грошовими потоками є:

1. Забезпечення своєчасного виконання зобов'язань перед контрагентами;
2. Мінімізація ризику ліквідності;
3. Оптимізація обсягів грошових надходжень та витрат;
4. Забезпечення рентабельності фінансових операцій.

Ключовими інструментами управління є складання бюджетів руху грошових коштів, використання фінансового аналізу, застосування методів прогнозування грошових потоків.

Особливе значення має балансування позитивних і негативних потоків для уникнення дефіциту ліквідності.

Враховуючи важливість категорії грошових потоків для управління фінансами, її слід уточнити як у широкому, так і у вузькому плані. Під грошовим потоком у широкому розумінні розуміється своєчасний розподіл 7 грошових потоків, який проявляється в результаті діяльності підприємства.

Масштаби грошових потоків на практиці можуть бути дуже різними, і фінансовий менеджер повинен пояснити у вузькому сенсі категорію грошових потоків, яка відноситься до управління конкретним об'єктом, своєчасного розподілу вхідних і вихідних коштів у певному масштабі. Не існує одностайної точки зору щодо існування циклів грошових потоків. Для більш чіткого аналізу частки структури грошових потоків на підприємстві нижче представлено рисунок 1.1.

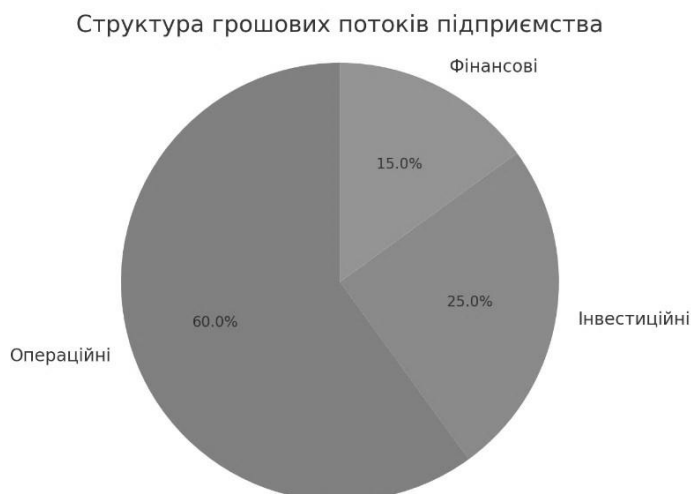

Рисунок 1.1 – Структура грошових потоків підприємства

Дисбаланси у грошових потоках можуть призводити до тимчасової чи навіть структурної неплатоспроможності підприємства. Особливо небезпечними є хронічні дефіцити грошових коштів, які свідчать про загострення фінансових проблем і потребують негайної корекції фінансової стратегії [12].

Фінансове планування передбачає прогнозування грошових потоків з метою забезпечення поточної платоспроможності та підтримання фінансової стійкості. Бюджетування грошових потоків дозволяє завчасно виявляти потенційні касові розриви та мінімізувати ризики ліквідності через формування резервів або залучення зовнішнього фінансування [12].

Раціональне управління фінансами на підприємстві неможливе без чіткого розуміння структури, динаміки та напрямів руху грошових коштів. Систематизація грошових потоків виступає тим інструментом, який дозволяє впорядкувати розрізнені фінансові операції, об'єднати їх у єдину логічну систему для подальшого аналізу та управління. Саме завдяки такому підходу управлінський персонал отримує змогу сформувати цілісну картину руху ресурсів у межах усіх видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

Чітка класифікація грошових потоків дає змогу істотно підвищити якість управління грошовими коштами, оскільки дозволяє розмежовувати найбільш ризиковані зони фінансових рішень, виявляти дисбаланси між припливами та витратами, а також здійснювати перерозподіл ресурсів відповідно до потреб підприємства. У процесі систематизації фінансисти мають можливість виявити напрями неефективного використання коштів або, навпаки, визначити найбільш продуктивні джерела їх надходження. Це, у свою чергу, сприяє побудові адаптивної системи фінансового управління, здатної реагувати на зовнішні зміни та внутрішні потреби.

Крім цього, системний підхід до грошових потоків значно полегшує процес фінансового планування. За умов наявності класифікаційної моделі підприємство отримує можливість прогнозувати грошові потреби на найближчі періоди, враховуючи сезонні коливання, рівень платоспроможності клієнтів, обсяги реалізації та інші важливі фактори. Завдяки цьому формується ефективна система прогнозування ліквідності, яка дозволяє уникнути раптових касових розривів та надлишкової залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Значною перевагою систематизації є також її здатність виступати аналітичним інструментом оцінки ключових фінансових характеристик підприємства. Під час структурного аналізу можна точно визначити рівень ліквідності, прибутковості, а також загальну платоспроможність, виходячи з конкретних показників руху грошових коштів. Такі висновки мають практичне значення не лише для внутрішнього фінансового управління, а й для зовнішніх зацікавлених сторін — банків, інвесторів, контрагентів[12].

У процесі прийняття рішень щодо доцільності інвестування, кредитування чи укладення контрактів із підприємством важливо мати повну інформацію про структуру та баланс грошових потоків. Систематизація дозволяє надати таку інформацію в доступній та узагальненій формі, що підвищує рівень прозорості підприємства і зміцнює його фінансову репутацію. Саме тому ефективна

класифікація грошових потоків є не лише внутрішнім інструментом, а й засобом підвищення довіри з боку партнерів.

Ще одним критично важливим аспектом є можливість завдяки систематизації прогнозувати настання фінансово-нестабільних періодів. Наприклад, якщо в результаті аналізу виявляється тенденція до перевищення витрат над надходженнями в окремі періоди або види діяльності, це може сигналізувати про загрозу кризи ліквідності. Відповідно, систематизований підхід дозволяє не лише фіксувати вже наявні проблеми, а й запобігати їх появі, надаючи підприємству час для вжиття коригувальних заходів.

Отже, значення систематизації грошових потоків полягає не лише в аналітичній функції, а й у її здатності забезпечити гнучке, адаптивне та стратегічно орієнтоване управління фінансами підприємства. Це ключовий інструмент підвищення ефективності грошового менеджменту та формування фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Грошові потоки тісно пов'язані з показниками фінансової стійкості підприємства. Стабільність і збалансованість грошових потоків сприяють збереженню кредитоспроможності, підтриманню оптимальної структури капіталу та забезпеченню інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. У свою чергу, дефіцит грошових коштів ускладнює своєчасне виконання фінансових зобов'язань, що може призвести до втрати довіри контрагентів і інвесторів [13].

Грошові потоки є одним із найважливіших показників фінансового стану підприємства. Ефективне управління грошовими потоками забезпечує стабільність, зростання та конкурентоспроможність бізнесу. Класифікація грошових потоків дозволяє системно аналізувати їхній стан і своєчасно приймати управлінські рішення для забезпечення фінансової безпеки підприємства.

1.2 Зміст управління грошовими потоками підприємства, його мета, задачі та функції

Управління грошовими потоками є ключовою підсистемою загальної системи фінансового менеджменту підприємства. Зважаючи на визначальну роль грошових потоків у забезпеченні платоспроможності, стійкості та розвитку підприємства, процес їх регулювання потребує комплексного підходу і чіткого визначення змістовних характеристик. Як зазначає І.О. Бланк, ефективне управління грошовими потоками забезпечує підтримання внутрішньої фінансової рівноваги підприємства та створює передумови для реалізації його стратегічних цілей [13].

Управління грошовими потоками підприємства — це складна, багаторівнева система дій, що має на меті досягнення фінансової стійкості й стабільності функціонування суб'єкта господарювання. Його головна суть полягає в ефективному керуванні обсягами, структурою та напрямками руху грошових коштів із урахуванням внутрішніх можливостей і зовнішніх економічних умов. Це управління охоплює як поточне забезпечення платоспроможності, так і довгострокову здатність фінансувати інвестиційні програми, утримувати фінансову незалежність і забезпечувати приріст вартості бізнесу.

У процесі управління грошовими потоками передусім формується уявлення про джерела виникнення коштів, їхній характер, періодичність і обсяг. У центрі уваги перебувають операційні надходження — як основне джерело фінансового ресурсу підприємства — та їх залежність від зовнішнього попиту, ринку збуту, ефективності обліку й договірної дисципліни. Досліджуються не лише надходження, а й витрати: рівень постійних і змінних витрат, структура інвестицій, обслуговування боргових зобов'язань. Лише на основі повної картини грошового циклу можна ухвалювати якісні управлінські рішення

Зміст управління включає планування використання ресурсів, орієнтоване на досягнення балансу між припливом і відпливом коштів. Підприємство має завчасно розраховувати обсяги потреб у фінансуванні, оптимізувати календар

платежів, узгоджувати терміни погашення зобов'язань із прогнозними надходженнями. Це забезпечує ритмічність фінансового обігу, знижує ризик дефіциту ліквідності та сприяє своєчасному виконанню договірних зобов'язань перед контрагентами й державою.

Управління грошовими потоками передбачає не лише планування, а й активну фазу реалізації фінансових рішень. На цьому етапі важливу роль відіграє моніторинг, який дозволяє відслідковувати відхилення між запланованими і фактичними показниками. Контрольна функція має запобіжний характер — вона дозволяє вчасно реагувати на збої в платежах, прострочення дебіторської заборгованості чи надмірне накопичення резервів. Після аналізу відхилень застосовується функція регулювання: змінюються напрямки потоків, переглядаються джерела фінансування, уповільнюється темп капіталовкладень або оптимізуються операційні витрати.

Важливо зазначити, що система управління грошовими потоками охоплює не лише короткострокові, а й довгострокові рішення. На стратегічному рівні йдеться про формування стабільної фінансової моделі, що дозволяє забезпечити зростання вартості підприємства, підвищення його інвестиційної привабливості та здатності до самофінансування. У цьому контексті управління грошовими потоками виступає не лише інструментом забезпечення платоспроможності, а й засобом реалізації корпоративної фінансової стратегії.

Управління грошовими потоками включає весь спектр заходів, спрямованих на планування, організацію, контроль та регулювання руху грошових коштів. Цей процес передбачає не лише облік фактичних потоків, а й їх прогнозування на основі аналізу виробничих і фінансових планів підприємства [14]. Нижче графічно зображено етапи управління грошовими потоками підприємства (рис.1.2)

Рисунок 1.2 – Етапи управління грошовими потоками підприємства

Надзвичайно важливо досягти синхронізації між надходженнями і виплатами коштів у часі для уникнення касових розривів, що потенційно можуть призвести до неплатоспроможності.

Управління грошовими потоками відіграє визначальну роль у забезпеченні фінансової життєздатності підприємства, оскільки саме рух грошових коштів забезпечує реалізацію більшості господарських процесів — від закупівлі ресурсів до фінансування капітальних інвестицій. В умовах ринкової економіки основним завданням фінансової служби є не лише облік фактичного стану розрахунків, а й активне управління потоком коштів у режимі реального часу. Саме тому мета цього процесу повинна бути чітко сформульована та інтегрована у загальну систему стратегічного управління підприємством [15].

Ключовою метою управління грошовими потоками є побудова ефективної та збалансованої системи руху грошових коштів, яка дозволяє не тільки уникати надмірних касових залишків або дефіциту коштів, а й забезпечувати постійну

платоспроможність підприємства. Це передбачає не лише контроль над наявністю фінансових ресурсів у конкретний момент часу, а й забезпечення їх достатнього обсягу у майбутньому – для безперебійного функціонування виробництва, виплати заробітної плати, виконання податкових зобов'язань, обслуговування боргів та реалізації інвестиційних проектів.

Крім того, мета управління грошовими потоками полягає у зниженні рівня фінансових ризиків, які можуть виникнути через диспропорції між припливом і відпливом коштів, затримки в розрахунках із клієнтами або зростання обсягу непередбачуваних витрат. Ефективне управління дозволяє попередити утворення касових розривів – ситуацій, коли підприємство тимчасово не має змоги розрахуватися зі своїми контрагентами, попри наявність прибуткової діяльності.

Важливо підкреслити, що управління грошовими потоками є не лише операційною функцією, спрямованою на вирішення поточних розрахунків, а й інструментом стратегічного розвитку. Сформована на основі прогнозів та аналізу система управління грошовими ресурсами створює передумови для зростання ринкової вартості підприємства, підвищення його інвестиційної привабливості та фінансової автономії. Збалансований грошовий потік свідчить про здорову фінансову політику підприємства, сприяє зміцненню довіри з боку партнерів і банківських установ, а також підвищує конкурентоспроможність у довгостроковому періоді.

Таким чином, мета управління грошовими потоками не зводиться лише до контролю над коштами. Вона охоплює стратегічні аспекти функціонування підприємства, орієнтовані на забезпечення стійкого розвитку, запобігання фінансовим втратам, ефективне використання ресурсів і підвищення загальної результативності бізнесу.

Організація передбачає побудову системи внутрішнього управління грошовими потоками, регламентування процедур казначейського обслуговування, встановлення відповідальності за рух коштів. Мотиваційна функція полягає у створенні стимулів для підрозділів підприємства щодо

раціонального використання фінансових ресурсів. Функція контролю спрямована на моніторинг виконання фінансових планів і оперативне реагування на виявлені відхилення [16].

Підприємства, що успішно управляють своїми грошовими потоками, мають змогу своєчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами, державою та працівниками, що є фундаментом їхньої ринкової стійкості.

У структурі процесу управління грошовими потоками виділяють кілька основних завдань. По-перше, це формування політики управління рухом коштів, яка має враховувати специфіку операційного циклу підприємства, особливості сезонності, тривалість дебіторської і кредиторської заборгованості. По-друге, забезпечення оперативного контролю за фактичними потоками з метою виявлення відхилень від запланованих параметрів. По-третє, коригування напрямів використання грошових коштів з урахуванням змін у зовнішньому середовищі та внутрішніх потреб підприємства .

Серед функцій управління грошовими потоками найбільш вагомими є планування, організація, мотивація і контроль. Планування включає розробку прогнозних моделей надходжень і витрат, визначення потреби в коротко- та довгострокових фінансових ресурсах, формування бюджетів руху грошових коштів.

Система управління грошовими потоками є ефективною лише за умови чіткого визначення її функціонального наповнення. Завдання, які реалізуються в межах управління рухом грошових коштів, охоплюють як аналітичну, так і практичну площини фінансової діяльності підприємства. Вони спрямовані не лише на забезпечення поточної платоспроможності, а й на формування передумов для стабільного зростання, оптимізації витрат, підвищення гнучкості та фінансової самостійності.

Одним із ключових завдань є формування достовірного та реалістичного прогнозу грошових потоків. Такий прогноз дозволяє заздалегідь оцінити обсяг очікуваних надходжень і витрат з урахуванням впливу сезонних коливань,

циклічності виробництва, змін кон'юнктури ринку, інфляційних чинників і інших зовнішніх економічних умов. Якісний прогноз грошового потоку забезпечує не лише точність фінансового планування, а й дозволяє попереджати потенційні розриви в обігу коштів, що критично важливо для підтримання платоспроможності[17].

Інше важливе завдання полягає у забезпеченні належного рівня ліквідності підприємства. Це означає, що в будь-який момент часу підприємство має бути готовим виконати всі свої короткострокові зобов'язання перед постачальниками, працівниками, державними органами та кредитними установами. Управління ліквідністю передбачає підтримання оптимального співвідношення між швидко реалізованими активами та поточними зобов'язаннями, а також встановлення пріоритетів у розподілі коштів відповідно до терміновості платежів.

Наступним завданням є оптимізація структури джерел фінансування, що передбачає раціональне поєднання власних і залучених ресурсів. Вибір фінансових інструментів, строків погашення, валютної структури та вартості капіталу має здійснюватися з урахуванням як внутрішніх можливостей, так і зовнішньої ситуації на ринку капіталу. Основною метою такого завдання є зниження середньозваженої вартості капіталу та мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних із обслуговуванням боргових зобов'язань.

Також важливим аспектом управління є вдосконалення політики щодо дебіторської та кредиторської заборгованості. Ефективне управління дебіторською заборгованістю включає оцінку платоспроможності клієнтів, встановлення кредитних лімітів, контроль строків оплати та впровадження системи мотивації до своєчасних розрахунків. Щодо кредиторської заборгованості – завданням є досягнення балансу між швидкістю погашення зобов'язань і збереженням ліквідності, уникнення накопичення боргів, що можуть призвести до штрафних санкцій чи втрати ділової репутації.

Останнім, але не менш важливим завданням є управління залишками грошових коштів. Важливо, щоб підприємство не тримало надмірну кількість

коштів без руху, адже в такому разі ресурси втрачають свою дохідність. Водночас дефіцит грошових залишків може призвести до порушення платіжної дисципліни та фінансової нестабільності. Завдання полягає у встановленні цільових рівнів залишків, контролі їх дотримання та застосуванні тимчасово вільних коштів для короткострокових інвестицій, депозитів чи зменшення боргового навантаження

За класифікацією, запропонованою Богатирьовим І. І. процес управління грошовими потоками підприємства можна поділити на кілька етапів: діагностика поточного стану грошових потоків, планування майбутніх потоків, реалізація заходів щодо оптимізації руху грошових коштів і оцінка ефективності управління [18].

На етапі діагностики основна увага приділяється аналізу структури й динаміки грошових потоків, виявленню вузьких місць і проблемних зон. Особливої уваги заслуговує аналіз співвідношення припливу й відтоку коштів за видами діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Наприклад, стабільний позитивний операційний грошовий потік є ознакою ефективної господарської діяльності, тоді як негативний результат може свідчити про недостатню рентабельність бізнес-процесів або неефективне управління витратами.

Етап планування передбачає визначення цільових показників грошових потоків відповідно до стратегічних і тактичних цілей підприємства. У процесі планування розробляються бюджет руху грошових коштів, плани надходжень і витрат за проектами, розраховується прогнозна потреба в залучених фінансових ресурсах.

Реалізація заходів з оптимізації руху грошових коштів включає використання сучасних фінансових інструментів, таких як факторинг, форфейтинг, лізинг, сек'юритизація. Наприклад, залучення факторингових послуг дозволяє пришвидшити надходження коштів за дебіторською заборгованістю, що сприяє підвищенню ліквідності підприємства .

На завершальному етапі здійснюється оцінка ефективності управління грошовими потоками на основі фінансових коефіцієнтів ліквідності, показників, аналізу відхилень фактичних результатів від планових.

Особливої уваги в сучасних умовах потребує управління грошовими потоками в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Підприємства повинні бути готові до раптових змін кон'юнктури ринку, коливань валютних курсів, змін у законодавстві. Гнучкість фінансової політики та оперативність прийняття рішень щодо перерозподілу грошових потоків є визначальними факторами успішності фінансового менеджменту [19].

Зміст управління грошовими потоками також включає реалізацію принципів фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Забезпечення безперервного кругообігу грошових коштів дозволяє підтримувати операційну діяльність без залучення надмірних обсягів зовнішнього фінансування, що знижує залежність підприємства від кредиторів і підвищує його фінансову автономію.

Управління грошовими потоками не функціонує як ізольована система, навпаки – воно тісно переплетене з іншими ключовими напрямками фінансово-економічної діяльності підприємства. Зміни в будь-якому з суміжних процесів майже миттєво відображаються на стані грошового обігу, тому інтеграція управлінських функцій у єдине цілісне середовище є обов'язковою умовою ефективного фінансового менеджменту.

Одним із таких взаємозалежних напрямів є управління оборотним капіталом. Підтримання оптимального рівня запасів, правильне формування кредиторської та дебіторської заборгованості, швидкість обігу активів — усе це безпосередньо впливає на обсяг і ритмічність руху грошових коштів. Якщо, наприклад, зростає частка простроченої дебіторської заборгованості або запаси заморожуються на складах, це автоматично призводить до сповільнення припливу грошових коштів, навіть за формального прибутку.

Ще одним важливим вектором є інвестиційне планування. Усі рішення, пов'язані з придбанням основних засобів, впровадженням нових технологій або запуском проектів, потребують фінансового підґрунтя у вигляді прогнозованого або реального грошового ресурсу. Якщо грошові потоки не узгоджено з обсягом запланованих інвестицій, підприємство ризикує втратити ліквідність або допустити неефективне використання капіталу. Відтак, синхронізація інвестиційної активності з грошовими потоками є основою довгострокової фінансової рівноваги.

Не менш важливим є зв'язок управління грошовими потоками з системою управління ризиками. Фінансові ризики, зокрема ризик дефіциту ліквідності, валютні коливання, ризик не здійснення платежів – усе це впливає на стабільність грошових надходжень. У свою чергу, грошові потоки можуть виступати як засіб пом'якшення наслідків ризиків – через створення резервів, хеджування або гнучке перенаправлення коштів.

Окремо слід виділити роль бюджетування у формуванні ефективної моделі управління грошовими потоками. Саме бюджет грошових коштів, побудований на основі реалістичних прогнозів, дозволяє координувати всі функції управління: від планування до контролю. Без якісної бюджетної дисципліни підприємство втрачає передбачуваність, гнучкість і здатність швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Наукові дослідження в галузі управління грошовими потоками формують базу для розробки практичних методів і концепцій, які використовуються на підприємствах різних типів. Теоретичне підґрунтя цієї системи базується на принципах фінансового менеджменту, теорії грошового обігу, інвестиційного аналізу та стратегічного управління [20].

Інший український науковець, Семчишин Є. В., у своїй концепції підкреслює системний підхід до управління грошовими потоками, наголошуючи на важливості поєднання стратегічного планування з оперативним регулюванням. Він розглядає грошові потоки як багатоаспектну динамічну

систему, в якій кожен напрям має бути пов'язаний з цільовими установками підприємства щодо прибутковості, ризику та вартості капіталу[21].

Таким чином, управління грошовими потоками підприємства є багатофункціональним процесом, що передбачає цілеспрямовану діяльність щодо забезпечення фінансової рівноваги, підтримання операційної стійкості та реалізації довгострокових стратегічних цілей розвитку. Його ефективність безпосередньо визначає рівень фінансової безпеки підприємства, його конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість у динамічних умовах ринкової економіки.

1.3 Методичні засади оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства

У сучасних умовах глобалізації економіки ефективність управління грошовими потоками підприємства набуває особливої ваги. Саме грошові потоки забезпечують безперервність функціонування підприємства, його інвестиційну активність та фінансову стійкість. Управління грошовими потоками є складним процесом, що передбачає не лише облік і контроль надходжень і витрат, а й прогнозування, планування та оптимізацію грошових ресурсів.

Ефективність управління грошовими потоками є критичним чинником забезпечення фінансової стабільності, стійкості розвитку та конкурентоспроможності підприємства у сучасних ринкових умовах. Актуальність оцінки ефективності управління грошовими потоками зумовлена необхідністю оптимізації фінансових ресурсів, мінімізації фінансових ризиків та забезпечення рентабельності господарської діяльності. Формування методологічних засад оцінки ефективності має базуватися на комплексному підході, який охоплює як кількісні, так і якісні аспекти діяльності підприємства.

Сутність процесу управління грошовими потоками полягає в досягненні збалансованості між обсягами надходжень та виплат грошових коштів у часі та за джерелами формування і напрямками використання.

Оцінка ефективності управління грошовими потоками є однією з найважливіших функцій фінансового менеджменту, оскільки дозволяє визначити, наскільки фінансова політика підприємства відповідає його стратегічним цілям та реальним потребам. Цей процес включає не просто фіксацію обсягів надходжень і витрат, а глибший аналіз здатності підприємства досягати бажаного фінансового стану, підтримувати платоспроможність і забезпечувати безперервність виробничо-господарської діяльності.

Ефективне управління грошовими потоками полягає в здатності підприємства забезпечувати фінансову стабільність у динамічному економічному середовищі. Це означає, що організація повинна мати змогу своєчасно фінансувати свою діяльність, виконувати зобов'язання перед постачальниками, працівниками, кредиторами та державними установами, незалежно від зовнішніх коливань. Якщо грошові потоки надходять нерівномірно або з затримками, це може створити критичну ситуацію, навіть за загального прибутку.

Крім того, оцінка ефективності управління передбачає перевірку здатності підприємства досягати визначених цільових показників ліквідності. Це стосується не лише наявності коштів на рахунках, а й швидкості перетворення активів у грошову форму, здатності ефективно реагувати на короткострокові фінансові потреби. Надмірна ліквідність може свідчити про неефективне використання ресурсів, а її нестача – про загрозу фінансової кризи.

Окрему увагу в межах такої оцінки приділяють раціональності використання фінансових ресурсів. Це означає, що підприємство не лише повинно залучати достатню кількість коштів, але й ефективно їх розподіляти між операційними, інвестиційними та фінансовими потребами. Неефективне

управління може призвести до зайвих витрат, втрат дохідності або надмірної залежності від зовнішніх джерел фінансування[22].

Ще одним ключовим критерієм ефективності виступає здатність підприємства уникати касових розривів. Це ситуації, коли на рахунках тимчасово відсутні кошти для здійснення необхідних платежів, попри загальну платоспроможність організації. Аналіз управління грошовими потоками має виявляти такі ризики заздалегідь і дозволяти керівництву запобігати їх виникненню шляхом резервування коштів або перегляду графіків платежів.

Не менш важливою складовою оцінки є вміння підприємства зберігати або нарощувати власну вартість завдяки грамотній роботі з грошовими потоками. Якщо управління здійснюється ефективно, це відображається у зростанні капіталу, збільшенні інвестиційної привабливості, підвищенні ринкової позиції. Грошовий потік у цьому контексті виступає не просто джерелом фінансування, а стратегічним ресурсом розвитку.

Під ефективністю управління грошовими потоками розуміють ступінь досягнення підприємством оптимального балансу між надходженнями і витратами коштів з метою забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та прибутковості. Управління грошовими потоками охоплює комплекс заходів із планування, організації, контролю та регулювання руху грошових ресурсів, спрямованих на підвищення ефективності їх використання.

Ефективне управління грошовими потоками не може бути повноцінним без відповідної системи оцінювання його результативності. У динамічному ринковому середовищі, де підприємства постійно змушені адаптуватися до нових викликів, надзвичайно важливо не лише здійснювати фінансове планування, а й аналізувати, наскільки реальні результати відповідають управлінським намірам. Саме тому однією з основних складових сучасного фінансового менеджменту є оцінка ефективності управління грошовими потоками.

Ключова мета такої оцінки полягає у виявленні ступеня відповідності між ухваленими управлінськими рішеннями й фактичними результатами їх

реалізації. Це дозволяє оцінити, чи була обрана стратегія управління обґрунтованою, чи вдалося досягти очікуваних результатів щодо обсягів, структури та ритмічності руху коштів. За допомогою такого аналізу підприємство може не лише констатувати наявність або відсутність проблем, а й з'ясувати їх причини, а відтак – скоригувати свою фінансову політику[23].

Поряд із загальною метою, оцінювання включає низку конкретних завдань. Одним із них є виявлення проблемних зон у фінансовому циклі. Це можуть бути періоди з перевищенням витрат над надходженнями, частини діяльності, які постійно генерують дефіцит грошових ресурсів, або ділянки, де відбувається затримка обігу коштів. Виявлення таких вузьких місць дозволяє здійснити цілеспрямоване втручання в управлінську систему – змінити підходи до фінансування, оптимізувати витрати або прискорити дебіторську заборгованість.

Іншим завданням є оцінка впливу конкретних управлінських рішень на структуру та динаміку грошових потоків. Наприклад, впровадження нової системи знижок або змін у політиці передоплати може вплинути на темпи надходження коштів. Аналіз таких змін дає змогу з'ясувати, наскільки управлінські дії були ефективними з точки зору фінансового результату, і чи потребують вони доопрацювання.

Оцінка ефективності також включає визначення потенціалу для оптимізації – як витрат, так і надходжень. Це завдання передбачає аналіз економії ресурсів, ефективності використання обігових коштів, пошук шляхів прискорення обігу або зменшення залежності від зовнішніх фінансових джерел. У результаті можна сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо покращення управлінських підходів, які сприятимуть підвищенню фінансової стійкості підприємства.

Ще одним напрямом є порівняння фактичних показників грошових потоків із запланованими, нормативними або галузевими орієнтирами. Такий підхід дозволяє оцінити ефективність управління в контексті досягнення поставлених цілей, а також виявити відхилення, які можуть свідчити про помилки в плануванні або про зовнішні фактори, що вплинули на діяльність підприємства.

Методологічні основи оцінки ефективності управління грошовими потоками передбачають комплексний підхід до аналізу руху грошових коштів із метою виявлення сильних і слабких сторін фінансової політики підприємства. Основними критеріями виступають своєчасність, повнота, балансування та оптимальність структури грошових потоків.

Інструментами оцінки виступають: аналіз руху грошових коштів за прямим і непрямим методами, розрахунок коефіцієнтів ліквідності, визначення операційного грошового потоку, аналіз циклу перетворення грошових коштів, прогнозування руху коштів.

У сучасній фінансово-економічній теорії та практиці важливу роль у прийнятті управлінських рішень відіграють методи оцінки ефективності управління грошовими потоками на основі дисконтування. Вони дозволяють врахувати часову вартість грошей, що є критично важливим за умов інфляції, ризику та нестабільності економічного середовища. Дисконтування грошових потоків дає змогу перерахувати майбутні надходження до їх теперішньої вартості, що створює основу для обґрунтованого вибору інвестиційних проєктів та оптимізації управління фінансовими ресурсами підприємства.

Концепція дисконтування ґрунтується на припущенні про те, що грошові кошти мають властивість втрачати свою вартість з часом через інфляцію, зміну ставок рефінансування, ризик невиконання зобов'язань контрагентами. Ставка дисконтування виступає своєрідним індикатором вартості капіталу та визначається, виходячи з рівня прибутковості альтернативних вкладень, рівня ризику проєкту та макроекономічних умов.

Процедура дисконтування передбачає розрахунок теперішньої вартості майбутніх грошових потоків за допомогою спеціальних фінансово-математичних формул.

Для проведення комплексного аналізу запропоновано реалізувати такі підходи: ознайомчий, вертикальний та горизонтальний, коефіцієнтний, факторний аналізи.

Ознайомчий чи експрес-аналіз, який пропонують такі дослідники, як Г. Кошельок та Р. Грінченко [24], передбачає короткотривалу перевірку грошових надходжень і виплат для швидкого виявлення потенційних дисбалансів. Його особливістю є мінімальне заглиблення в обчислення: аналізуються загальні тенденції й співвідношення потоків, часто із базовими графіками. Головна перевага – швидка оцінка, але його проблема – відсутність глибини, недостатнє розкриття причинно-наслідкових зв'язків у русі коштів.

Якщо горизонтальний метод демонструє «що змінюється», вертикальний аналіз – що є структурою кожного потоку на конкретну дату чи період. Він обчислює кожну статтю відносно загальної суми потоку. Його використовують, згідно зі стандартами, різні школи, включно з фінансовим аналізом у Києві. Перевага — дозволяє одразу побачити, скільки відсотків коштів припадає на оплату праці, кредити чи інвестиції; недолік – не враховує змін у часі, а лише фіксує «моментальний знімок [25]

Трендовий, або горизонтальний аналіз, що його популяризують Власюк, Волинець і Новіцька [26]. Він включає порівняння потоків за кілька періодів, врахування темпів росту або падіння, а також оцінку сезонності — наприклад, сигналом до звернення уваги можуть бути різкі коливання без очевидних причин. Перевага — проникливе бачення довгострокових змін, проте цей метод не дає інформації про структуру потоків чи їхню економічну вагу в кожному періоді. Для горизонтального аналізу використовуються наступні показники для обрахунків:

Абсолютна зміна грошових потоків (за певний період):

$$\Delta_t = CF_t - CF_0 \quad (1.1)$$

де CF_t – грошовий потік у поточному періоді;

CF_0 – грошовий потік у порівнянному базовому періоді.

Відносна зміна грошових потоків (у відсотках):

$$\Delta_t = \frac{CF_t - CF_0}{CF_0} \quad (1.2)$$

Коефіцієнтний аналіз, представлений Надточієм, Рохановою, Черниченко та іншими. Вони розробили низку показників, які з легкістю розкривають характеристики: достатність, достатність, ліквідність, ефективність та синхронність очікуваних грошових потоків. Наприклад, коефіцієнт ліквідності потоку показує, наскільки кошти покривають зобов'язання. Це дає кількісний і порівняльний характер оцінки, але потребує точного визначення базису, іноді складних розрахунків і ресурсів. Для детального аналізу пропонується використання та обрахування таких показників:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується за формулою:

$$K_{\text{абс.л}} = \frac{\text{ГК}}{\text{ПЗ}}, \quad (1.3)$$

де ГК - Грошові кошти та їх еквіваленти;

ПЗ - Поточні зобов'язання та забезпечення.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) розраховується за формулою:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}} \quad (1.4)$$

де ОА – Оборотні активи;

ПЗ – Поточні зобов'язання та забезпечення

Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K_{\text{шв.л}} = \frac{\text{ОА} - \text{З}}{\text{ПЗ}}, \quad (1.5)$$

де ОА – Оборотні активи;

З – Запаси;

ПЗ – Поточні зобов'язання та забезпечення

Коефіцієнт збалансованості грошових потоків:

$$K_{зб} = \frac{H}{B}, \quad (1.6)$$

де H – Загальна сума надходжень підприємства за певний період часу;

B - Загальна сума витрат підприємства за певний період часу.

Коефіцієнт варіації грошових потоків (C_v)

$$C_v = \frac{\sigma}{\bar{X}} \times 100\%, \quad (1.7)$$

де σ — стандартне відхилення;

$\bar{X}$ — середнє значення.

Факторний аналіз, особливо у дослідженнях Продашчука О.І.[27] і синхронізованих дослідників, спрямований на виявлення драйверів чистого грошового потоку. За допомогою покрокового розбору виявляються ключові фактори: зміна обсягу реалізації, циклічність закупівель, незбалансованість кредиторської заборгованості. Такий підхід дозволяє спрямовувати ресурси точково, але вимагає ретельного збору даних і кваліфікованого аналітика .

Піком системності є комплексний аналіз, що поєднує всі попередні інструменти. Він досліджує структуру потоку (вертикальна компонент), його динаміку (горизонтальна), якість (через коефіцієнти) та фактори (через факторний метод).

Низка сучасних авторів, зокрема Коваленко С.О.[28], підкреслює що одновимірний аналіз не дозволяє оцінити усі аспекти управління грошовими потоками. У цьому контексті комплексний підхід розглядається як найефективніший, оскільки він об'єднує аналітичні, коефіцієнтні та прогнозні методи.

Такий підхід передбачає не лише аналіз структури та динаміки, а й моделювання ефективності за допомогою інтегрального показника ефективності:

$$K_{\text{еф}} = \alpha_1 * K_{\text{лкв}} + \alpha_2 * K_{\text{стаб}} + \alpha_3 * K_{\text{приб}} + \alpha_4 * K_{\text{контр}}, \quad (1.8)$$

де α - вагові коефіцієнти, визначені на основі значущості кожного параметра;

$K_{\text{лкв}}$, $K_{\text{стаб}}$, $K_{\text{приб}}$, $K_{\text{контр}}$ — часткові показники.

Таким чином, автори зазначають, що комплексна оцінка управління грошовими потоками дозволяє підприємству своєчасно виявляти ризики, коригувати фінансові стратегії та формувати обґрунтовані управлінські рішення

Методи оцінки ефективності управління грошовими потоками, в яких використовується дисконтування:

1. Метод розрахунку чистого приведенного доходу (NPV);

Метод чистого приведенного доходу (Net Present Value — NPV) є одним із базових і найбільш поширених у світовій фінансовій практиці. Його суть полягає у порівнянні суми теперішніх вартостей усіх грошових надходжень та виплат, що генерує інвестиційний проект протягом свого життєвого циклу.

Формула розрахунку чистого приведенного доходу має вигляд:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - IC \quad (1.9)$$

де CF_t — грошовий потік у період t ;

r — ставка дисконтування;

n — кількість періодів;

IC — первісні інвестиційні витрати.

Позитивне значення NPV свідчить про доцільність інвестицій, оскільки проект створює додану вартість для підприємства. Якщо NPV негативне, реалізація проекту призведе до втрат.

Практичне використання методу NPV дозволяє обґрунтовано оцінити прибутковість та економічну ефективність інвестицій, а також врахувати вартість грошей у часі.

2. Метод визначення індексу рентабельності інвестицій (PI);

Індекс рентабельності інвестицій (Profitability Index – PI) є відносним показником ефективності інвестиційного проекту. Він відображає співвідношення теперішньої вартості очікуваних грошових надходжень до початкових інвестиційних витрат.

Формула розрахунку рентабельності інвестицій (PI):

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{IC} \quad (1.10)$$

Якщо PI перевищує одиницю, проект вважається ефективним, оскільки теперішня вартість грошових надходжень перевищує обсяг вкладених інвестицій. Значення PI менше одиниці свідчить про економічну недоцільність проекту.

Метод індексу рентабельності дозволяє ранжувати проекти за рівнем прибутковості у випадках обмежених інвестиційних ресурсів, що є особливо актуальним для стратегічного планування фінансових потоків підприємства.

3. Метод визначення внутрішньої норми доходності інвестицій (IRR).

Внутрішня норма доходності (Internal Rate of Return, IRR) є тим дисконтом, при якому чистий приведений дохід від проекту дорівнює нулю. Інакше кажучи, це така ставка дисконту, яка робить теперішню вартість грошових надходжень рівною початковим витратам.

Формально IRR визначається шляхом розв'язання наступного рівняння:

$$0 = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+IRR)^t} - IC \quad (1.11)$$

Якщо IRR перевищує вартість залученого капіталу або мінімально прийнятну норму рентабельності, проект вважається економічно доцільним. Якщо IRR є нижчим за ставку дисконту, проект підлягає відхиленню.

Хоча всі три методи базуються на принципі дисконтування грошових потоків, вони мають свої особливості. Метод NPV надає абсолютний показник створеної вартості, що є особливо важливим для великих проектів. Метод PI дозволяє порівнювати ефективність проектів різного масштабу і є зручним при обмеженості ресурсів. Метод IRR забезпечує оцінку внутрішньої прибутковості, що дає змогу визначити резерви фінансової стійкості проекту.

Разом використання цих методів формує комплексну картину ефективності управління грошовими потоками підприємства, дозволяючи обґрунтовано приймати інвестиційні рішення[29].

Серед основних проблем оцінки ефективності управління грошовими потоками варто виділити обмежену достовірність вхідних даних, складність прогнозування в умовах економічної нестабільності, недостатню інтеграцію методів управління ризиками. Напрями вдосконалення передбачають розробку адаптивних моделей прогнозування, розширення набору аналітичних показників, посилення інтеграції фінансового і стратегічного планування [5].

До методів, які не передбачають використання концепції дисконтування відносять:

1. Метод визначення строку окупності інвестицій (PP);
2. Метод визначення середньої норми прибутку на інвестиції (ARR).

Таблиця 1.3 – Класифікація методів оцінки ефективності[30].

Критерій класифікації	Типи методів	Пояснення
1	2	3
За даними	Фактичні, Прогнозні	Аналіз реальних або прогнозних явищ

Продовження таблиці 1.3

За рівнем деталізації	Загальні методи, Спеціалізовані методи	Загальне або спеціалізоване
-----------------------	---	-----------------------------

		оцінювання аспектів фінансів
За типом аналізу	Фінансовий аналіз, Фінансове прогнозування	Оцінка поточного стану або майбутнього розвитку підприємства

Комплексна оцінка ефективності управління грошовими потоками дозволяє сформулювати обґрунтовані управлінські рішення, забезпечити фінансову стабільність та сприяти довгостроковій конкурентоспроможності підприємства.

У процесі такого управління важливо не лише прогнозувати та контролювати рух коштів, а й виявляти його вразливі місця за допомогою кількісних індикаторів. Саме коефіцієнтний підхід дозволяє комплексно охопити якісні характеристики грошового потоку, перетворивши їх у числові значення, придатні для порівняння, інтерпретації й управлінського реагування.

Показники, що лежать в основі цього підходу, не просто фіксують обсяг коштів чи їх розподіл у часі, а дають змогу побачити реальну фінансову гнучкість, ступінь залежності від зовнішніх ресурсів, ефективність використання внутрішніх резервів. Якщо підприємство має достатній рівень миттєвої ліквідності, це свідчить про готовність до покриття короткострокових зобов'язань навіть у критичних умовах. Водночас показники загального покриття та швидкої ліквідності дозволяють судити про збалансованість фінансового циклу загалом.

Не менш важливими є показники стабільності, зокрема ті, що демонструють синхронність надходжень і виплат, а також динаміку змін у грошовому обігу

Якщо виявляється суттєва варіація у потоках, це може сигналізувати про нестабільність операційної діяльності або порушення планової дисципліни. У свою чергу, вдале балансування припливу й відтоку свідчить про здатність

підприємства гнучко реагувати на зміни й підтримувати оптимальний рівень ліквідності без зайвого залучення зовнішнього фінансування.

У результаті, застосування коефіцієнтного підходу забезпечує прозорість фінансового управління, підвищує рівень відповідальності за прийняті рішення та формує базу для обґрунтованих змін у стратегії управління грошовими потоками.

Таким чином, коефіцієнтний підхід виступає не лише діагностичним інструментом, а й способом постійного моніторингу, що дає змогу керівництву оперативно адаптувати фінансову політику до змін зовнішнього середовища, попереджати ризики ліквідності та своєчасно виявляти ознаки можливих кризових явищ. Він дозволяє перетворити абстрактне поняття «ефективне управління» у конкретну, вимірювану систему показників, що відображає реальний стан фінансового циклу підприємства.

Отже, результати проведеного теоретичного аналізу дають підстави стверджувати, що ефективне управління грошовими потоками можливе лише за умов використання комплексного та коефіцієнтного підходів, які забезпечують всебічну оцінку фінансових процесів підприємства. Такий підхід поєднує ретельний фінансовий аналіз, стратегічне бачення розвитку та впровадження сучасних цифрових інструментів управління. Сформована теоретична база слугує підґрунтям для подальшого аналізу стану та специфіки управління грошовими потоками на підприємстві ПрАТ «Вінницький завод Маяк», що стане предметом дослідження у наступному розділі.

2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк» розпочало свою діяльність ще у 1969 році як підприємство, яке було частиною оборонного сектору Радянського Союзу й спеціалізувалося на виробництві джерел живлення уніфікованого типу. Після здобуття Україною незалежності та початку реформування промисловості, з 1994 року завод увійшов у структуру Міністерства машинобудування військово-промислового комплексу та конверсії України. У нових умовах підприємство трансформувалося з оборонного в потужного цивільного виробника.

Завод розміщено на значній території – загальна площа земельної ділянки складає понад 14 гектарів, з яких безпосередньо під виробництво відведено близько 58 тисяч квадратних метрів. Інші площі займають об'єкти соціальної інфраструктури, склади та незавершене будівництво.

У структурі ПрАТ «Маяк» наявна система головного підприємства та дочірніх компаній, серед яких «Теплокомуненерго Маяк», «ЖЕК Маяк», зовнішньоекономічна фірма тощо. Станом на останні роки кількість працівників складає понад 640 осіб. Управлінська структура побудована на поєднанні функціональних та лінійних принципів, що дозволяє ефективно поєднувати централізоване прийняття рішень і оперативне управління на місцях.

Сучасний асортимент продукції охоплює широкий спектр електрообігрівальної техніки: електричні конвектори, маслonaповнені радіатори, побутові плити, електрокотли, тепловентилятори та теплові завіси. Виробництво здійснюється під зареєстрованим брендом «Термія», що має національне та міжнародне визнання. Продукція сертифікована згідно з технічними регламентами країн Митного союзу та Європейського простору, а гарантійний термін коливається від 2 до 5 років.

Компанія має стале позиціонування не лише в межах України, а й активно експортує продукцію до понад 40 країн світу, включаючи держави СНД, Центральної Європи та Близького Сходу. Високий рівень якості та інженерної підтримки дозволяє підтримувати тривалі партнерські відносини з клієнтами різних країн.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Виробнича система підприємства має гнучку організаційну модель із продуктоорієнтованим поділом. Ключові підрозділи – це виробництво,

зовнішньоекономічна діяльність, маркетинг, постачання, а також кадрова та соціальна служба. Координація між ними забезпечується як вертикальними, так і горизонтальними зв'язками [31].

У структурі підприємства функціонує й енергетичний підрозділ – дочірнє підприємство «Теплокомуненерго Маяк», що забезпечує теплову енергію та гаряче водопостачання для жителів мікрорайону «Вишенька» у Вінниці. Послугами цього підрозділу користуються понад 13 тисяч мешканців і 95 юридичних осіб, включно з бюджетними установами: дитсадками, школами та лікарнями.

ПрАТ «Вінницький завод Маяк» має розвинену інженерну базу, власну лабораторію, потужності для дослідно-конструкторських робіт і послідовно інвестує в модернізацію. За останнє десятиліття підприємство постійно збільшує обсяги виробництва, валовий дохід та розширює номенклатуру продукції, орієнтуючись на світові технологічні тенденції та попит.

Приватне акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк» – одне з провідних підприємств машинобудівної галузі Вінниччини. Воно має багаторічну історію діяльності та вагомий вплив на економіку регіону. Товариство зареєстровано 13 грудня 1994 року, а його юридична адреса: м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 105.

Організаційно-правова форма підприємства – приватне акціонерне товариство. Його код ЄДРПОУ – 14307771. Основним видом економічної діяльності відповідно до класифікатора КВЕД є виробництво електричних побутових приладів (27.51). У 2023 році на підприємстві працювало в середньому 510 осіб. Керівництво здійснює Голова Правління – Терліковський В.В., головний бухгалтер – Прокопчук Н.А.

Таблиця 2.1 – Основні характеристики ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Назва	ПраТ «Вінницький завод Маяк»
Юридична адреса	м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 105
Код ЄДРПОУ	14307771
Кількість працівників (2023)	510 осіб
Основна діяльність (КВЕД)	27.51 — Виробництво електричних побутових приладів
Керівництво	Голова правління: Терліковський В.В. Головний бухгалтер: Прокопчук Н.А.

Підприємство має дочірні структури:

- ДП «Житлово-експлуатаційний комплекс «Маяк»,
- ДП «Автомобіліст «Маяк»,
- ДП «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк»,
- ДП «Теплокомуненерго «Маяк».

Материнської компанії товариство не має, до фінансових груп не входить, не є підприємством, що становить суспільний інтерес.

Матеріально-технічна база підприємства на кінець 2023 року становила 57 690 тис. грн необоротних активів. Залишкова вартість основних засобів – 40 174 тис. грн. Основні засоби амортизуються прямолінійним методом [31].

Діяльність підприємства зосереджена на виробництві серійної електротехнічної продукції. Хоча дані про обсяги експорту не розкриваються, наявність зовнішньоекономічної фірми у складі дочірніх підприємств вказує на участь у міжнародній торгівлі.

У 2022–2023 роках підприємство продовжувало діяльність попри повномасштабну війну. Збереження кількості працівників і зростання залишку грошових коштів свідчать про фінансову стійкість та ефективність управління.

ПраТ «Вінницький завод Маяк», що спеціалізується на виробництві електротехнічного обладнання та компонентів, аналіз грошових потоків дає

змогу виявити тенденції, які визначають внутрішню фінансову політику та взаємозв'язок із ринковим середовищем.

Грошовий потік, як відомо, охоплює три основні напрями: операційний, інвестиційний та фінансовий. Саме взаємодія цих складових дозволяє сформувати цілісну картину руху коштів та визначити їхню ефективність. Протягом останніх років діяльність підприємства супроводжувалася як позитивними, так і негативними зрушеннями, що безпосередньо відбилися на зміні обсягів грошових надходжень і витрат.

Таблиця 2.2 – Основні абсолютні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк» [31].

Показники	Роки			Відхилення 2023 року від 2021 року	
	2021	2022	2023	Абсолютне, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Загальна вартість майна, тис. грн.	274285	403182	357234	82949	30,24
Необоротні активи, тис. грн.	45482	60522	57690	12208	26,84
Оборотні активи, тис. грн.	228803	342660	299544	70741	30,92
Власний капітал, тис. грн.	216845	285602	292987	76142	35,11

Продовження таблиці 2.2

Поточні зобов'язання, тис. грн.	50878	91518	64247	13369	26,28
Чисельність працівників, чол.	585	581	510	-75	-12,8
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	384083	644809	279860	-104223	-27,14
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	332468	430274	200794	-131674	-39,61
Валовий прибуток, тис. грн.	51615	214535	79066	27451	53,18
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	34776	110622	37345	2569	7,39
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	31843	96993	22736	-9107	-28,60
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	26893	79773	18605	-8288	-30,82

Упродовж 2021–2023 років діяльність ПрАТ «Вінницький завод Маяк» зазнала суттєвих коливань як у частині обсягів активів, так і в структурі фінансових результатів, що свідчить про зміну стратегічного вектора управління ресурсами підприємства.

Загальна вартість майна підприємства протягом трирічного періоду збільшилася на 30,25%, що в абсолютному вимірі становить +82970 тис. грн. Це зростання свідчить про поступове накопичення виробничих і фінансових

ресурсів, що може бути пов'язано з оновленням матеріально-технічної бази, розширенням оборотного капіталу або переоцінкою окремих статей активів.

Збільшення необоротних активів на 26,89% (+12227 тис. грн) є позитивною тенденцією, яка може свідчити про інвестиції в основні засоби, модернізацію виробництва або реалізацію капіталоемних проєктів. Одночасно з цим оборотні активи зросли на 30,92% (+70743 тис. грн), що означає посилення обіговості ресурсів, можливо, за рахунок накопичення товарних запасів, грошових коштів або дебіторської заборгованості.

Значне зростання власного капіталу на 35,13% (+76176 тис. грн) свідчить про позитивні фінансові результати минулих періодів та можливе реінвестування прибутку. Така динаміка є ознакою фінансової стійкості підприємства та зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Водночас відзначається зменшення поточних зобов'язань у 2023 році порівняно з піковим рівнем 2022 року, проте в порівнянні з 2021 роком вони все ж зросли на 26,24% (+13356 тис. грн). Це вказує на певне залучення короткострокових зобов'язань, що потребує подальшого аналізу їхньої структури з точки зору кредиторської заборгованості та кредитного навантаження.

Найбільш тривожним сигналом є суттєве зниження чистого доходу від реалізації – у 2023 році він скоротився на 27,14% порівняно з 2021 роком (–104223 тис. грн). Це може бути наслідком зменшення попиту на продукцію, порушення логістичних ланцюгів або кон'юнктурних змін на ринку. У поєднанні зі скороченням чисельності працівників на 12,8% (–75 осіб), така тенденція може вказувати на оптимізацію виробництва або ж кризові процеси на підприємстві.

Позитивним є зниження собівартості реалізованої продукції на 39,61% (–131674 тис. грн), що перевищує темпи падіння виручки. Це свідчить про значне зменшення витрат на одиницю продукції, підвищення ефективності виробництва або перехід до менш витратних технологій. Як наслідок, валовий прибуток показав зростання на 53,18% (+27451 тис. грн), що є ознакою успішного антикризового управління витратами.

Однак фінансові результати на рівні операційної діяльності демонструють лише незначне покращення (+7,39%), а чистий прибуток у 2023 році виявився меншим, ніж у 2021 році, на 30,82% (–8288 тис. грн). Ці коливання свідчать про наявність позареалізаційних або непередбачуваних витрат, які істотно вплинули на кінцевий результат.

У динаміці за 2021–2023 роки підприємство демонструє двояку тенденцію: з одного боку, воно наростило активи та власний капітал, знизило собівартість і підвищило валовий прибуток, що свідчить про внутрішню стабілізацію. З іншого боку, зменшення виручки, скорочення персоналу та зниження чистого прибутку викликають занепокоєння щодо поточного ринкового становища підприємства.

Таблиця 2.3 – Відносні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк» [31].

Показники	Формула розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення, Δ	Темп приросту, %
		2021	2022	2023		
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_z = \frac{3}{ПВ}$	0,67	0,61	0,64	-0,03	-4,78
Коефіцієнт покриття	$K_{лш} = \frac{ОА}{ПЗ}$	4,50	3,74	4,66	0,16	3,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{лш} = \frac{ОА - 3}{ПЗ}$	2,65	2,41	2,29	-0,36	-13,58
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{лабс} = \frac{(ПФІ + ГК)}{ПЗ}$	0,62	0,41	0,75	0,13	20,97

Продовження таблиці 2.3

Чистий оборотний капітал, тис. грн.	ЧОК = ОА – ПЗ	177925	251142	235297	57372	32,25
Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{авт} = \frac{ВК}{К}$	0,79	0,71	0,82	0,03	3,80
Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{фз} = \frac{К}{ВК}$	1,26	1,41	1,22	-0,04	-3,17
Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{фр} = \frac{ЗК}{ВК}$	0,27	0,41	0,08	-0,19	-70,37
Рентабельність активів, %	$K_{Pa} = \frac{ЧП}{А} \times 100\%$	10,78	23,55	4,89	-5,89	-54,64
Рентабельність власного капіталу, %	$P_{BK} = \frac{ЧП}{BK} \times 100\%$	9,42	27,23	6,52	-2,9	-30,78
Рентабельність продажу, %	$P_{прод} = \frac{ВП}{ЧД} \times 100\%$	13,44	33,27	28,25	14,81	110,2
Рентабельність витрат, %	$P_{витр} = \frac{ВП}{С} \times 100\%$	15,5	49,9	39,4	23,9	154,2
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	$K_{об_а} = \frac{ЧД}{А}$	1,54	1,90	0,74	-0,8	-51,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	$K_{об_{кз}} = \frac{С}{КЗ}$	4,95	8,62	2,88	-2,07	-41,81
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	$K_{об_{дз}} = \frac{ЧД}{ДЗ}$	4,80	4,86	2,15	-2,65	-55,21

Продовження таблиці 2.3

Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	$T_{об_{кз}} = \frac{360}{K_{об_{кз}}}$	73	42	125	52	71,23
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	$T_{об_{дз}} = \frac{360}{K_{об_{дз}}}$	75	74	167	92	122,6
Фондовіддача	$ФВ = \frac{ЧД}{ОЗ}$	15,05	19,65	7,03	-8,02	-53,29
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	$K_{об_{вк}} = \frac{ЧД}{ВК}$	1,77	2,26	0,96	-0,81	-45,76

У 2021 році залишок коштів на кінець року становив 31 439 тис. грн, що можна вважати помірним рівнем ліквідності. Враховуючи, що це перший рік у трирічному періоді, даний показник, імовірно, є наслідком консервативної фінансової політики та накопичення вільних коштів у період відновлення після кризи або завершення певного інвестиційного циклу.

У 2022 році залишок коштів зріс до 37 352 тис. грн, тобто на 5 913 тис. грн або майже на 19% у порівнянні з попереднім роком. Це свідчить про підвищення обсягів вільного фінансового ресурсу, що міг бути згенерований як результат високого чистого операційного потоку у цьому періоді. Зростання залишку також могло бути пов'язане з відкладенням значних інвестиційних або фінансових витрат на наступні роки, що дозволило зберегти більше коштів у обігу.

У 2023 році залишки грошових коштів досягли рівня 48 117 тис. грн, що на 28,9% більше за аналогічний показник 2022 року. Це досить вагоме зростання демонструє здатність підприємства не лише утримувати фінансову стабільність, а й поступово акумулювати ліквідність. Такий результат може бути наслідком

оптимізації витрат, ефективного управління грошовими потоками або переорієнтації підприємства на самофінансування, що є важливою ознакою фінансової самодостатності.

2.2 Аналіз динаміки обсягу та структури грошових потоків підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Рациональне управління грошовими потоками виступає однією з ключових передумов стабільного функціонування будь-якого підприємства в умовах ринкової економіки. Саме грошові потоки забезпечують фінансову гнучкість суб'єкта господарювання, його здатність своєчасно виконувати зобов'язання, інвестувати в розвиток і реагувати на зміни зовнішнього середовища. Від обсягів надходжень і напрямів використання грошових ресурсів залежить фінансова стійкість підприємства, рівень платоспроможності та ефективність господарської діяльності в цілому.

У контексті сучасних економічних викликів особливого значення набуває системний аналіз динаміки грошових потоків, що дозволяє не лише оцінити фактичні результати руху коштів, а й виявити внутрішні резерви для їх оптимізації. Аналіз структури грошових потоків дає змогу визначити домінуючі джерела надходжень та основні напрями витрачання коштів, а також оцінити баланс між операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства.

У межах даного розділу здійснюється глибоке дослідження фінансових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк» з урахуванням динаміки змін за останні звітні періоди. Такий підхід дозволяє отримати цілісне уявлення про тенденції фінансового стану підприємства, ступінь рівномірності надходжень і витрат, а також визначити напрями підвищення ефективності управління коштами. Ретельний аналіз базується на офіційній звітності та передбачає обґрунтування

практичних рекомендацій для удосконалення фінансової політики підприємства в майбутньому.

Таблиця 2.4 – Динаміка грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк»
[31]

Види діяльності	Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
					2022/2021		2023/2022	
					тис.грн	%	тис.грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Операційна	Надходження	436906	787785	352155	350879	44,5	- 435630	-12,4
	Видатки	489371	750821	336958	261450	34,8	- 413863	-12,3
	Чистий рух коштів	-52465	36964	15197	89429	24,2	-21767	-14,3
Інвестиційна	Надходження	41369	228	37122	-41141	- 180,4	36894	99,3
	Видатки	10424	34635	5710	24211	69,9	-28925	-50,6
	Чистий рух коштів	30945	-34863	31412	-65808	188,8	66275	21,1
Фінансова	Надходження	85653	77302	23859	-8351	-10,8	-53443	-22,4
	Видатки	68284	75251	60985	6967	9,3	-14266	23,4
	Чистий рух коштів	17369	2051	-37126	-15318	-74,7	-39177	10,5

Упродовж 2021–2023 років підприємство забезпечувало позитивний чистий грошовий потік від операційної діяльності, що свідчить про його здатність ефективно функціонувати в умовах змін зовнішнього середовища та фінансового тиску. Це є ключовим індикатором стабільності, оскільки операційна діяльність — основне джерело формування фінансового ресурсу для подальшого розвитку, реінвестування та виконання зобов'язань перед

кредиторами. У 2021 році спостерігалось помірно негативне сальдо операційного потоку в розмірі -52465 тис. грн, що за умов невизначеності та ймовірного впливу постпандемійних наслідків може вказувати на здатність підприємства адаптуватися до складних ринкових умов.

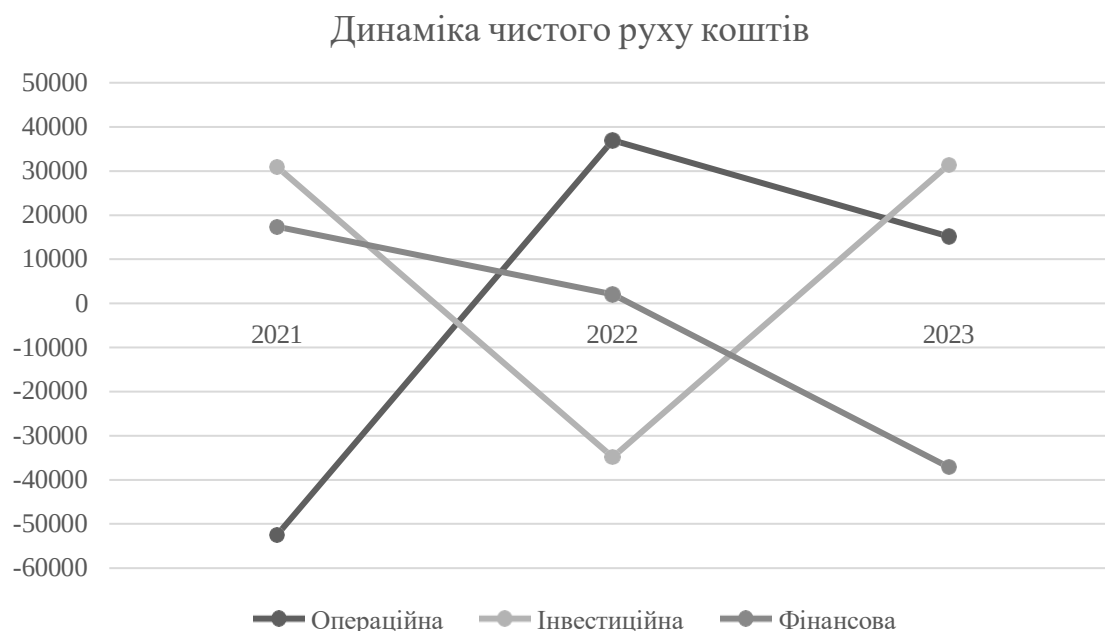

Рисунок 2.2 – Динаміка чистого руху коштів ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Операційні надходження становили 436906 тис. грн, тоді як витрати склали 489371 тис. грн, що демонструє перевагу витрат над доходами та підтверджує неефективну операційну стратегію. 2022 рік став роком значного зростання операційного результату: чистий грошовий потік збільшився до 36964 тис. грн, що у понад три рази перевищує показник попереднього року. Це зростання було зумовлене істотним підвищенням операційних надходжень до 787785 тис. грн при витратах у 750821 тис. грн. Така динаміка, ймовірно, свідчить про розширення ринків збуту, підвищення продуктивності або зростання попиту на продукцію підприємства. Крім того, ефективність витратної частини може бути

наслідком впровадження елементів внутрішнього контролінгу або автоматизації процесів.

У 2023 році відбулося скорочення операційних надходжень до 352155 тис. грн, що більш ніж удвічі менше порівняно з 2022 роком. Попри це, підприємству вдалося зберегти позитивне сальдо — 15197 тис. грн, що пояснюється паралельним скороченням операційних витрат до 336958 тис. грн. Це може бути результатом переходу до більш ощадливого формату виробництва, зниження обсягів реалізації або зміни в асортиментній політиці. Незважаючи на зменшення обсягів діяльності, підприємство залишилось платоспроможним і змогло генерувати додатній грошовий потік, що є ознакою зрілої фінансової політики.

Таким чином, у довгостроковому контексті спостерігається тенденція до стабільного функціонування підприємства із здатністю адаптуватися до економічних змін. Особливо варто відзначити піковий 2022 рік, який вказує на наявність потенціалу до масштабування, хоча дані 2023 року вимагають глибшого аналізу причин скорочення обсягів операційної активності. В цілому, структура і динаміка грошових потоків свідчать про наявність у підприємства міцного операційного фундаменту, що є передумовою для подальшого розвитку.

Протягом 2021–2023 років підприємство демонструвало змінну динаміку інвестиційної активності, що свідчить про гнучкість фінансової стратегії та адаптацію до внутрішніх і зовнішніх викликів. У 2021 році було зафіксовано значне позитивне сальдо чистого інвестиційного потоку в розмірі 30 945 тис. грн.

Це свідчить про активне повернення раніше вкладених коштів або реалізацію частини інвестованих активів, що могло бути наслідком завершення попередніх довгострокових проектів чи ефективного управління інвестиційним портфелем.

У 2022 році ситуація змінилася кардинально — спостерігалось значне перевищення інвестиційних витрат над надходженнями: інвестовано 34635 тис. грн при надходженнях лише 228 тис. грн, що спричинило чистий інвестиційний відтік у розмірі -34863 тис. грн. Така динаміка, ймовірно, пов'язана з розгортанням масштабних інвестиційних програм, спрямованих на оновлення

основних засобів, модернізацію виробничих потужностей або впровадження інноваційних технологій та відкриттям нової дочірньої філії. Від’ємне сальдо в даному випадку може бути індикатором стратегічного розвитку підприємства, яке зробило ставку на довгострокове підвищення ефективності.

У 2023 році підприємство знову вийшло на позитивне сальдо інвестиційного потоку — 31412 тис. грн, що є свідченням повернення частини інвестицій або завершення активної фази інвестування. Інвестиційні надходження склали 37122 тис. грн при витратах на рівні 5710 тис. грн. Така ситуація може вказувати на досягнення певного етапу окупності раніше вкладених коштів або оптимізацію інвестиційної політики. Також це може бути наслідком продажу непрофільних активів чи зростання прибутковості вкладених раніше проектів.

Загалом, аналіз за три роки свідчить про циклічний характер інвестиційної діяльності підприємства: після фази активного інвестування у 2022 році, наступного року відбулося повернення коштів, що підтверджує результативність вкладень. Така динаміка є типовою для підприємств, що проходять етапи оновлення матеріально-технічної бази або розширення виробничих потужностей.

Аналіз фінансових потоків підприємства за три роки дозволяє прослідкувати суттєві зміни у фінансовій стратегії, що відображають адаптацію до ринкових умов, зміни в доступі до фінансових ресурсів, а також можливі зміни в обслуговуванні зобов’язань чи залученні капіталу.

У 2021 році ПрАТ «Вінницький завод Маяк» зафіксувало позитивний чистий фінансовий потік у розмірі 17369 тис. грн, що свідчить про ефективну роботу з зовнішніми джерелами фінансування. Надходження склали 85 653 тис. грн, а витрати — 68284 тис. грн. Позитивне сальдо може бути зумовлене залученням позикових коштів або надходженням дивідендів чи інших фінансових активів, які перевищили обсяг виплат за зобов’язаннями. Такий фінансовий результат зазвичай притаманний підприємствам із налагодженими

зовнішніми каналами фінансування та стратегією акумуляції капіталу для майбутніх інвестицій або покриття операційних потреб.

У 2022 році ситуація змінилася: чистий фінансовий потік скоротився до 2051 тис. грн, при фінансових надходженнях 77302 тис. грн і витратах 75251 тис. грн. Це різке зниження сальдо свідчить про обмеженість у зовнішньому фінансуванні або зростання зобов'язань, які вимагали суттєвих витрат. Можна припустити, що підприємство почало обслуговувати попередньо залучені кредити або здійснювало великі фінансові виплати (наприклад, проценти за позиками, дивіденди або повернення основної суми боргу), що знизило грошовий притік. Невелике позитивне сальдо, утім, свідчить про збереження фінансової стійкості.

2023 рік став критичним у контексті фінансових потоків: зафіксовано від'ємне сальдо в розмірі -37126 тис. грн, що є наслідком перевищення фінансових витрат (60985 тис. грн) над надходженнями (23859 тис. грн). Така динаміка свідчить або про суттєве скорочення доступу до зовнішніх джерел фінансування, або про зростання обсягів виплат за раніше залученими ресурсами. Також ймовірно, що підприємство навмисно зменшило залучення фінансових коштів, переходячи до самоокупної моделі діяльності або завершуючи певні інвестиційні цикли, що не потребували додаткових зовнішніх вливань. Водночас глибоке негативне сальдо може бути ознакою ризику втрати фінансової незалежності, якщо така ситуація триватиме в наступні періоди.

Таблиця 2.5 – Динаміка залишку коштів на кінець року (тис. грн) [31].

Рік	Залишок коштів на кінець року
2021	31439
2022	37352
2023	48117

Протягом аналізованого періоду підприємство демонструвало зміну підходів до фінансування своєї діяльності. Після активного залучення коштів у 2021 році відбулося зниження фінансових надходжень та поступове нарощування виплат, що призвело до формування негативного фінансового потоку у 2023 році. Така ситуація потребує посиленого контролю за фінансовими зобов'язаннями та можливої оптимізації структури капіталу, щоб уникнути дефіциту ліквідності у майбутньому.

Аналіз залишків грошових коштів на кінець звітних періодів дає змогу оцінити рівень поточної ліквідності підприємства та його здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Протягом 2021–2023 років ПрАТ «Вінницький завод Маяк» демонструвало поступове зростання обсягів грошових залишків, що свідчить про певну стабілізацію фінансового стану та наявність резервів для забезпечення операційної гнучкості.

У довгостроковій перспективі нарощування залишку коштів може свідчити про зміцнення грошової позиції підприємства, підвищення його фінансової автономії та здатність формувати внутрішні резерви. Водночас такий тренд має супроводжуватись уважним контролем за ефективністю використання цих коштів, аби уникнути нераціонального їх накопичення без належного залучення в оборот чи інвестиційні проєкти.

2.3 Аналіз рівномірності, ліквідності та збалансованості грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Аналіз рівномірності грошових потоків підприємства є одним із ключових етапів оцінки ефективності його фінансового управління. Він дозволяє визначити, наскільки стабільно та передбачувано підприємство генерує та використовує грошові ресурси протягом аналізованого періоду. Нерівномірність грошових потоків може свідчити про сезонність діяльності, залежність від зовнішніх факторів або про проблеми у фінансовому плануванні.

Під рівномірністю грошових потоків слід розуміти стабільність та регулярність надходження та витрачання грошових коштів у різні періоди часу. Висока рівномірність вказує на те, що підприємство має сталий обсяг операційної діяльності, ефективно контролює дебіторську та кредиторську заборгованість, а також не має значних коливань у доходах і витратах.

Ліквідність грошових потоків — це здатність підприємства вчасно та повністю виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок грошових надходжень. Даний показник відіграє важливу роль у фінансовій стабільності підприємства. Найбільш поширеними індикаторами ліквідності є коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт покриття поточних зобов'язань та коефіцієнт грошового покриття.

Таблиця 2.6 – Фінансові показники підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк», тис.грн [31].

№	Показник	Рік			Середнє значення	Стандартне відхилення
		2021	2022	2023		
1	2	3	4	5	6	7
1	Обсяг реалізації, тис. грн	384083	644809	279860	436250,67	153488,42
2	Грошові кошти та їх еквіваленти	31439	37352	48117	38963.3	6936,96
3	Поточні зобов'язання та забезпечення	50878	91518	64247	68881	16911,69
4	Оборотні активи	228803	342660	299544	290335.6	46935,76
5	Запаси	93835	122069	152558	122820.6	23979,46

Продовження таблиці 2.6

6	Залишок коштів на початок року	36616	31439	37352	-	-
7	Залишок коштів на кінець року	31439	37352	48117	-	-
8	Чистий прибуток	26893	79773	18605	-	-
9	Інвестовані кошти	-	5510	990	-	-
10	Середня вартість активів	249496,5	338713	380198	-	-
11	Дебіторська заборгованість	80113	80072	74993	-	-
12	Кредиторська заборгованість	14941	14937	14653	-	-
13	Виручка від реалізації продукції	384083	644809	279860	-	-
14	Собівартість реалізованої продукції	332468	430274	200794	-	-

Для детальнішого огляду нижче буде представлено динаміку реалізації продукції графічно (рис. 2.3)

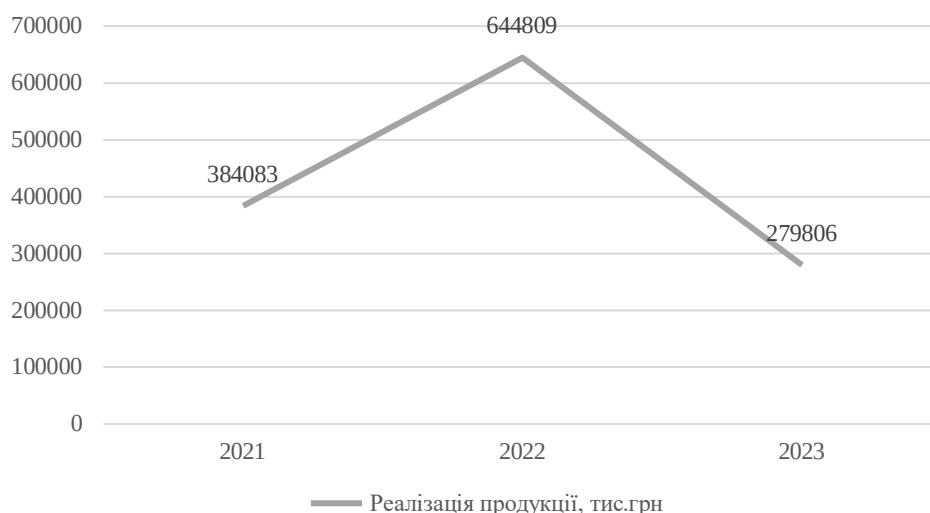

Рисунок 2.3 – Динаміка реалізації продукції ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Основні коефіцієнти ліквідності за якими буде проводитись аналіз підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк» [31]:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно.

Коефіцієнт розраховується за формулою:

$$K_{\text{абс.л}} = \frac{\text{ПФІ} + \text{ГК}}{\text{ПЗ}} \quad (2.1)$$

де ГК - Грошові кошти та їх еквіваленти;

ПЗ - Поточні зобов'язання та забезпечення (табл.2.4).

$$K_{\text{абс.л}} 2021 = \frac{31439}{50878} = 0.618$$

$$K_{\text{абс.л}} 2022 = \frac{37352}{91518} = 0.408$$

$$K_{\text{абс.л}} 2023 = \frac{48117}{64247} = 0.749$$

У 2021 році значення коефіцієнта становило 0.618, що свідчить про відносно високий рівень здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання безпосередньо з наявних грошових коштів. Такий показник вказує

на стабільне управління грошовими потоками, а також на достатній рівень фінансової гнучкості в умовах можливої нестабільності.

У 2022 році спостерігається суттєве зниження коефіцієнта до 0.408. Це свідчить про зниження рівня ліквідності підприємства, що, ймовірно, зумовлено зростанням обсягу короткострокових зобов'язань або зменшенням надходжень грошових коштів. Така тенденція може вказувати на підвищення ризиків неплатоспроможності, що є критичним фактором для інвесторів та кредиторів. Станом на кінець 2022 року підприємство могло забезпечити негайне погашення лише близько 40.8% своїх короткострокових боргів, що є недостатнім за загальноприйнятими нормативами (≥ 0.5).

У 2023 році ситуація помітно покращилась — коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс до 0.749. Це значення є свідченням відновлення грошового ресурсу підприємства та зниження навантаження за короткостроковими зобов'язаннями. Таке покращення може бути результатом більш ефективного контролю за дебіторською заборгованістю, зростанням доходів від основної діяльності або оптимізацією витратної частини бюджету. Показник перевищив мінімальний рекомендований рівень і свідчить про достатній запас ліквідності у короткостроковому періоді.

2. Коефіцієнт покриття дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, яка сума поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань.

Якщо поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство може розглядатися як таке, що успішно функціонує.

Коефіцієнт розраховується за формулою:

$$K_{\Pi} = \frac{OA}{ПЗ} \quad (2.2)$$

де ОА – Оборотні активи;

ПЗ – Поточні зобов'язання та забезпечення (табл.2.4).

$$K_{\Pi 2021} = \frac{228803}{50878} = 4.497$$

$$K_{\Pi 2022} = \frac{342660}{91518} = 3.744$$

$$K_{\Pi 2023} = \frac{299544}{64247} = 4.662$$

У 2021 році значення коефіцієнта становило 4.497, що є суттєво вищим за нормативне значення (1.5–2.0). Це означає, що на кожну гривню поточних зобов'язань припадало майже 4.5 гривні оборотних активів. Такий рівень забезпечення короткострокових боргів свідчить про високу фінансову гнучкість та ефективне управління активами підприємства. Крім того, це зменшує потребу в залученні зовнішніх джерел фінансування.

У 2022 році спостерігається зниження показника до 3.744, що є природною реакцією на зростання обсягу поточних зобов'язань. Хоча коефіцієнт залишається в межах високої ліквідності, варто звернути увагу на темпи приросту зобов'язань, які можуть свідчити про зростання кредитного навантаження. Незважаючи на зменшення, підприємство зберігало можливість з надлишком покривати свої короткострокові борги.

У 2023 році відбулося нове зростання коефіцієнта до 4.662, що є позитивною тенденцією. Це може бути наслідком нарощування обсягів оборотних активів (зокрема грошових коштів або дебіторської заборгованості), при одночасному зменшенні поточних зобов'язань. Така динаміка свідчить про оздоровлення фінансової структури підприємства та підвищення його платоспроможності у короткостроковому періоді.

3. Коефіцієнт швидкої ліквідності – це можливість підприємства погасити свої поточні зобов'язання під час виникнення критичної ситуації.

Коефіцієнт визначає частину поточних зобов'язань, яка може бути покрита швидко реалізованими активами (тобто без урахування запасів).

Коефіцієнт розраховується за формулою:

$$K_{\text{шв.л}} = \frac{\text{ОА} - \text{З}}{\text{ПЗ}} \quad (2.3)$$

де ОА – Оборотні активи;

З – Запаси;

ПЗ – Поточні зобов'язання та забезпечення (табл.2.4).

$$K_{\text{шв.л}} 2021 = \frac{228803 - 93835}{50878} = 2.653$$

$$K_{\text{шв.л}} 2022 = \frac{342660 - 122069}{91518} = 2.410$$

$$K_{\text{шв.л}} 2023 = \frac{299544 - 152558}{64247} = 2.288$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє здатність підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок активів, які можуть бути оперативно конвертовані в грошові кошти — без урахування запасів, що мають нижчу ліквідність. Нормативне значення цього коефіцієнта становить не менше 1.0, проте його підвищення зазвичай інтерпретується позитивно як свідчення фінансової стійкості.

У 2021 році Кшл дорівнює 2.653, що вказує на високу платоспроможність підприємства: швидко реалізовані активи дозволяли покривати більш як 265% усіх короткострокових зобов'язань. Це — ознака ефективного контролю за оборотними активами і добре продуманої політики управління запасами, адже левова частка активів — це ліквідні ресурси.

У 2022 році показник дещо зменшився до 2.410, однак залишився на дуже прийнятному рівні. Незважаючи на збільшення запасів та поточних зобов'язань, підприємство зберегло достатній рівень «швидкої» ліквідності, що дозволяло гнучко реагувати на короткострокові фінансові зобов'язання без потреби у додатковому залученні коштів.

У 2023 році Кшл склав 2.288, що свідчить про стабільність показника на високому рівні. Незначне зниження порівняно з попереднім роком пояснюється зростанням частки запасів у структурі оборотних активів. Це не є критичним,

проте сигналізує про потенційну потребу в оптимізації товарних залишків або прискоренні їх реалізації.

У цілому, підприємство демонструє стійку ліквідну позицію, має значний резерв для погашення зобов'язань і може вважатися фінансово надійним у контексті виконання поточних платежів. Проте важливо забезпечити ефективне використання активів, адже надмірне накопичення оборотних ресурсів без їх продуктивного залучення може знижувати загальну рентабельність.

Загалом, у 2021–2023 роках підприємство демонструвало стабільно високий рівень швидкої ліквідності, що свідчить про здатність ефективно керувати активами та підтримувати достатній запас фінансової гнучкості навіть без урахування матеріально-виробничих запасів. Це є позитивним сигналом для кредиторів, партнерів і інвесторів, що оцінюють короткострокову надійність підприємства.

Збалансованість грошових потоків відображає узгодженість між обсягом надходжень (припливів) та витратами (відпливами) грошових коштів підприємства. Збалансований потік забезпечує стабільність розрахунків і відсутність касових розривів.

Основний показник, який будемо використовувати для аналізу:

Коефіцієнт збалансованості (K_{36}) – цей коефіцієнт використовується для аналізу фінансової рівноваги підприємства. Він показує, наскільки надходження грошових коштів покривають потребу у їх використанні. Коефіцієнт > 1 — приплив коштів перевищує витрати, що свідчить про профіцит (надлишок);

Коефіцієнт $= 1$ — грошові надходження повністю покривають витрати (збалансованість);

Коефіцієнт < 1 — витрати перевищують приплив коштів (дефіцит), що може вказувати на проблеми з платоспроможністю.

Коефіцієнт розраховується за формулою:

$$K_{36} = \frac{H}{B} \quad (2.4)$$

де Н – Загальна сума надходжень підприємства за певний період часу;

В - Загальна сума витрат підприємства за певний період часу (табл. 2.4).

$$K_{36\ 2021} = \frac{48314}{52465} = 0.921$$

$$K_{36\ 2022} = \frac{39015}{34863} = 1.119$$

$$K_{36\ 2023} = \frac{46609}{37126} = 1.255$$

У 2021 році коефіцієнт збалансованості становив 0.921, що свідчить про дефіцит грошових коштів. Це означає, що надходження підприємства не покривали повною мірою його витрати. Подібна ситуація є потенційно ризикованою, оскільки свідчить про недостатність внутрішніх джерел фінансування та може вимагати залучення зовнішніх коштів (кредитів, позик) для забезпечення поточної платоспроможності. Причинами такого дисбалансу можуть бути зростання обсягів інвестицій або непередбачуване збільшення витрат за основними напрямками діяльності[31].

У 2022 році коефіцієнт збалансованості зріс до 1.119, що свідчить про покращення фінансової ситуації. Підприємству вдалося забезпечити перевищення надходжень над витратами на рівні понад 11%. Це означає, що обсяг грошових ресурсів був достатнім не лише для покриття зобов'язань, а й для накопичення резервів. Така динаміка є позитивною ознакою, оскільки свідчить про активну стабілізацію фінансових потоків, зменшення залежності від зовнішніх джерел та посилення внутрішньої стійкості.

У 2023 році коефіцієнт досяг значення 1.255, що є найвищим за аналізований період. Це свідчить про профіцит грошових коштів: на кожен гривню витрат припадало понад 1.25 грн надходжень. Подібний показник демонструє високу ефективність управління грошовими потоками, зокрема в аспекті контролю за витратами та підвищенням фінансової незалежності.

Зростання цього показника свідчить про можливість підприємства фінансувати розвиток без залучення зовнішнього капіталу.

Основні показники для оцінки рівномірності:

1. Коефіцієнт варіації грошових потоків (C_v)

$$C_v = \frac{\sigma}{\bar{X}} \times 100\% \quad (2.5)$$

де σ — стандартне відхилення;

$\bar{X}$ — середнє значення.

Чим менше значення коефіцієнта варіації, тим стабільніший і передбачуваніший потік коштів.

$$C_v = \frac{153488,42}{436250,67} * 100\% = 35.18\%$$

Значення коефіцієнта варіації, що становить 35.18%, свідчить про помірну нерівномірність грошових потоків підприємства. У статистичному аналізі вважається, що:

1. Якщо коефіцієнт варіації менше 10% — варіація низька (дані є стабільними та однорідними);
2. У межах 10–20% — варіація помірна;
3. Понад 20% — варіація висока, що свідчить про нестабільність показника.

Таким чином, отримане значення вище порогу у 20%, що дозволяє стверджувати про наявність вираженої коливальності обсягу грошових потоків у досліджуваній період. Це може свідчити про нестабільність фінансового циклу, що, у свою чергу, створює додаткові ризики для управління ліквідністю підприємства.

Причини такої варіації можуть полягати у сезонності продажів, нерівномірності надходження коштів від контрагентів, значних коливаннях обсягу реалізації продукції або нерегулярності інвестиційних чи фінансових операцій.

2. Індекс сезонності (I_s):

Індекс сезонності грошових потоків є важливим показником, який дозволяє визначити вплив сезонного чинника на формування надходжень підприємства

Індекс сезонності (I_s) обчислюється за формулою:

$$I_s = \frac{CF_i}{\bar{CF}} \quad (2.6)$$

де CF_i — грошовий потік у певному періоді;

$\bar{CF}$ — середнє значення за всі роки.

Індекс обчислюється на основі надходжень від реалізації продукції ПрАТ «Вінницький завод Маяк» за 2021-2023 роки (табл. 2.4)

Розрахуємо середнє значення надходжень

$$\bar{CF} = \frac{384083 + 644809 + 279860}{3} = 436250.67 \text{ тис. грн}$$

Розрахунки індексу сезонності

$$I_{s2021} = 384083 / 436250,67 \approx 0.880$$

$$I_{s2022} = 644809 / 436250,67 \approx 1.524$$

$$I_{s2023} = 279860 / 436250,67 \approx 0.642$$

Графічно зобразимо динаміку впливу індексу сезонності на обсяг реалізованої продукції ПрАТ «Вінницький завод Маяк» (рис. 2.4)

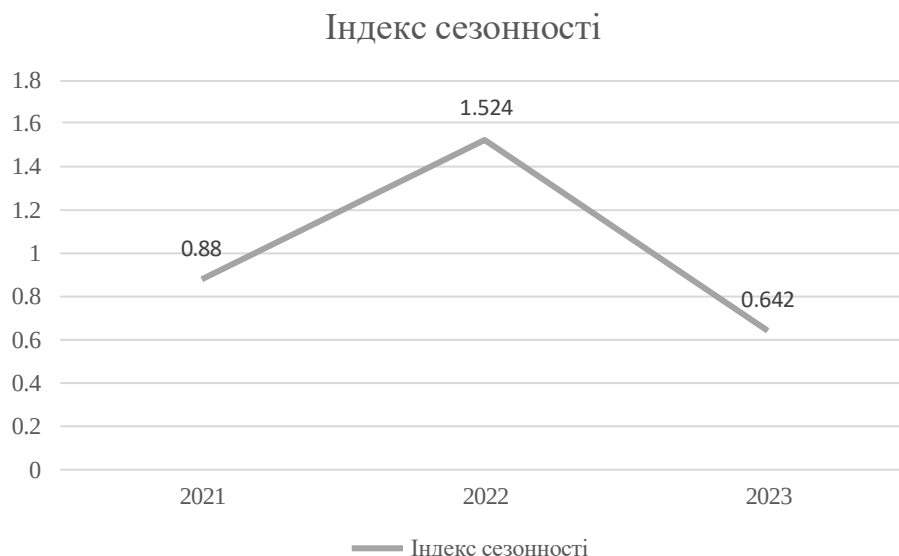

Рисунок 2.4 – Динаміка індексу сезонності ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Розрахунок індексу сезонності надходжень від реалізації продукції підприємства за період 2021–2023 років засвідчив наявність помітних коливань у динаміці грошових потоків. Виявлено, що значення індексу сезонності суттєво відрізняються від середнього рівня, що свідчить про вплив сезонних факторів або інших зовнішніх обставин на обсяги реалізації [31].

Так, у 2022 році значення індексу сезонності становило 1.524, що значно перевищує одиничне значення (еталон середнього рівня). Це свідчить про період активного збуту продукції, можливо внаслідок укладання масштабних контрактів, сприятливої ринкової кон'юнктури або реалізації продукції, виготовленої за попередні періоди. Такий рік можна трактувати як пік фінансової активності підприємства.

Натомість у 2023 році індекс сезонності склав 0.642, що свідчить про різке скорочення грошових надходжень від реалізації. Це може бути обумовлено зниженням попиту, зменшенням обсягів виробництва, проблемами із реалізацією, погіршенням умов постачання або внутрішніми структурними обмеженнями. Фінансова активність підприємства у цей період була істотно нижчою за очікуваний рівень.

У 2021 році індекс також був дещо нижчим за середній рівень (0.880), що свідчить про стабільну, проте не пікову активність, характерну для звичайного виробничого циклу без різких коливань.

Сукупний аналіз зазначених показників дозволяє стверджувати, що ПрАТ «Вінницький завод Маяк» працює в умовах помірної сезонності грошових надходжень, де існують чітко виражені періоди зростання та спаду ділової активності. Врахування цих факторів є необхідним при складанні бюджету, плануванні обсягів виробництва, формуванні запасів, а також при прогнозуванні платоспроможності підприємства в короткостроковій перспективі.

З метою зменшення впливу сезонних коливань доцільно впроваджувати гнучку фінансову стратегію, що включатиме створення резервних фондів, диверсифікацію каналів збуту, укладання довгострокових контрактів та оптимізацію операційних витрат у періоди зниження активності.

2.4 Оцінка ефективності управління грошовими потоками на підприємстві ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Рациональна організація системи управління грошовими потоками є ключовим чинником забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. У межах даного підрозділу здійснено оцінку практичного функціонування механізмів планування, контролю та використання грошових ресурсів на ПрАТ «Вінницький завод Маяк».

На підприємстві присутні елементи планування грошових надходжень і витрат, однак воно здійснюється переважно в межах загального фінансового прогнозування без чіткої системи бюджетування грошових потоків. Орієнтиром для планових розрахунків виступає виробнича програма, договори з контрагентами, а також графіки постачання сировини та реалізації продукції. При цьому не застосовується формалізована модель щомісячного або

поквартального бюджетування грошових потоків, що знижує гнучкість у фінансовому управлінні [32].

Контроль за рухом грошових коштів здійснюється фінансовим підрозділом у співпраці з бухгалтерією. Основна увага приділяється відповідності фактичних надходжень запланованим термінам платежів. У випадку затримок з боку дебіторів застосовуються заходи телефонного нагадування, іноді — штрафні санкції згідно з договорами. За витратами контроль жорсткіший: всі платежі проходять через погодження з фінансовим директором або головним бухгалтером. Втім, відсутність автоматизованої системи контролю грошових потоків у режимі реального часу обмежує швидкість реагування на зміни у фінансовій ситуації.

Упродовж 2022–2023 років підприємство мало позитивне сальдо грошових коштів, що свідчить про формування грошових залишків. Проте аналіз не виявив системного підходу до їх реінвестування. Надлишкові кошти здебільшого залишаються на поточних рахунках підприємства, без залучення до короткострокових інвестицій або погашення заборгованостей. Такий підхід свідчить про помірний рівень активності у сфері управління вільною ліквідністю і створює простір для підвищення фінансової ефективності.

У структурі підприємства функціонує централізована фінансова служба, яка відповідає за формування платіжного календаря, контроль дебіторської та кредиторської заборгованості, а також погодження всіх великих платежів. Її діяльність координується з бухгалтерською службою та управлінським апаратом.

Водночас, відсутність автоматизованих інструментів управління грошовими потоками (наприклад, CRM з інтеграцією в 1С або ERP-систему) створює залежність від ручного ведення документообігу, що підвищує ризики затримок платежів та знижує гнучкість управлінських рішень[28].

Для оцінки ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» використано систему ключових фінансових

коефіцієнтів, які відображають платоспроможність, ліквідність та фінансову збалансованість підприємства в короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2021 році становив 0.618, що свідчить про задовільний рівень негайної платоспроможності. У 2022 році показник знизився до 0.408, що вказувало на потенційні труднощі з оперативним погашенням зобов'язань, проте в 2023 році ситуація стабілізувалась — значення зросло до 0.749, що перевищує рекомендовані межі та демонструє покращення ліквідної позиції.

Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) показував протягом трьох років стабільно високі значення — 4.497 у 2021 році, 3.744 у 2022 році та 4.662 у 2023 році. Це свідчить про значний запас ліквідності, однак також вказує на можливу неефективність у використанні оборотних активів, частина з яких могла бути залучена в інвестиційні чи обігові потреби.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, що враховує ліквідні активи без запасів, також перебував на високому рівні: 2,653 у 2021 році, 2,410 у 2022 році, 2.288 у 2023 році. Хоча простежується тенденція до незначного зниження, значення залишаються в межах безпечного коридору, що вказує на ефективне управління найбільш мобільними активами підприємства.

Коефіцієнт збалансованості грошових потоків демонструє позитивну динаміку: у 2021 році значення становило 0.921 — припливи коштів не повністю покривали витрати; у 2022 році цей показник перевищив одиницю й склав 1,119, що свідчить про встановлення балансу; а в 2023 році він сягнув 1,255, що підтверджує профіцит коштів і підвищення грошової автономії підприємства.

Упродовж 2021–2023 років підприємство демонструвало поступове зростання ефективності управління грошовими потоками. Хоча 2021 рік супроводжувався певною напругою в ліквідності та негативним сальдо, подальші роки показали стабілізацію та зростання фінансової стійкості. У 2022–2023 роках всі основні показники набули позитивної динаміки, що свідчить про

впровадження більш ефективного контролю за надходженнями й витратами, а також стратегічно виважене управління грошовими ресурсами.

Незважаючи на загальне покращення фінансових показників у динаміці 2021–2023 років, аналіз грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк» виявив низку системних слабких місць, які мають суттєве значення для оцінки ефективності управління грошовими ресурсами.

У 2021 році підприємство зафіксувало від’ємне сальдо грошових коштів від операційної діяльності у розмірі –52465 тис. грн. Це свідчить про перевищення операційних витрат над надходженнями, що є критичним сигналом у контексті поточної фінансової стабільності. Причинами такої ситуації можуть бути: надмірні виробничі або адміністративні витрати; неефективне управління дебіторською заборгованістю; затримки надходжень за реалізовану продукцію.

Факт формування негативного операційного потоку вказує на недостатній контроль за поточними витратами та відсутність адаптивної моделі реагування на зміни у попиту чи цінах ресурсів.

У 2022 році спостерігається різке збільшення інвестиційних витрат (–34863 тис. грн) при одночасному формуванні позитивного фінансового і операційного потоків. Така ситуація свідчить про високу фінансову активність, проте вона також несе певні ризики: інвестиції могли здійснюватися без глибокого аналізу ліквідності; при відсутності плану окупності таких вкладень існує ризик недофінансування поточної діяльності.

Таким чином, підприємство ризикувало недооцінити свої короткострокові потреби у фінансуванні, що може призводити до касових розривів, навіть при загальній прибутковості[29].

У 2023 році, незважаючи на позитивний операційний потік, спостерігалось його суттєве скорочення до +15197 тис. грн, що майже вдвічі менше ніж у 2022 році (+36964 тис. грн). Це може бути наслідком: зниження обсягів реалізації продукції; втрати частини ринку збуту.

Дана тенденція вказує на необхідність перегляду політики збуту, розширення каналів реалізації, оптимізації асортименту продукції та посилення взаємодії з ключовими клієнтами. Без своєчасної реакції на такі сигнали підприємство ризикує втратити позиції на ринку та зіштовхнутись із відтоком грошових коштів.

Аналіз виявив, що проблеми у сфері управління грошовими потоками здебільшого пов'язані не з критичними помилками, а з відсутністю системного підходу до фінансового планування та реагування на короткострокові ризики. Попри загальну позитивну динаміку, окремі тенденції вказують на потребу в удосконаленні внутрішнього контролю, підвищенні гнучкості управління витратами та більш активному управлінні ліквідністю.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що поточна система управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» є загалом ефективною, однак потребує вдосконалення в окремих аспектах.

Саме 2022 і 2023 роки були сильними з точки зору управління грошовими потоками: забезпечено позитивне сальдо, зростання коефіцієнтів ліквідності та збалансованості, що свідчить про успішну стабілізацію фінансової системи.

Зокрема 2021 рік виявився проблемним, особливо в частині операційної діяльності, що потребує глибшого контролю за витратами та перегляду методів планування.

Система управління має адаптивні елементи, проте в основному вона функціонує в режимі реагування на вже сформовані ризики, замість проактивного планування [30].

Отже, у другому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснено детальний аналіз управління грошовими потоками на ПрАТ «Вінницький завод Маяк», що дозволило отримати об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства, виявити основні тенденції у формуванні та використанні грошових коштів, а також визначити сильні та проблемні сторони функціонування системи грошових потоків. Дослідження абсолютних та

відносних фінансових показників дало змогу з'ясувати, що підприємство демонструє нестабільну динаміку доходів і прибутковості в умовах зовнішніх економічних коливань, що позначається на рівномірності руху грошових коштів. Аналіз грошових потоків показав наявність певного дисбалансу між надходженнями та витратами, що ускладнює досягнення повної платоспроможності та знижує гнучкість управлінських рішень.

Здійснено оцінювання ліквідності, рівномірності, збалансованості та ефективності грошових потоків за допомогою системи коефіцієнтів виявила недостатню стабільність у фінансових потоках та обмежену можливість акумуляції вільних ресурсів. Особливу увагу було приділено аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на управління грошовими потоками, зокрема рівень дебіторської заборгованості, графіки розрахунків з постачальниками та стан інвестиційної активності. Отримані результати підтвердили необхідність вдосконалення підходів до управління грошовими потоками підприємства. Це передбачає не лише посилення контролю за рухом коштів і мінімізацію фінансових втрат, а й впровадження аналітичних інструментів для прогнозування та планування потоків у коротко- та довгостроковій перспективі. Проведене дослідження створює основу для розробки конкретних практичних заходів оптимізації, які буде викладено в наступному розділі.

3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

3.1 Напрями удосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Проведений аналіз грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у попередньому розділі дозволив виявити низку суттєвих недоліків, які негативно впливають на фінансову стабільність підприємства. Зокрема, у 2021 році було зафіксовано від'ємне сальдо операційної діяльності, що свідчить про порушення внутрішньої рівноваги між надходженнями та витратами в основному виді діяльності. У 2022 році підприємство продемонструвало активізацію фінансової діяльності, однак із нею посилилася й залежність від зовнішніх джерел фінансування, що створює додаткові ризики.

Крім того, виявлено нерівномірність грошових надходжень упродовж року, відсутність системного контролю за прогнозуванням надходжень і витрат, що може призводити до касових розривів. Усе це зумовлює необхідність формування конкретних напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства з метою досягнення більшої фінансової стабільності, ритмічності обігу коштів і підвищення ефективності використання фінансових ресурсів[31].

Одним із ключових напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками на ПрАТ «Вінницький завод Маяк» є запровадження формалізованої системи бюджетування грошових коштів. У сучасній практиці бюджетування грошових потоків виступає основою для ефективного управління фінансами, дозволяючи підприємству заздалегідь планувати обсяг та час руху коштів, уникати дефіциту ліквідності, оптимізувати розрахунки з контрагентами.

Запровадження бюджетування передбачає, насамперед, складання прогнозного бюджету руху грошових коштів. Такий документ має включати очікувані надходження та витрати в розрізі видів діяльності (операційної,

інвестиційної та фінансової) із розбивкою по періодах (місяць, квартал). Важливо, щоб цей бюджет формувався не лише на основі історичних даних, а й з урахуванням змін у ринковому середовищі, цінової політики, сезонності попиту, а також внутрішніх планів виробництва та збуту.

Наступним кроком є ведення платіжного календаря, який має фіксувати всі заплановані грошові надходження і виплати на щоденній або тижневій основі. Такий календар є інструментом оперативного управління грошовими потоками та дозволяє вчасно реагувати на можливі відхилення від плану, уникати прострочень, забезпечувати ритмічність платежів і зберігати ділову репутацію підприємства.

Невід'ємною складовою ефективного бюджетування є регулярний контроль за виконанням бюджету. Це включає аналіз відхилень між запланованими та фактичними значеннями грошових потоків із подальшим з'ясуванням причин розбіжностей та прийняттям коригувальних рішень. Такий контроль дозволяє не лише оперативно усувати проблеми, а й підвищити точність планування в майбутньому.

Крім того, важливо застосовувати сценарний підхід у бюджетуванні. Підприємство має готувати не лише базовий варіант прогнозу, а й альтернативні сценарії — оптимістичний та песимістичний. У межах кожного з них слід враховувати можливі коливання обсягів реалізації, зміни цін, зростання витрат або затримки в оплаті. Такий підхід підвищує стійкість підприємства до зовнішніх шоків і дозволяє заздалегідь готувати плани дій на випадок несприятливих обставин.

Для детального огляду представлено пропозиції щодо оптимізації (табл. 3.1)

Таблиця 3.1 – Пропозиції щодо оптимізації управління оборотними активами ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

№	Сегмент грошових потоків	Запропонований захід	Засоби реалізації	Очікуваний ефект
1	2	3	4	5
2	Операційна діяльність	Впровадження системи бюджетування	Планування грошових потоків, платіжний календар, сценарний підхід	Уникнення касових розривів, підвищення передбачуваності
3	Операційна діяльність	Стимулювання передоплат клієнтів	Знижки за ранній платіж, фіксація дати оплати в договорах	Збільшення надходжень у критичні періоди
4	Фінансова діяльність	Зменшення обсягу короткострокового кредитування	Оптимізація виплат, перенесення платежів, розрахунок ефекту	Зменшення витрат на обслуговування боргу
5	Інвестиційна діяльність	Обґрунтоване планування інвестиційних витрат	Використання NPV, IRR, Payback при прийнятті інвестиційних рішень	Раціональне використання ресурсів, зниження ризиків
6	Загальний обіг коштів	Автоматизація обліку грошових потоків	Впровадження ERP-системи (BAS ERP або SAP)	Зниження помилок, пришвидшення прийняття рішень
7	Управління ліквідністю	Формування фінансового резерву	Відрахування частини прибутку в резервний фонд	Гарантоване покриття витрат у кризовий період

--	--	--	--	--

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
8	Дебіторська заборгованість	Скорочення строку обігу дебіторської заборгованості	Автоматичні нагадування, контроль термінів	Зменшення залежності від кредитів

Очікуваним результатом впровадження системи бюджетування грошових коштів є суттєве зниження ризику виникнення касових розривів, підвищення передбачуваності фінансових потоків, покращення координації між підрозділами підприємства, а також зростання загальної фінансової дисципліни. Усе це сприятиме зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод Маяк» у середньостроковій та довгостроковій перспективі[31].

Удосконалення процесів контролю за грошовими потоками неможливе без використання сучасних інформаційних технологій. У сучасній практиці ефективним інструментом для цього є ERP-системи (Enterprise Resource Planning) або CRM-рішення, адаптовані до потреб фінансової служби. Зокрема, для ПрАТ «Вінницький завод Маяк» доцільним є впровадження таких систем, як BAS ERP (адаптований для українського ринку) або SAP S/4HANA, які довели свою результативність у великих промислових структурах[32].

Застосування ERP-систем дозволяє підприємству інтегрувати облік доходів і витрат у єдину інформаційну базу. Така автоматизація дає змогу щоденно фіксувати всі фінансові операції в режимі реального часу без потреби в ручному введенні або дублюванні даних, що істотно зменшує ризик механічних помилок та неузгодженостей між обліковими та аналітичними системами.

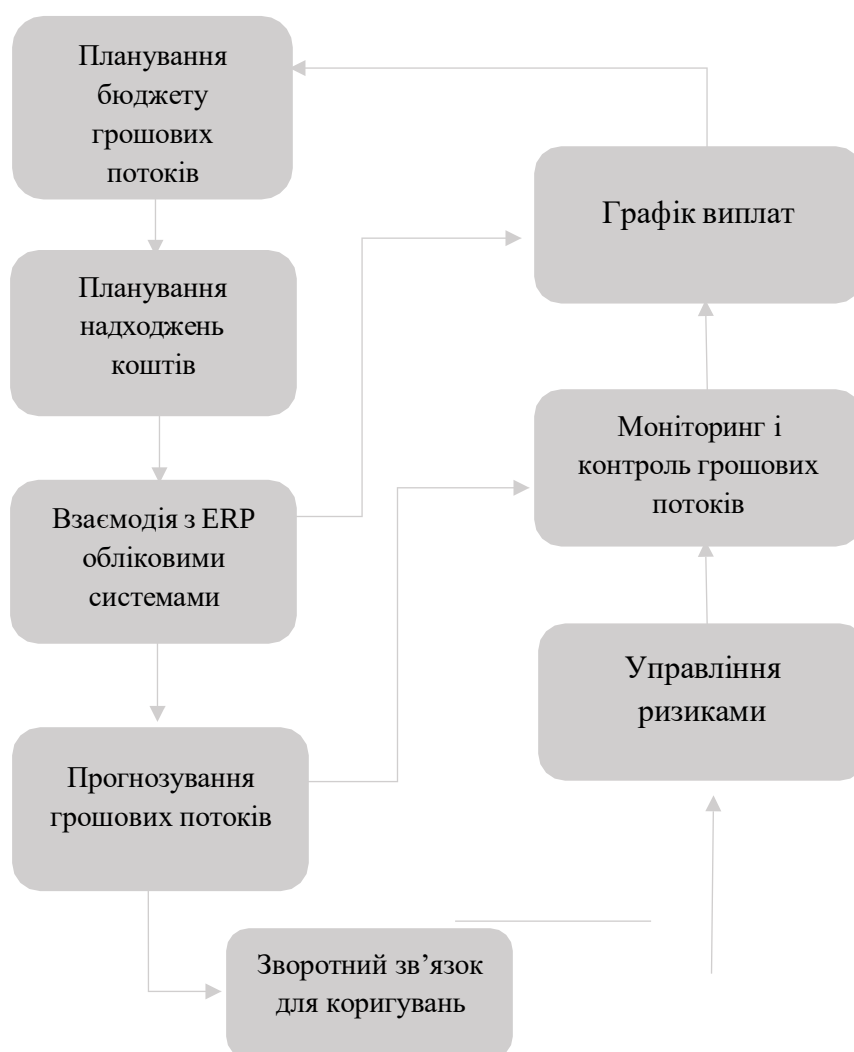

Рисунок 3.1 – Інтегрована система управління грошовими потоками підприємства

Крім того, системи автоматизації дозволяють формувати звіти про залишки грошових коштів на кожен день, що забезпечує керівництво підприємства актуальною інформацією для прийняття рішень. Це особливо важливо в умовах нестабільного економічного середовища, де своєчасне реагування на зміни ситуації є запорукою збереження ліквідності.

Ще однією перевагою автоматизованого контролю є можливість створення прогнозних моделей руху грошових коштів на основі реальних даних. Такі моделі враховують сезонність, середній строк обороту дебіторської

заборгованості, структуру витрат, графіки платежів, що дозволяє з високою точністю передбачати можливі касові розриви та вчасно вживати превентивні заходи. Ще одним ефективним заходом є застосування індивідуального підходу до контрагентів, які мають високий ризик прострочення. У таких випадках можна передбачити гнучкі графіки розрахунків, поетапні платежі або систему авансування. Це дозволяє зберегти партнерські відносини та водночас не допустити критичних розривів у надходженні коштів.

Запропоновані заходи в рамках плану удосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» мають на меті підвищення ефективності фінансового менеджменту підприємства за рахунок зміцнення контролю над рухом коштів, оптимізації їх структури та забезпечення стабільності платоспроможності [33].

План включає як організаційні, так і технологічні рішення, які охоплюють ключові проблемні зони грошових потоків. Зокрема, впровадження системи бюджетування дозволить покращити прогнозованість та керованість грошовими потоками, а автоматизація обліку сприятиме оперативному контролю за платежами та мінімізації фінансових втрат через помилки або затримки. Усі заходи мають обґрунтовані терміни впровадження, визначених відповідальних осіб і прогнозований економічний ефект. Загальний очікуваний результат реалізації запропонованих заходів полягає в покращенні платоспроможності, зменшенні касових розривів, оптимізації витратної частини бюджету, а також підвищенні інвестиційної привабливості підприємства.

Таким чином, реалізація зазначених ініціатив сприятиме створенню більш гнучкої, прозорої та ефективної системи управління грошовими потоками, що відповідає сучасним умовам господарювання та стратегічним цілям підприємства.

Також варто впровадити автоматизовану систему моніторингу дебіторської заборгованості, яка буде надсилати нагадування про необхідність погашення боргу ще до настання граничного терміну. Така система дозволяє зменшити

навантаження на фінансовий відділ та забезпечити регулярне інформування контрагентів, що знижує кількість прострочень.

3.2 Оптимізація грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за обсягами та у часі

У сучасних умовах нестабільного економічного середовища управління грошовими потоками підприємства є ключовим інструментом забезпечення його фінансової стійкості, оперативної платоспроможності та здатності адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури. Особливого значення набуває не просто облік руху коштів, а його оптимізація — процес, який передбачає системне удосконалення структури, обсягів та часової організації надходжень і витрат грошових ресурсів підприємства[33].

Оптимізація грошових потоків — це процес виявлення та впровадження управлінських рішень, спрямованих на досягнення найвищого рівня ефективності використання грошових коштів з урахуванням стратегічних і тактичних цілей компанії. Вона включає балансування між обсягами надходжень і витрат, раціоналізацію строків їх здійснення, попередження дефіцитів ліквідності, забезпечення стабільності розрахунків із контрагентами та акумулювання достатнього резерву коштів для майбутніх інвестиційних потреб.

Для ПрАТ «Вінницький завод Маяк» питання оптимізації грошових потоків є надзвичайно актуальним, що підтверджується результатами аналітичного дослідження, проведеного у попередньому розділі. Зокрема, було виявлено низку проблемних аспектів, зокрема нерівномірність надходжень протягом року, наявність сезонних коливань у виручці від реалізації, а також дефіцит грошових коштів у певні періоди діяльності, який ускладнює покриття зобов'язань та створює ризики порушення платіжної дисципліни. У 2021 році спостерігалось негативне сальдо операційного грошового потоку, що вже само по собі є сигналом до необхідності вдосконалення механізмів управління.

Незважаючи на покращення ситуації у 2022 та 2023 роках, показники сезонності та варіаційності залишаються критично значущими для фінансової політики підприємства[33].

Основна мета оптимізації грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк» полягає в підвищенні ефективності управління ліквідністю, забезпеченні рівномірності надходжень і витрат, досягненні фінансової збалансованості та мінімізації ризиків касових розривів. Досягнення цієї мети можливе через впровадження комплексу управлінських рішень, що охоплюють як стратегічне планування, так і тактичне регулювання грошових потоків у часі. Крім того, важливим завданням є розробка практичних інструментів, таких як платіжні календарі, бюджети грошових коштів, механізми моніторингу залишків та прогнозування дефіцитів ліквідності.

Таким чином, удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві має стати пріоритетом як з точки зору забезпечення фінансової безпеки, так і з метою створення передумов для сталого розвитку підприємства в середньо- та довгостроковій перспективі. У подальших підрозділах буде запропоновано низку заходів, які можуть бути реалізовані в межах системи управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» з урахуванням його фінансової специфіки, структури витрат та ринкових особливостей.

Рациональне управління обсягами грошових потоків є важливою умовою підтримки фінансової рівноваги підприємства, своєчасного виконання зобов'язань та формування ресурсів для розвитку. У рамках оптимізації грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк» доцільно розглянути можливості зниження неефективних витрат, перерозподілу фінансових ресурсів та вивільнення оборотного капіталу[34].

За результатами аналізу структури витрат підприємства за 2021–2023 роки було виявлено кілька напрямів з надмірним або нераціональним використанням коштів: Інвестиційна діяльність у 2022 році супроводжувалась значним від'ємним грошовим потоком (–34 863 тис. грн) при низькому рівні інвестиційної

віддачі у наступному періоді; Фінансові витрати у 2023 році перевищили фінансові надходження, що призвело до негативного сальдо –37 126 тис. грн; Значні залишки товарно-матеріальних запасів, які не брали участі в обігу, що спричиняє замороження частини грошових коштів.

Це свідчить про необхідність перегляду пріоритетів у фінансуванні окремих напрямків, а також оцінки ефективності використання наявних ресурсів.

Пропозиції щодо перерозподілу грошових потоків:

1. Рефінансування зобов'язань або відмова від короткострокових кредитів з метою зменшення фінансових витрат підприємству доцільно скористатися програмами рефінансування з нижчими ставками або переходити на довгострокові кредити. Це дозволить знизити навантаження на поточні витрати й вирівняти обсяг грошових потоків

2. Оптимізація запасів як джерело вивільнення коштів
Наявність високого рівня запасів (152558 тис. грн у 2023 році) вказує на можливість зменшення обсягу оборотного капіталу без шкоди для виробничого процесу. Формула для оцінки надмірного залучення коштів у запаси:

$$\Delta OK = Z_{\phi} - Z_{\text{нр}}, \quad (3.1)$$

де ΔOK – Надлишкове залучення оборотного капіталу

Z_{ϕ} – Фактична сума запасів (табл. 2.4)

$Z_{\text{нр}}$ – Нормативна потреба в запасах

$$Z_{\text{нр}} = \frac{93835 + 122069}{2} = 107952 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta OK_{2023} = 152558 - 107952 = 44606 \text{ тис. грн}$$

Таким чином, у 2023 році ПрАТ «Вінницький завод Маяк» мав надлишкове залучення оборотного капіталу в товарно-матеріальні запаси в розмірі 44 606 тис.

грн. Це свідчить про наявність значного потенціалу для оптимізації запасів та вивільнення ресурсів, які можуть бути використані для покриття поточних потреб або фінансування більш прибуткових напрямів діяльності.

Для обґрунтування ефективності напрямів інвестування використовуються показники ROI і ROA:

Return on investment (ROI) – фінансовий коефіцієнт, який демонструє рівень прибутковості або збитковості діяльності підприємства, враховуючи суму зроблених інвестицій в цей бізнес. Формула для розрахування коефіцієнту:

$$ROI = \frac{\text{ЧП}}{\text{ІНК}} * 100\% \quad (3.2)$$

де ЧП – Чистий прибуток підприємства;

ІНК – Інвестовані кошти підприємством (табл. 2.4).

$$ROI_{2021} = \frac{26893}{0} = 0\%$$

$$ROI_{2022} = \frac{79773}{5510} * 100\% = 1448\%$$

$$ROI_{2023} = \frac{18605}{990} * 100\% = 1879\%$$

Результати розрахунку показника ROI (Return on Investment) за 2021–2023 роки дають змогу чітко оцінити динаміку ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «Вінницький завод Маяк». У 2021 році коефіцієнт ROI мав нульове значення, що пояснюється відсутністю фактичних інвестиційних витрат у цей період, попри наявність чистого прибутку. Це може свідчити про стриману інвестиційну політику, спрямовану на акумуляцію внутрішніх резервів або уникнення ризиків, пов'язаних із вкладенням коштів в умовах економічної нестабільності.

У 2022 році ситуація кардинально змінилася: підприємство активно залучило інвестиційні ресурси, що дало змогу досягти надзвичайно високого рівня ефективності – ROI становив 1448%. Такий показник свідчить про виняткову результативність вкладених коштів, а також про грамотну розстановку пріоритетів в інвестиційній політиці. Ймовірно, інвестиції були спрямовані у високорентабельні проєкти, що забезпечили швидке повернення вкладених ресурсів та суттєве зростання прибутку.

У 2023 році ROI сягнув ще вищого рівня – 1879%. Незважаючи на те, що чистий прибуток у порівнянні з попереднім роком зменшився, зниження загального обсягу інвестованих коштів сприяло зростанню показника прибутковості на одиницю інвестицій. Це свідчить про те, що підприємство зуміло максимально ефективно використати навіть обмежений ресурс і продовжувало отримувати значну фінансову віддачу від попередніх капіталовкладень.

Оцінка динаміки ROI дозволяє зробити висновок, що інвестиційна діяльність ПрАТ «Вінницький завод Маяк» у 2022–2023 роках була не просто ефективною, а винятково продуктивною. Проте, водночас, настільки високі значення потребують подальшого моніторингу, оскільки вони можуть мати як стабільний, так і тимчасовий характер. Важливо зберігати стратегічний підхід до інвестування, аби забезпечити не лише короткострокове зростання прибутковості, а й довгострокову стабільність фінансових результатів підприємства.

Return on assets (ROA) – це фінансовий коефіцієнт, який відображає ефективність використання активів підприємства для генерації прибутку. Він розраховується як відношення чистого прибутку до середньоарифметичної суми активів за певний період[35].

$$ROA = \frac{\text{ЧП}}{\text{Асер}} * 100\% \quad (3.3)$$

же ЧП – Чистий прибуток;

$A_{\text{сер}}$ - Середньоарифметична сума активів за певний період (табл. 2.4)

$$ROA_{2021} = \frac{26893}{249496.5} * 100\% = 10.78\%$$

$$ROA_{2022} = \frac{79773}{338713} * 100\% = 23.55\%$$

$$ROA_{2023} = \frac{18605}{380198} * 100\% = 4.89\%$$

Динаміка показника коефіцієнту ROA за 2021–2023 роки свідчить про нестабільність ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «Вінницький завод Маяк» та варіативність результативності використання активів підприємства. У 2021 році рівень прибутковості інвестицій був на помірному рівні, що відображалось у значенні ROI на рівні 10,78%. Цей показник можна вважати прийнятним для промислового підприємства в умовах поступового відновлення після кризових економічних явищ.

Найвищий рівень ефективності був досягнутий у 2022 році, коли ROA зріс до 23,55%, що свідчить про вдалу реалізацію інвестиційних рішень та ефективну організацію фінансово-господарської діяльності. Такий результат став можливим завдяки вдалому перерозподілу фінансових ресурсів, зростанню обсягів реалізації продукції та ефективнішому використанню наявного потенціалу підприємства.

Однак у 2023 році спостерігається різке зниження показника ROA до рівня 4,89%. Це свідчить про зменшення прибутковості як щодо інвестованого капіталу, так і відносно загальної суми активів. Зниження ефективності використання ресурсів підприємства може бути наслідком як зменшення чистого прибутку, так і структурного перевантаження активів — зокрема, через нагромадження запасів або зниження оборотності капіталу. Крім того, це може сигналізувати про невдалу інвестиційну політику в зазначений період, або про зовнішні фактори, які негативно вплинули на ділову активність підприємства.

У цілому така динаміка демонструє необхідність переосмислення інвестиційної та фінансової стратегії ПрАТ «Вінницький завод Маяк». Підприємству доцільно впровадити інструменти регулярної оцінки доцільності капіталовкладень, більш жорсткий контроль за використанням активів, а також формування гнучкої моделі розподілу коштів з орієнтацією на найбільш рентабельні напрями діяльності. Лише за умов ефективного управління інвестиціями та активами можна забезпечити стабільний ріст фінансових результатів у майбутніх періодах[35].

ERP-системи (Enterprise Resource Planning) представляють собою комплексні інформаційно-інтегровані платформи, призначені для автоматизації та координації основних бізнес-процесів підприємства в реальному часі. Їхня концепція ґрунтується на об'єднанні всіх функціональних сфер — від фінансів, логістики й виробництва до управління персоналом та клієнтськими зв'язками — в єдину цифрову екосистему. Це дозволяє досягти високого рівня прозорості, узгодженості та оперативності в ухваленні рішень на всіх рівнях управління.

Основна роль ERP-систем полягає в забезпеченні ефективного управління ресурсами підприємства через централізований контроль і доступ до достовірної інформації. Усі дані, що вводяться в систему, автоматично синхронізуються між модулями, що дозволяє уникнути дублювання, мінімізувати ризик помилок і створити цілісну інформаційну базу для аналітики. З практичної точки зору це означає, що керівник у будь-який момент має доступ до актуальних фінансових показників, запасів на складі, дебіторської заборгованості чи статусу виконання замовлень.

Одним із ключових ефектів, які дає впровадження ERP-рішень, є посилення фінансового контролю. Завдяки інтеграції бухгалтерського обліку, управлінської звітності та платіжної дисципліни підприємство отримує можливість вчасно реагувати на відхилення в бюджеті, оцінювати вплив рішень на cash flow та здійснювати більш обґрунтоване планування грошових потоків.

Особливо цінною є функція автоматичного формування звітів, що дозволяє не лише пришвидшити аналіз, а й знизити навантаження на фінансовий персонал.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій на ринку представлено низку ERP-рішень, кожне з яких має свої особливості та переваги залежно від масштабу підприємства, галузі діяльності та рівня складності бізнес-процесів. Серед найбільш популярних варіантів можна відзначити SAP S/4HANA, BAS ERP, Oracle NetSuite, Microsoft Dynamics 365 та Odoo.

SAP S/4HANA вирізняється високою гнучкістю та масштабованістю, що робить його придатним для великих корпорацій з розгалуженою структурою. Його сильна сторона — глибока аналітика на базі in-memory технологій, яка дозволяє обробляти великі обсяги даних практично миттєво. Це дає змогу прогнозувати грошові потоки, оцінювати ризики та приймати стратегічні рішення з максимальною точністю [36].

У той час як BAS ERP (більш відома в українському контексті як локалізована версія 1С:Підприємство) розроблена з урахуванням національних стандартів бухгалтерського обліку, податкового законодавства та звітності. Це рішення вважається доступним за ціною, простим у впровадженні та особливо ефективним для середніх і малих підприємств, які потребують базової автоматизації фінансового обліку та складського обігу [37].

Oracle NetSuite позиціонується як хмарна ERP-система, що дає змогу працювати з будь-якої точки світу без встановлення локального програмного забезпечення. Цей підхід особливо актуальний для компаній з децентралізованою структурою або віддаленим управлінням. У фокусі NetSuite — автоматизація e-commerce, інтеграція з CRM і високий рівень кастомізації [39].

Microsoft Dynamics 365 вирізняється тісною інтеграцією з іншими продуктами Microsoft, такими як Excel, Outlook, Power BI, що забезпечує зручність для користувачів і високий рівень аналітичної глибини. Його впровадження доцільне для підприємств, які прагнуть об'єднати фінансове

управління з маркетингом, продажами та обслуговуванням клієнтів у межах єдиної системи.

Odoo, у свою чергу, приваблює відкритим кодом, гнучкою модульністю та широкими можливостями адаптації до потреб малого та середнього бізнесу. Хоча ця система не є настільки глибокою у функціоналі, як SAP, її перевагою є простота використання та можливість швидкого запуску без значних витрат.

Ефективність впровадження ERP-системи проявляється у зниженні часу на виконання операцій, покращенні точності обліку, зменшенні витрат на управлінські функції, а також у зростанні прозорості внутрішніх процесів. У довгостроковій перспективі це дозволяє підприємству не лише зміцнити фінансову дисципліну, а й досягти стратегічної стабільності та стійкості в умовах динамічного ринкового середовища.

Таким чином, ERP-системи є невіддільним інструментом сучасного підприємницького управління, що трансформує підхід до контролю ресурсів з реактивного на проактивний. Їх впровадження вже не є розкішшю, а стратегічною необхідністю для підприємств, які прагнуть підвищити якість управлінських рішень, оптимізувати грошові потоки та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі [38].

Ще одним важливим напрямом вдосконалення управління грошовими потоками є реформування підходів до управління дебіторською заборгованістю. Надмірна або прострочена дебіторська заборгованість суттєво впливає на фінансовий стан підприємства, оскільки тимчасово вилучає грошові кошти з обороту, знижує обсяг вільних ресурсів для фінансування поточної діяльності й створює додаткове навантаження на зовнішні джерела фінансування.

Таблиця 3.2 – Очікуваний вплив впровадження ERP – систем для удосконалення управління грошовими потоками на фінансові показники ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Поточне значення	Очікуване значення	Зміна, %	Очікуваний результат
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2.288	2.5	9.27	Очікується покращення покриття поточних зобов'язань без урахування запасів, що підвищить платоспроможність.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.749	0.9	20.16	Підвищення негайної платоспроможності за рахунок нарощування грошових резервів.
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	4.662	5.0	7.25	Загальний рівень ліквідності зросте, що дозволить краще реагувати на зовнішні ризики.
Коефіцієнт збалансованості грошових потоків	1.255	1.4	11.55	Збалансованість грошових потоків покращиться, надходження більш стабільно покриватимуть витрати.

Проведене прогнозне моделювання дозволяє зробити висновки про позитивну динаміку основних показників ліквідності та грошового балансу у випадку впровадження системи удосконаленого управління грошовими потоками.

Загалом, автоматизація процесів обліку і прогнозування грошових потоків сприяє суттєвому підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень, зменшенню обсягу рутинної роботи фінансової служби, мінімізації помилок людського чинника та загальному зниженню витрат на адміністрування фінансів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, за результатами розрахунків, може зрости з 2,288 до 2,5, що відповідає зростанню на 9,26%. Це свідчить про очікуване

підвищення здатності підприємства оперативно покривати свої короткострокові зобов'язання без урахування запасів, які не завжди можуть бути швидко реалізовані. Показник зберігається на рівні, що перевищує нормативне значення (1,0–2,0), отже, дає змогу говорити про високу платоспроможність навіть у разі короткострокових зовнішніх викликів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що відображає частку зобов'язань, які можна негайно погасити наявними грошовими коштами та їх еквівалентами, прогнозовано зросте з 0,749 до 0,9 (приріст — 20,16%). Така зміна буде досягнута за рахунок підвищеної уваги до формування резервів та впровадження системи бюджетування, що дозволяє акумулювати залишки коштів на критичні платежі. Це зміцнить довіру постачальників і кредиторів, а також сприятиме стабілізації обігу коштів.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) може досягти рівня 5,0 порівняно з поточним значенням 4,662 (приріст — 7,25%). Така динаміка свідчить про зростаючий обсяг оборотних активів, який дозволяє повністю покривати всі поточні зобов'язання. Високе значення показника є свідченням надлишкової ліквідності, що, з одного боку, забезпечує безпечний фінансовий буфер, але водночас потребує раціонального управління з метою уникнення замороження капіталу.

Коефіцієнт збалансованості грошових потоків зросте з 1,255 до 1,4 (покращення на 11,56%). Це означає, що грошові надходження перевищуватимуть витрати з більшим запасом, що вказує на покращення структури та ритмічності обігу коштів. Вирівнювання потоків і зменшення сезонних коливань дозволять підприємству підтримувати стійке фінансування поточних і капітальних потреб без критичних розривів.

У сукупності, прогнозовані зміни свідчать про те, що впровадження заходів з удосконалення управління грошовими потоками (таких як бюджетування, автоматизація, управління залишками, оптимізація дебіторської заборгованості)

матиме суттєвий позитивний ефект на фінансову стійкість, ліквідність та управлінську гнучкість підприємства [39].

Проведемо прогнозне моделювання на інших фінансових показниках та проаналізуємо ефективність впровадження ERP – систем.

Середній період обігу дебіторської заборгованості (DSO) – показник, що показує, скільки днів в середньому потрібно для того, щоб дебітори погасили свої заборгованості перед підприємством. Показник розраховується за формулою:

$$DSO = \frac{ДБ_{сер} \times 365}{ВР} \quad (3.4)$$

де $ДБ_{сер}$ – Середньоарифметична дебіторська заборгованість;

$ВР$ – Виручка від реалізації продукції, товарів, послуг (табл. 2.4)

$$DSO_{2021} = \frac{67893}{384083} * 365 = 64.52 \text{ дн.}$$

$$DSO_{2022} = \frac{80092,5}{644809} * 365 = 45.34 \text{ дн.}$$

$$DSO_{2023} = \frac{77532,5}{279860} * 365 = 101.12 \text{ дн.}$$

У 2021 році середній період обігу дебіторської заборгованості становив понад 64 дні, що є досить високим значенням. У 2022 році показник знизився до 45 днів, що свідчить про покращення платіжної дисципліни клієнтів або посилення контролю з боку підприємства. Водночас у 2023 році DSO зріс до понад 101 дня, що свідчить про погіршення ситуації з розрахунками. Це підтверджує потребу в автоматизації контролю дебіторської заборгованості через ERP-систему, яка дозволить скоротити цей показник за рахунок своєчасного нагадування, блокування чи штрафкування.

Період обігу кредиторської заборгованості (DPO) – показник показує, скільки часу підприємство використовує кошти своїх постачальників та

підрядників, також дозволяє оцінити ефективність управління кредиторською заборгованістю. Показник розраховується за формулою:

$$DPO = \frac{KЗсер}{C} * 365 \quad (3.5)$$

де КЗсер – Середньорифметична кредиторська заборгованість;

С – Собівартість реалізованої продукції (табл. 2.4).

$$DPO_{2021} = \frac{20275}{332468} * 365 = 22.26 \text{ дн.}$$

$$DPO_{2022} = \frac{14939}{430274} * 365 = 12.67 \text{ дн.}$$

$$DPO_{2023} = \frac{14795}{200794} * 365 = 26.89 \text{ дн.}$$

У 2021 році підприємство утримувало зобов'язання перед постачальниками в середньому близько 22 днів. У 2022 році цей період зменшився до майже 13 днів, що свідчить про швидкі розрахунки, але водночас — про втрату потенційних можливостей користуватись безвідсотковим фінансуванням. У 2023 році показник DPO виріс до майже 27 днів, що вказує на повернення до більш зваженої стратегії управління кредиторською заборгованістю. ERP-система дозволяє оптимізувати цей баланс, керуючи строками платежів так, щоби не порушувати фінансову.

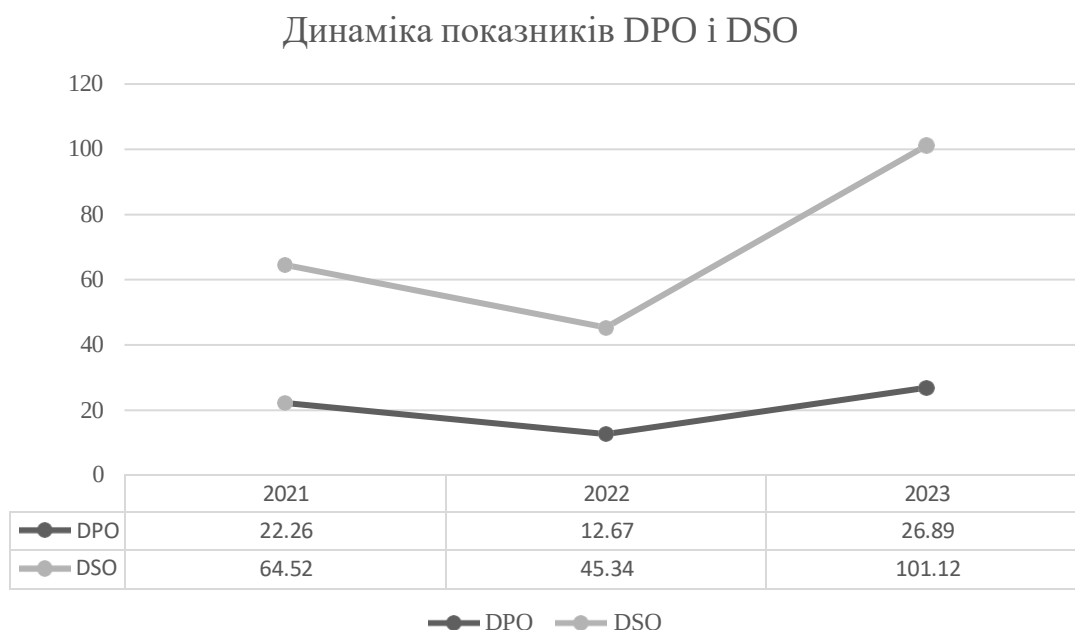

Рисунок 3.2 – Динаміка показників із дебіторської та кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Відхилення прогнозованого і фактичного грошового потоку від операційної діяльності – розрахуємо за формулою:

$$\text{Відхилення (\%)} = \frac{|\text{Прогноз} - \text{Факт}|}{|\text{Факт}|} \times 100\%, \quad (3.6)$$

$$\text{Відхилення}_{2021} = \frac{|-40000 - (-52465)|}{52465} \times 100\% \approx 23,76\%$$

$$\text{Відхилення}_{2022} = \frac{|40000 - 36964|}{36964} \times 100\% \approx 8,2\%$$

$$\text{Відхилення}_{2023} = \frac{|18000 - 15197|}{15197} \times 100\% \approx 18,44\%$$

У 2021 році точність прогнозування була низькою: відхилення сягало понад 23%, що свідчить про відсутність ефективного інструментарію для фінансового планування. У 2022 році точність значно покращилася — похибка не перевищувала 8%, що свідчить про більшу передбачуваність руху коштів. У 2023 році знову відбулося зростання відхилення до понад 18%, що підтверджує

необхідність автоматизованого планування грошових потоків у реальному часі. ERP-система дозволяє зменшити похибку прогнозування завдяки інтеграції даних.

Проведене дослідження дало змогу сформувати комплексну концепцію вдосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк». У розрізі оптимізації за обсягами були виявлені надлишково залучені ресурси в оборотному капіталі, зокрема в запасах, а також розраховано показники рентабельності інвестицій, що продемонстрували наявність потенціалу для підвищення ефективності капіталовкладень. У контексті оптимізації у часі акцент було зроблено на необхідності запровадження гнучкого графіка платежів, формування резервного фонду для попередження касових розривів та використання платіжного календаря як інструменту для щомісячного планування ліквідності.

У межах практичних рекомендацій ключову увагу було зосереджено на доцільності впровадження ERP-системи як ефективного інструмента управління грошовими потоками в режимі реального часу. Запропонована система дозволяє автоматизувати контроль над рухом коштів, забезпечує своєчасне оновлення даних про надходження і витрати, прискорює обробку фінансових транзакцій і підвищує точність прогнозування. Розраховані коефіцієнти (DSO, DPO, точність грошових потоків) підтверджують, що ERP-рішення сприяють зменшенню обігового періоду дебіторської заборгованості, покращенню управління кредиторською заборгованістю та зниженню похибки планування грошових потоків [39].

Запропоновані заходи не лише сприятимуть підвищенню оперативної платоспроможності, а й створять умови для стратегічної фінансової стабільності підприємства. Впровадження цифрових технологій управління фінансами формує нову якість фінансового менеджменту — більш гнучку, інтегровану та орієнтовану на майбутнє.

Таким чином, оптимізація грошових потоків повинна розглядатися не як інструмент жорсткої економії чи скорочення витрат, а як процес раціонального управління ресурсами в часовому та об'ємному вимірах, що забезпечує стійкість підприємства, ефективність його фінансової політики та адаптивність до ринкових коливань.

3.3 Економічне обґрунтування заходів удосконалення стану грошових потоків підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

У сучасних умовах ефективне управління грошовими потоками відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Прийняття будь-яких управлінських рішень у сфері фінансів повинно ґрунтуватися не лише на технічній доцільності, а й на глибокому економічному аналізі їхньої ефективності. Економічне обґрунтування дозволяє оцінити співвідношення між витратами на реалізацію того чи іншого заходу та очікуваним економічним ефектом, що, своєю чергою, забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів.

Запропонований напрям удосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» передбачає впровадження інтегрованої ERP-системи як цифрового інструменту автоматизації фінансового контролю. Попри те, що впровадження ERP-рішення вимагає початкових інвестицій — як матеріальних, так і організаційних, — цей захід має суттєвий довгостроковий ефект, який проявляється у підвищенні точності прогнозування руху коштів, мінімізації фінансових втрат і покращенні показників ліквідності. Саме тому дана ініціатива потребує окремого економічного обґрунтування, яке дозволить довести її доцільність і практичну вигоду.

Запровадження ERP-рішення дозволяє підприємству досягнути значного підвищення ефективності управління грошовими потоками завдяки низці прямих і непрямих фінансових ефектів. Одним із ключових є скорочення періоду обігу

дебіторської заборгованості (DSO), що зменшує обсяг заморожених коштів у дебіторці. Наприклад, якщо середній обсяг дебіторської заборгованості ПрАТ «Вінницький завод Маяк» у 2023 році складав приблизно 77 млн грн, то скорочення DSO на 10 днів дозволяє вивільнити близько 2,1 млн грн, які можуть бути оперативно спрямовані на покриття поточних витрат або інвестування у виробництво.

Крім того, ERP-система сприяє зниженню ризику виникнення касових розривів завдяки точному прогнозуванню надходжень і витрат у щоденному або тижневому розрізі. Це знижує потребу в залученні короткострокового зовнішнього фінансування, що, у свою чергу, дозволяє заощадити на сплаті відсотків за кредити. У середньому, за оперативною статистикою, підприємства зі впровадженими ERP-рішеннями можуть зменшити свої витрати на фінансове обслуговування на 15–25% у перші 2 роки після впровадження.

Ще одним вагомим ефектом є зменшення адміністративних витрат за рахунок автоматизації обробки транзакцій, формування звітності та моніторингу платежів. Це знижує навантаження на фінансову службу, скорочує ймовірність помилок та дублювання операцій. За попередніми оцінками, у масштабах ПрАТ «Вінницький завод Маяк» впровадження ERP може скоротити витрати на бухгалтерсько-фінансове обслуговування щонайменше на 120–150 тис. грн на рік [40].

Також ERP-система забезпечує кращий контроль за залишками грошових коштів, дозволяючи підприємству ефективніше управляти ліквідністю. Зокрема, у періоди профіциту коштів вони можуть бути використані для інвестування у короткострокові інструменти або погашення дорогих зобов'язань, що сприятиме підвищенню загальної рентабельності фінансової діяльності.

Таким чином, очікувані фінансові результати від впровадження ERP-рішення охоплюють як зниження витрат, так і вивільнення грошових ресурсів, а також підвищення якості управлінських рішень у сфері фінансів. Ці ефекти

мають стійкий характер і здатні забезпечити повернення інвестицій у систему протягом періоду, що не перевищує двох років.

Реалізація ERP-проекту для ПрАТ «Вінницький завод Маяк» є інвестицією, що охоплює не лише придбання програмного забезпечення, а й низку супутніх процесів, які формують загальну вартість впровадження. Рівень витрат визначається багатьма чинниками: масштабом діяльності підприємства, складністю внутрішніх бізнес-процесів, чисельністю користувачів, потребою в адаптації системи до індивідуальних вимог, а також наявністю сумісних платформ для інтеграції

Одним із головних елементів вартості є ліцензійне забезпечення. У випадку з BAS ERP або SAP Business One – двома найбільш актуальними для промислових підприємств рішеннями – витрати на ліцензію можуть становити від декількох сотень тисяч гривень, залежно від кількості користувачів і обраного функціоналу. Далі формується обсяг витрат на налаштування системи, перенесення даних, моделювання структури обліку та бізнес-процесів.

Важливою частиною є навчання персоналу, яке має не тільки ознайомчий характер, але й виконує роль інтеграційного мосту між існуючими та новими підходами до управління.

Супровід ERP-системи після її впровадження передбачає технічну підтримку, оновлення програмного забезпечення та консультаційне обслуговування, що, в свою чергу, впливає на загальний бюджет не менш істотно, ніж початкові інвестиції. Крім того, до уваги слід брати непрямі витрати — тимчасову втрату продуктивності в період адаптації, необхідність оновлення технічної інфраструктури, а також можливі витрати на додаткові сервіси чи зовнішніх інтеграторів.

Вартість реалізації ERP-проекту на підприємстві залежить від низки факторів: масштабу підприємства, кількості підключених користувачів, обсягу даних для міграції, кількості модулів, а також рівня складності інтеграції з іншими системами. Для ПрАТ «Вінницький завод Маяк», зважаючи на специфіку

виробництва та обсяг операцій, можна орієнтовно оцінити базову вартість впровадження ERP-системи на рівні 500 тис. грн.

У вартість входить придбання ліцензії (близько 180 тис. грн), налаштування системи під потреби підприємства (понад 220 тис. грн), навчання персоналу (приблизно 50 тис. грн), а також технічна підтримка в перші 12 місяців після впровадження. За умови вибору системи SAP Business One або BAS ERP для середнього підприємства обсяг початкових витрат не перевищує 600 тис. грн.

Також варто врахувати непрямі витрати, пов'язані з тимчасовим зниженням продуктивності під час адаптації персоналу до нової системи. Проте ці витрати мають короткостроковий характер і не чинять істотного впливу на загальну доцільність проєкту [40].

Таблиця 3.3 – План заходів удосконалення управління грошовими потоками підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Зміст заходу, що пропонується	Відповідальні за реалізацію заходу	Терміни виконання	Витрати, тис. грн	Економічний та інші види ефектів, тис. грн
Впровадження інтегрованої ERP-системи як цифрового інструменту автоматизації фінансового контролю	ІТ-відділ, Фінансовий відділ	ІІІ кв. 2025	500000	750000

Для оцінки доцільності інвестування у впровадження ERP-системи використаємо класичні показники ефективності капіталовкладень: чистий

приведений дохід (NPV), коефіцієнт рентабельності інвестицій (ROI) та строк окупності (Payback Period).

Припустимо, що очікувана щорічна економія підприємства в результаті впровадження ERP-системи становить близько 250 тис. грн за рахунок вивільнення оборотних коштів, зменшення витрат на бухобслуговування, скорочення дебіторської заборгованості та зниження касових розривів. Вартість інвестиції — 500 тис. грн. Дисконтна ставка — 12%.

Для розрахунку чистої поточної вартості інвестиційного проекту (NPV) скористаємося формулою:

$$NPV = IC + \frac{CF}{(1+r)} + \frac{CF}{(1+r)^2} + \frac{CF}{(1+r)^3}, \quad (3.7)$$

де IC – Обсяг початкових інвестицій;

CF – Грошовий потік;

r – Ставка дисконтування.

$$NPV = -500\,000 + \frac{250\,000}{(1+0,12)} + \frac{250\,000}{(1+0,12)^2} + \frac{250\,000}{(1+0,12)^3} = 100\,457,8 \text{ грн.}$$

Значення NPV більше нуля свідчить про те, що дисконтовані доходи від проекту перевищують дисконтовані витрати. Інакше кажучи, інвестиції в цей проект принесуть підприємству реальний прибуток з урахуванням вартості грошей у часі. Отримане значення $NPV > 0$ свідчить про економічну доцільність інвестиції: чистий приведений дохід за три роки покриває вкладені кошти та формує прибуток.

Після повернення вкладених коштів підприємство отримає додатковий прибуток у розмірі 100457,8 грн у поточній вартості. Проект доцільно реалізовувати: він окупиться і принесе чистий прибуток, навіть після врахування інфляції, вартості залученого капіталу та ризиків.

Ще одним із найважливіших показників, який дозволяє оцінити ефективність інвестицій у вдосконалення системи управління грошовими потоками, є ROI (Return on Investment). Цей показник відображає здатність підприємства отримувати прибуток на вкладені ресурси, тобто демонструє, наскільки доцільним було здійснення певних витрат у контексті отриманих фінансових результатів. Він дає змогу не лише визначити загальний ефект від інвестування, а й оцінити, чи окупилися витрати, і яку додаткову вартість вдалося створити внаслідок управлінських рішень [41].

У загальному вигляді ROI обчислюється як співвідношення між прибутком або економічним ефектом, отриманим в результаті реалізації ініціативи, та початковим обсягом інвестованих коштів. У випадку ПрАТ «Вінницький завод Маяк», де значення показника становить 150%, можна зробити висновок про винятково високу ефективність впроваджених заходів. Це означає, що на кожную вкладену гривню підприємство отримало півтори гривні чистого прибутку понад початкові інвестиції. Іншими словами, усі витрати не лише повернулись у повному обсязі, а й принесли додатковий прибуток, що свідчить про грамотне планування, раціональне використання ресурсів і значне покращення фінансового менеджменту.

$$ROI = \frac{\text{Сукупна економія(економічний ефект)}}{\text{Початковий обсяг інвестицій}} * 100\% \quad (3.8)$$

$$ROI = \frac{750000}{500000} * 100\% = 150\%$$

Подібні результати є підтвердженням того, що модернізація системи управління грошовими потоками сприяє підвищенню фінансової стабільності підприємства, зменшенню впливу касових розривів і забезпечує кращу адаптацію до змін зовнішнього середовища. У практичному аспекті це може свідчити про ефективну інтеграцію інструментів контролю, планування та

прогнозування у фінансову структуру компанії. Показник ROI у 150% є вагомим доказом того, що запроваджені заходи були не лише доцільними, а й надзвичайно результативними з точки зору економічного ефекту.

Таблиця 3.4 – Очікуваний фінансовий ефект від ERP (щорічно)

Джерело економії	Сума, грн/рік
1	2
Скорочення витрат на бухобслуговування	120000
Вивільнення оборотного капіталу (через показник DSO)	100000
Уникнення штрафів та пені (касові розриви)	20000
Економія на фінансовому обслуговуванні (кредити)	10000
Загальна економія	250000

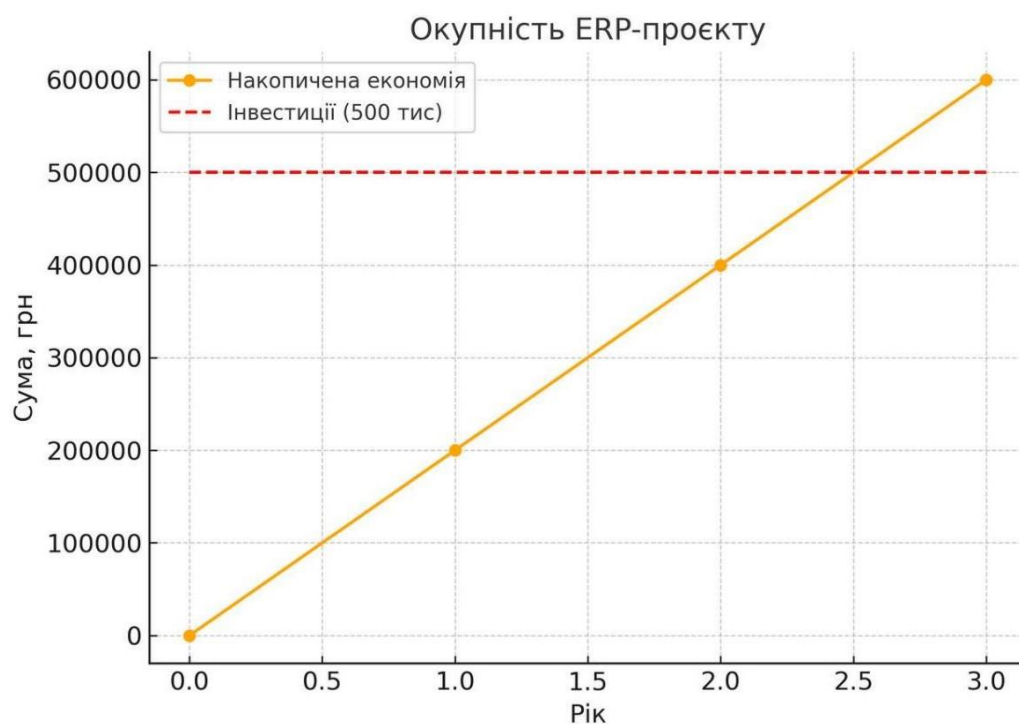

Рисунок 3.3 – Динаміка окупності ERP-проєкту для підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Період окупності інвестицій (Payback Period) є одним із ключових показників при оцінці доцільності інвестиційних проєктів. Його основне завдання — визначити, за який проміжок часу підприємство зможе повністю повернути вкладені кошти завдяки отриманому чистому грошовому потоку. Іншими словами, це час, необхідний для того, щоб інвестиції «відбилися» і проєкт перестав бути збитковим [41].

Цей показник має надзвичайно високе практичне значення для фінансового менеджменту, оскільки дозволяє оцінити рівень ризику, пов'язаного з реалізацією проєкту, та прийняти рішення щодо його прийнятності. Чим коротшим є період окупності, тим менший ризик для підприємства, адже капітал повертається швидше, що знижує вплив зовнішніх факторів і непередбачених обставин на фінансовий результат.

$$\text{Payback period} = \frac{\text{Загальний обсяг інвестицій}}{\text{Сукупна економія(економічний ефект)}}, \quad (3.9)$$

$$\text{Payback period} = \frac{500000}{250000} = 2 \text{ роки}$$

У контексті підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк» цей показник може бути застосований для оцінки ефективності заходів з автоматизації управління грошовими потоками, впровадження ERP-систем або впровадження бюджетування. Наприклад, якщо інвестиції в автоматизацію склали 500 тис. грн, а щорічна економія/додатковий прибуток від її впровадження становить 250 тис. грн, то період окупності становитиме лише два роки. Це означає, що вже на третій рік реалізації проєкт почне приносити чистий дохід, що є ознакою його високої ефективності.

Запропоновані заходи з удосконалення управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод Маяк» свідчать про прагнення підприємства підвищити фінансову гнучкість, ліквідність та стратегічну стійкість в умовах

постійних коливань економічного середовища. Проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що одним із ключових напрямів є впровадження формалізованої системи бюджетування грошових коштів. Це забезпечить прогнозованість фінансових результатів, дозволить уникати касових розривів і своєчасно реагувати на зміни у структурі надходжень та витрат.

Особливу увагу в рамках оптимізації слід звернути на політику дебіторської заборгованості. Її реструктуризація, встановлення чітких графіків розрахунків та систем штрафних санкцій дає змогу прискорити обіг коштів, зменшити залежність від зовнішнього фінансування і підвищити внутрішню платоспроможність. Зіставлення графіків надходжень і виплат, у свою чергу, створює підґрунтя для оптимізації грошових потоків за часом.

Важливим досягненням є позитивні зміни у фінансових показниках — як продемонстрували розрахунки, унаслідок запропонованих заходів очікується зростання коефіцієнтів швидкої та абсолютної ліквідності, покращення рівня покриття поточних зобов'язань та зменшення розриву між надходженнями і витратами. Така тенденція свідчить про поступове наближення підприємства до фінансової збалансованості.

Отже, реалізація запропонованих заходів сприятиме побудові інтегрованої системи управління грошовими потоками, яка забезпечить не лише поточну стабільність, але й стратегічну орієнтованість на сталий розвиток підприємства. ПрАТ «Вінницький завод Маяк» отримує шанс перейти від тактичного реагування на зовнішні виклики до проактивного управління фінансами, що підвищує його конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

1. Розкрито теоретичні засади поняття грошових потоків підприємства як одного з ключових об'єктів фінансового управління. У процесі опрацювання наукової літератури встановлено, що грошові потоки розглядаються не лише як рух коштів, а й як інструмент стратегічного управління ліквідністю, платоспроможністю та інвестиційною активністю. Виявлено розбіжності в підходах науковців до класифікації грошових потоків, що зумовлено особливостями джерел, напрямів руху та характеру фінансових операцій. В рамках дослідження була систематизована комплексна класифікація грошових потоків, яка враховує часові, функціональні, економічні та організаційні аспекти їх формування й використання.

2. Визначено методичні підходи до управління грошовими потоками в економічній науці. Розглянуто функціональні аспекти управління грошовими потоками, зокрема: планування, організацію, моніторинг, регулювання і контроль. Оцінено доцільність застосування різних методів управління, включаючи бюджетування, прогнозування та балансування потоків. Особливу увагу приділено практиці використання вертикального, горизонтального, коефіцієнтного, які дозволяють виявити ефективність управлінських рішень щодо руху грошових коштів. На основі аналізу сформовано узагальнений методичний підхід, що поєднує стратегічний і тактичний рівні управління.

3. Здійснено оцінювання фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Найбільш тривожним сигналом є суттєве зниження чистого доходу від реалізації – у 2023 році він скоротився на 27,14% порівняно з 2021 роком (–104223 тис. грн). Це може бути наслідком зменшення попиту на продукцію, порушення логістичних ланцюгів або кон'юнктурних змін на ринку. У поєднанні зі скороченням чисельності працівників на 12,8% (–75 осіб), така тенденція може вказувати на оптимізацію виробництва або ж кризові процеси на підприємстві.

4. Проведено аналізування поточного стану грошових потоків на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». На основі фінансової звітності за 2021–2023 роки проведено комплексний аналіз динаміки та структури грошових потоків підприємства. Виявлено нерівномірність надходжень і витрат, наявність касових розривів у певні періоди, що знижує стабільність фінансового циклу. Проведений коефіцієнтний аналіз (ліквідності, рівномірності, ефективності) підтвердив, що підприємство має обмежені можливості для самофінансування інвестиційної діяльності та залежить від зовнішніх джерел покриття тимчасових касових розривів. Встановлено, що управлінська система підприємства має резерви для покращення оборотності коштів та підвищення платоспроможності.

5. Виявлено основні проблеми та недоліки в системі управління грошовими потоками на підприємстві. Результати аналізу показали наявність диспропорцій між притоком і відпливом коштів, значні обсяги дебіторської заборгованості, низький рівень планування та прогнозування грошових надходжень. Основними проблемами є недостатня синхронізація операційної та фінансової діяльності, обмежене використання сучасних аналітичних інструментів та слабкий контроль за внутрішніми грошовими потоками. Також зафіксовано низьку ефективність використання залишків грошових коштів, що свідчить про необхідність оптимізації політики управління ліквідністю.

6. Запропоновано практичні заходи щодо оптимізації грошових потоків з урахуванням сучасних методів фінансового менеджменту. Розроблено заходи з удосконалення управління грошовими потоками, зокрема впровадження системи ERP-контролю за обігом коштів, автоматизація бюджетування, впровадження короткострокових інвестицій для ефективного використання тимчасово вільних залишків. Розраховано очікуваний економічний ефект від запропонованих заходів на основі показників ROI, NPV та строку окупності. Обґрунтовано доцільність впровадження рекомендацій з урахуванням специфіки діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та поточних економічних умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головка Л. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 312 с.
2. Бланк І. А. Управління грошовими потоками підприємства : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2014. 512 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства : переробл. і доповн. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 744 с.
4. Савчук В. С. Фінансовий менеджмент: підручник КНЕУ, 2016. 456 с.
5. Ковальчук Г. І. Фінансовий аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 360 с.
6. Тянь Р.Б. Планування діяльності підприємства: навч. посібник. Київ: МАУП. 2008. 156 с.
7. Крамаренко Г. О. Особливості аналізу грошових потоків агропідприємств. *Економіка та держава*. 2020. №12. С. 78–83.
8. Степаненко О. Властивості грошових потоків та ризики їх впливу на фінансову стабільність підприємства. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2024. С. 97–107.
9. Шуміло О., Курочка А. Ліквідність і платоспроможність підприємства та методи їх аналізу. *Економіка підприємства*. 2023. С. 105–111.
10. Слав'юк Р.А., Шкварчук Л.О. Внутрішньо-корпоративні фінансові потоки в системі корпоративного управління. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2019. Том 6. № 3 с. 13-16.
11. Степаненко О. Властивості грошових потоків та ризики їх впливу на фінансову стабільність підприємства. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2024. С. 97–107.
12. Гриліцька А. В.; Харченко А. А. Вплив грошових потоків на ліквідність та платоспроможність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. С. 72–76.

13. Рудь О. О. Моделювання грошових потоків інвестиційних проєктів на основі ймовірнісних розподілів. 2025. С. 36
14. Гриліцька А. В. Оцінка та оптимізація управління грошовими потоками. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №2 (53). С. 619–626.
15. Петренко, О. В. Аналіз грошових потоків підприємства Економіка та держава. 2018. № 5. С. 45–49. 16. Закон України «Про фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 30.05.2025)
17. Дмитровська В. С., Костенко Ю. О.; Васильєва Н. Б. Управління ліквідністю підприємства: сучасні підходи та стратегії. *Академічні візії*. 2025. №2. С. 40–41.
18. Богатирьов І. І. Домінанти управління грошовими потоками ТНК. *Формування ринкових відносин в Україні* 2018. № 10 (161). С. 24–27.
19. Загайський Р. Б. Фінансове управління грошовими потоками та шляхи його вдосконалення на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр», м. Чернівці. 2025.
20. Тимошик Н. С., Семчишин Є. В. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. *Економіка і управління*. 2019. №2. Т. 30 (69). С. 232–238.
21. Іванова Т. М. Управління ліквідністю підприємства *Фінанси України*. 2017. № 12. С. 30–35.
22. Петренко О. В. Аналіз грошових потоків підприємства *Економіка та держава*. 2018. № 5. С. 45–49.
23. Підкаура Т. О., Шевчук О. В., Рощина Н. А. Виробник функція Кобба Дугласа як інструмент оцінки економічної ефективності підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.26> (дата звернення: 20.05.2025).
24. Кошельок Г. В., Грінченко Р.В. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник* № 2. 2020. С. 231–242

25. Гриліцька А. В. Оцінка та оптимізація управління грошовими потоками. *Сталий розвиток економіки*. 2025 2 (53). С. 600–605.
26. Власюк Т. М., Волинець О. М., Новіцька Н. І. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник КНУТД*. 2014. № 3. С. 36–46.
27. Продашчук О. І. Факторний аналіз грошових потоків підприємства та резерви їх оптимізації: навч. посібник, 2023. 122 с.
28. Коваленко С.О. Сутність грошових потоків та їх роль в управлінні фінансами підприємств. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. 2023. URL : www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 22.05.2025).
29. Нікольчук Ю. М., Лугіська О. П. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. Вип. 3. С. 95–102. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/19-2.pdf> (дата звернення: 22.05.2025).
30. Іваненко В.О. Аналіз обліку грошових потоків: перспективи оптимізації. Київ : Наука, 2020. № 5. С. 256-257
31. Офіційний сайт ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». URL: <https://termia.com.ua/about-the-enterprice/> (дата звернення 23.05.2025)
32. Мулик Т. О., Материнська О. А., Пльонсак О. Л. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
33. Кузьменко О. В. Роль грошових потоків у фінансовому забезпеченні підприємства *Економічний вісник*. № 3 2016. С. 55–60
34. Білик М. Д. Фінансовий менеджмент: підручник К: КНЕУ, 2023 480 с.
35. Паламарчук Т. Н., Микитюк В. М. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посібник за ред. В. М. Микитюка. Житомир : Рута, 2018. 440 с.
36. SAP. URL: <https://www.sap.com/products/erp/what-is-erp.html> (дата звернення: 01.06.2025)
37. ABAS ERP. URL: <https://abas-erp.com/en/blog/4-reasons-why-global-companies-need-good-erp-system>(дата звернення: 01.06.2025)

38. Oracle ERP. URL: <https://www.oracle.com/erp/what-is-erp/> (дата звернення: 01.06.2025)
39. Олешко Т. І., Попик Н. В., Бронський О. І. Характеристика та аналіз модулів ерр-систем. *Економіка та суспільство*. 2025. № 5. С. 72–78.
40. Демиденко А В ERP-системи як інструмент аналітики активів *Фінанси і кредит*. 2023. № 2. С. 210–215.
41. Дмитрук В С Системна оцінка ефективності управління активами *Наукові записки*. НУБіП. 2022. № 5. С. 108–112.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

113

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Назва роботи: Управління грошовими потоками підприємства (на прикладі акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»)

Тип роботи: бакалаврська кваліфікаційна робота
(бакалаврська кваліфікаційна робота / магістерська кваліфікаційна робота)

Напрям / факультет / навчальна група: кафедра менеджменту, маркетингу та економіки, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, гр. ЕК-216

Коефіцієнт подібності текстових запозичень, виявлених у роботі системою StrikePlagiarism 1,23 %

Висновок щодо перевірки кваліфікаційної роботи (відмітити потрібне)

☒ Запозичення, виявлені у роботі, є законними і не містять ознак плагіату, фабрикації, фальсифікації. Роботу прийняти до захисту

☐ У роботі не виявлено ознак плагіату, фабрикації, фальсифікації, але надмірна кількість текстових запозичень та/або наявність типових розрахунків не дозволяють прийняти рішення про оригінальність та самостійність її виконання. Роботу направити на доопрацювання.

☐ У роботі виявлено ознаки плагіату та/або текстових маніпуляцій як спроб укриття плагіату, фабрикації, фальсифікації, що суперечить вимогам законодавства та нормам академічної доброчесності. Робота до захисту не приймається.

Експертна комісія:

Вітюк А.В.

(прізвище, ініціали, посада)

Благодир Л.М.

(прізвище, ініціали, посада)

А.В. Вітюк

(підпис)

Л.М. Благодир

(підпис)

Особа, відповідальна за перевірку

Н.П. Карачина
(підпис)

Карачина Н.П.
(прізвище, ініціали)

З висновком експертної комісії ознайомлений(-на)

Керівник

Н.П. Карачина
(підпис)

Карачина Н.П.
(прізвище, ініціали, посада)

Здобувач

Мусійчук Є.О.
(підпис)

Мусійчук Є.О.
(прізвище, ініціали)

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

Фінансова звітність підприємства
ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
за 2021–2023 роки

Додаток
до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 2

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Територія Вінницька

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

Організаційно-правова форма господарювання

Акціонерне товариство

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2022	01	01
14307771		
UA050200300100638		
57		
230		
27.51		

Вид економічної діяльності: Виробництво
електричних побутових приладів

Середня кількість працівників: 585

Одиниця виміру: тис. грн.

БАЛАНС

на 31 грудня 2021 року

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	68	185
- первісна вартість	1001	104	276
- накопичена амортизація	1002	36	91
Незавершене капітальні інвестиції	1005	293	3319
Основні засоби:	1010	24796	26241
- первісна вартість	1011	73649	80269
- знос	1012	48853	54028
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: - які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	2046
- інші фінансові інвестиції	1035	12719	12573
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	100	1118
Гудвіл	1050	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	37976	45482
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	74745	93835
Виробничі запаси	1101	28143	45061
Незавершене виробництво	1102	8015	5827
Готова продукція	1103	36393	40539
Товари	1104	2194	2408
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	57601	55673
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	6026	29491
- за бюджетом	1135	21	2985
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	2644	1184
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1035	3443
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти:	1165	36616	31439
Готівка	1166	11	38
Рахунки в банках	1167	36605	31401
Витрати майбутніх періодів	1170	824	209
Інші оборотні активи	1190	7220	10544
Усього за розділом II	1195	186732	228803

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	224708	274285
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5234	31725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	13032	9259
Додатковий капітал	1410	2052	2659
Резервний капітал	1415	1982	1982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	92291	171220
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	114591	216845
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	15000	6562
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	15000	6562
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1000	4000
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	72359	25602
розрахунками з бюджетом	1620	4792	1351
у тому числі з податку на прибуток	1621	1298	115
розрахунками зі страхування	1625	940	1031
розрахунками з оплати праці	1630	4056	4741
за одержаними авансами	1635	4949	6276
за розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	2079	4647
страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4942	3230
Усього за розділом III	1695	95117	50878
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	224708	274285

Підприємство

Дата

за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати

за 2021 рік

Форма №2

Код за ДКУД

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	384083	285156
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(332468)	(251917)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:		51615	33239
- прибуток	2090		
- збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	57687	24118
Адміністративні витрати	2130	(21280)	(13710)
Витрати на збут	2150	(12463)	(8994)
Інші операційні витрати	2180	(40783)	(23975)
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	34776	10678
- прибуток			
- збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	6	267
Фінансові витрати	2250	(2016)	(11183)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(923)	(492)
Фінансовий результат до оподаткування:		31843	-
- прибуток	2290		
- збиток	2295	-	(730)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(4950)	(1379)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
- прибуток	2350	26893	-
- збиток	2355	-	(2109)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3773	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3773	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3773	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	30666	(2109)
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	267582	179677
Витрати на оплату праці	2505	83229	54814
Відрахування на соціальні заходи	2510	18212	12407
Амортизація	2515	6738	9670
Інші операційні витрати	2520	30124	16952
Разом	2550	405885	273520
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18232660	3008250
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18232660	3008250
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,47499	(0,70107)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,47499	(0,70107)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Підприємство

Дата

за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати

за 2021 рік

Форма №3

Код за ДКУД

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	332754	272816
Повернення податків і зборів	3005	-	-
Цільового фінансування	3010	3319	4006
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	76924	60204
Надходження від повернення авансів	3020	218	1273
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	23648	15023
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Інші надходження	3095	43	673
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(195882)	(154391)
Праці	3105	(70541)	(51328)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(18520)	(13205)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(31180)	(14801)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(7138)	(57)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(5638)	(1352)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(18404)	(13392)
Витрачання на оплату авансів	3135	(166321)	(49649)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(239)	(-)
Інші витрачання	3190	(6688)	(3734)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-52465	66887

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	3200	-	-
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	38785	546
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	4	11
дивідендів	3220	-	-
Надходження від погашення позик	3230	2580	-
Інші надходження	3250	-	80
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(7686)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(5064)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(2738)	(80)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	30945	-4507
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	27000	-
Отримання позик	3305	58653	28976
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3350	64093	64172
Сплату дивідендів	3355	-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	2101	11298
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	1900	-
Інші платежі	3390	190	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	17369	-46494
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-4151	15886
Залишок коштів на початок року	3405	36616	16335
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(1026)	4395
Залишок коштів на кінець року	3415	31439	36616

Додаток
до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 2

Дата (рік, місяць, число)
Підприємство ПрАТ «Вінницький завод Маяк»
Територія Вінницька

за ЄДРПОУ
за КАТОТТГ

Організаційно-правова форма господарювання
Акціонерне товариство

за КОПФГ
за КВЕД

КОДИ		
2023	01	01
14307771		
UA050200300100638		
57		
230		
27.51		

Вид економічної діяльності: Виробництво
електричних побутових приладів

Середня кількість працівників: 581

Одиниця виміру: тис. грн.

БАЛАНС

на 31 грудня 2022 року

Форма 1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	185	120
- первісна вартість	1001	276	320
- накопичена амортизація	1002	-91	-200
Незавершене капітальні інвестиції	1005	3319	4978
Основні засоби:	1010	26222	39401
- первісна вартість	1011	80269	100145
- знос	1012	-54047	-60744
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: - які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2046	2046
- інші фінансові інвестиції	1035	12573	12573
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	1118	1404
Гудвіл	1050	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	45463	60522
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	93835	122069
Виробничі запаси	1101	45061	66488
Незавершене виробництво	1102	5827	3727
Готова продукція	1103	40539	50856
Товари	1104	2408	998
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	55673	80113
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	29491	56382
- за бюджетом	1135	2985	2952
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	1184	30949
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3441	2030
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти:	1165	31439	37352
Готівка	1166	38	26
Рахунки в банках	1167	31401	37326
Витрати майбутніх періодів	1170	209	237
Інші оборотні активи	1190	10544	10576

Усього за розділом II	1195	228801	342660
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	274264	403182
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	31725	31725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	9259	8717
Додатковий капітал	1410	2659	2657
Резервний капітал	1415	1982	1982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	171186	240521
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	216811	285602
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	6562	26062
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	6562	26062
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4000	1332
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	25609	14941
розрахунками з бюджетом	1620	1337	11253
у тому числі з податку на прибуток	1621	103	8846
розрахунками зі страхування	1625	1033	763
розрахунками з оплати праці	1630	4751	3434
за одержаними авансами	1635	6276	16787
за розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	4647	32405
страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3238	10603
Усього за розділом III	1695	50891	91518
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	274264	403182

Підприємство

Дата
за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати
за 2022 рік

Форма №2

Код за ДКУД

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	644809	384083
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(430274)	(332468)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:		214535	51615
- прибуток	2090		
- збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	37660	57687
Адміністративні витрати	2130	(21234)	(21280)
Витрати на збут	2150	(22398)	(12463)
Інші операційні витрати	2180	(97941)	(40783)
Фінансовий результат від операційної діяльності:		110622	34776
- прибуток	2190		
- збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	1695	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	266	6
Фінансові витрати	2250	(3924)	(2016)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(11666)	(923)
Фінансовий результат до оподаткування:		96993	31843
- прибуток	2290		
- збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(17220)	(4950)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
- прибуток	2350	79773	26893
- збиток	2355	-	-
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	542	3773
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-

Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	542	3773
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	542	3773
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	80315	30666
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	355099	267582
Витрати на оплату праці	2505	105915	83229
Відрахування на соціальні заходи	2510	22947	18212
Амортизація	2515	7176	6738
Інші операційні витрати	2520	93478	30124
Разом	2550	584615	405885
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18232661	18232661
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18232661	18232661
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4.37528	1.47499
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4.37528	1.47499
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Підприємство

Дата

за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати

за 2022 рік

Форма №3

Код за ДКУД

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	465642	332754
Повернення податків і зборів	3005	-	-
Цільового фінансування	3010	1471	3319
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	263909	76924
Надходження від повернення авансів	3020	2955	218
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	25715	23648
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Інші надходження	3095	28093	43
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(314211)	(195882)
Праці	3105	(88435)	(70541)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(23375)	(18520)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(64750)	(31180)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(8778)	(7138)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(31478)	(5638)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(24494)	(18404)
Витрачання на оплату авансів	3135	(242279)	(166321)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(6005)	(239)
Інші витрачання	3190	(11766)	(6688)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	36964	-52465
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	-	-

фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	225	38785
Надходження від отриманих: відсотків	3215	3	4
дивідендів	3220	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	2580
Інші надходження	3250	1695	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	(7686)
необоротних активів	3260	(5510)	(-)
Виплати за деривативами	3270	-	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(31276)	(2738)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-34863	30945
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	27000
Отримання позик	3305	77302	58653
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3350	60468	64093
Сплату дивідендів	3355	10856	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	3777	2101
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	1900
Інші платежі	3390	150	190
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	2051	17369
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	4152	-4151
Залишок коштів на початок року	3405	31439	36616
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	1761	(1026)
Залишок коштів на кінець року	3415	37352	31439

Додаток
до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 2

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Територія Вінницька

Організаційно-правова форма господарювання

Акціонерне товариство

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2024	01	01
14307771		
UA050200300100638		
57		
230		
27.51		

Вид економічної діяльності: Виробництво
електричних побутових приладів

Середня кількість працівників: 510

Одиниця виміру: тис. грн.

БАЛАНС

на 31 грудня 2023 року

Форма №1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	120	28
- первісна вартість	1001	320	320

- накопичена амортизація	1002	200	292
Незавершене капітальні інвестиції	1005	4978	2659
Основні засоби:	1010	39401	40174
- первісна вартість	1011	100145	111066
- знос	1012	60744	70892
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: - які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2046	2046
- інші фінансові інвестиції	1035	12573	11531
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	1404	1252
Гудвіл	1050	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом І	1095	60522	57690
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	122069	152558
Виробничі запаси	1101	66488	92304
Незавершене виробництво	1102	3727	10321
Готова продукція	1103	50856	49285
Товари	1104	998	648
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	80072	74993
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	56402	3191
- за бюджетом	1135	2953	97
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	30949	6866
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2030	3331
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-

Гроші та їх еквіваленти:	1165	37352	48117
Готівка	1166	26	46
Рахунки в банках	1167	37326	48071
Витрати майбутніх періодів	1170	237	120
Інші оборотні активи	1190	10576	10271
Усього за розділом II	1195	342640	299544
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	403162	357234
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	31725	31725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	8717	8148
Додатковий капітал	1410	2657	2655
Резервний капітал	1415	1982	1982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	240242	248477
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	285323	292987
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	26062	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	26062	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1432	9279

Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	14937	16653
розрахунками з бюджетом	1620	11423	7936
у тому числі з податку на прибуток	1621	8846	1471
розрахунками зі страхування	1625	763	1792
розрахунками з оплати праці	1630	3434	7539
за одержаними авансами	1635	16787	6136
за розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	32405	11398
страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10696	5514
Усього за розділом III	1695	91777	64247
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	403162	357234

Підприємство

Дата

за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати

за 2023 рік

Форма №2

Код за ДКУД

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	279860	644809
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(200794)	(430274)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:		79066	214535
- прибуток	2090		
- збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	40372	37660
Адміністративні витрати	2130	(21053)	(21234)
Витрати на збут	2150	(18092)	(22398)
Інші операційні витрати	2180	(42948)	(97941)
Фінансовий результат від операційної діяльності:		37345	110622
- прибуток	2190		
- збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	1695
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	1085	266
Фінансові витрати	2250	(6585)	(3924)

Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(9109)	(11666)
Фінансовий результат до оподаткування:		22736	96993
- прибуток	2290		
- збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(4131)	(17220)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
- прибуток	2350	18605	79773
- збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	569	542
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	569	542
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	569	542
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	19174	80315
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	167828	355099
Витрати на оплату праці	2505	62512	105915
Відрахування на соціальні заходи	2510	14788	22947
Амортизація	2515	10546	7176
Інші операційні витрати	2520	27466	93478
Разом	2550	283140	584615
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18232661	18232661
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,02042	4,37528
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Підприємство

Дата

за

ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати

за 2023 рік

Форма №3

Код за ДКУД

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	255485	465642
Повернення податків і зборів	3005	49	-
Цільового фінансування	3010	1271	1471
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	54706	263909
Надходження від повернення авансів	3020	1807	2955
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	655	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	34558	25715
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Інші надходження	3095	3624	28093
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(168601)	(314211)
Праці	3105	(48521)	(88435)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(14086)	(23375)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(33789)	(64750)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(11565)	(8778)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(8118)	(31478)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(14106)	(24494)
Витрачання на оплату авансів	3135	(37313)	(242279)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1171)	(6005)
Інші витрачання	3190	(33477)	(11766)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	15197	36964
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	-	-

фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	152	225
Надходження від отриманих: відсотків	3215	6	3
дивідендів	3220	-	-
Надходження від погашення позик	3230	34264	-
Інші надходження	3250	2700	1695
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	(990)	(5510)
Виплати за деривативами	3270	(-)	-
Витрачання на надання позик	3275	(4720)	(31276)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	31412	-34863
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	22497	77302
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	1042	-
Інші надходження	3350	42511	60468
Сплату дивідендів	3355	10842	10856
Витрачання на сплату відсотків	3360	6435	3777
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Інші платежі	3390	877	150
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-37126	2051
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	9483	4152
Залишок коштів на початок року	3405	37352	31439
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	1282	1761
Залишок коштів на кінець року	3415	48117	37352

ДОДАТОК В
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»)

Таблиця 1 – Мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження роботи

Мета роботи	Метою роботи є розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на основі аналізу чинної системи та виявлення резервів її оптимізації.
Об'єкт дослідження	Об'єктом дослідження є процес управління грошовими потоками на підприємстві ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».
Предмет дослідження	Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти стратегічного управління грошовими потоками (на прикладі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»).
Завдання дослідження	Завданнями бакалаврської кваліфікаційної роботи є: - розкрити теоретичні засади сутності та класифікації грошових потоків підприємства; - дослідити методичні підходи до управління грошовими потоками в економічній науці; - здійснити оцінку поточного стану грошових потоків на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; - виявити основні проблеми та недоліки в системі управління грошовими потоками на підприємстві; - запропонувати практичні заходи щодо оптимізації грошових потоків з урахуванням сучасних методів фінансового менеджменту.

Таблиця 2 – Порівняння підходів до визначення сутності грошових потоків

Автор / Джерело	Трактування поняття “Грошові потоки”
Бланк І.А.	Грошові потоки – це реальні грошові надходження і витрати підприємства, що формуються в результаті його фінансово-господарської діяльності протягом певного періоду. Вони є індикатором якості фінансового управління, інструментом формування вартості бізнесу та одним із критеріїв оцінки фінансової стійкості.
Іванілов О.С.	Грошові потоки – це сукупність усіх надходжень і витрат грошових коштів підприємства за визначений період. Вони формують фінансовий цикл підприємства та забезпечують обіг його капіталу.
Савчук В.С.	Грошові потоки – це рух коштів, який забезпечує зв'язок між доходами, витратами та капіталом підприємства, формуючи базу для ефективного управління фінансами.
Ковальчук Г. І.]	Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємства
Тян Р. Б.	Розглядає грошовий потік, як вхідний і вихідний, а різниця між ними утворює прибуток. Вхідний грошовий потік – це надходження від реалізації продукції та інші надходження. Вихідний грошовий потік – це виплата заробітної плати, платежі субпідрядникам і постачальникам та інші.
Крамаренко Г. О.	Поділяє грошові потоки на чисті, традиційні та операційні.

Таблиця 3 – Комплексна ознакова класифікація грошових потоків

✚ підприємства

Критерії класифікації	Типи грошових потоків
1	2
1. Масштаб обслуговування фінансово-господарських процесів	Грошовий потік підприємства Грошовий потік кожного структурного підрозділу Грошовий потік окремої господарської операції Грошовий потік за системою Грошовий потік за сферою діяльності
2. Напрямок руху грошових потоків	Вхідний грошовий потік (приплив) Вихідний грошовий потік (відплив)
3. Вид фінансово-господарської діяльності	Грошовий потік від операційної діяльності Грошовий потік від інвестиційної діяльності Грошовий потік від фінансової діяльності Сукупний грошовий потік
4. За ступенем управління	Релевантний грошовий потік Нерелевантний грошовий потік Контрольований грошовий потік Неконтрольований грошовий потік
5. Сфера обігу	Зовнішній грошовий потік Внутрішній грошовий потік
6. Форма здійснення	Безготівковий грошовий потік Готівковий грошовий потік
7. Достатність обсягу	Надлишковий грошовий потік Оптимальний грошовий потік Дефіцитний грошовий потік
8. Тривалість формування	Короткостроковий грошовий потік Довгостроковий грошовий потік
9. З урахуванням процесу діяльності	Грошовий потік процесу виробництва Грошовий потік маркетингу Грошовий потік соціальної сфери Грошовий потік стимулювання працівників (пайовиків)
10. Вартісна оцінка в часі	Поточний грошовий потік Майбутній грошовий потік
11. Стабільність часових інтервалів формування	Регулярний грошовий потік з рівномірними частковими інтервалами Регулярний грошовий потік з нерівномірними частковими інтервалами
12. Безперервність формування	Регулярний грошовий потік Дискретний грошовий потік
13. Вид валюти	Грошовий потік в національній валюті Грошовий потік в іноземній валюті
14. Рівень передбачення	Плановий грошовий потік Неплановий грошовий потік

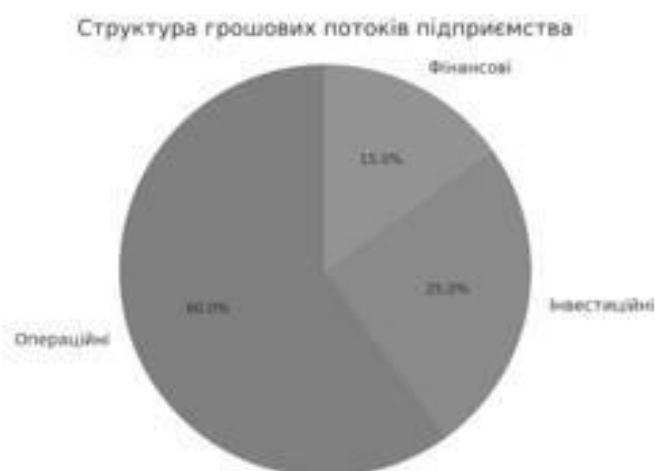

Рисунок 1 – Структура грошових потоків підприємства

Рисунок 2 – Етапи управління грошовими потоками підприємства

Таблиця 4 – Класифікація методів оцінки ефективності.

Критерій класифікації	Типи методів	Пояснення
1	2	3
За даними	Фактичні, Прогнозні	Аналіз реальних або прогнозованих явищ
За рівнем деталізації	Загальні методи, Спеціалізовані методи	Загальне або спеціалізоване оцінювання аспектів фінансів
За типом аналізу	Фінансовий аналіз, Фінансове прогнозування	Оцінка поточного стану або майбутнього розвитку підприємства

Рисунок 3 – Організаційна структура підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Мая»

Таблиця 5 – Основні характеристики ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Назва	ПрАТ «Вінницький завод Маяк»
Юридична адреса	м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 105
Код ЄДРПОУ	14307771
Кількість працівників (2023)	510 осіб
Основна діяльність (КВЕД)	27.51 — Виробництво електричних побутових приладів
Керівництво	Голова правління: Терліковський В.В. Головний бухгалтер: Прокопчук Н.А.

Таблиця 6 – Основні абсолютні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк».

Показники	Роки			Відхилення 2023 року від 2021 року	
	2021	2022	2023	Абсолютне, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Загальна вартість майна, тис. грн.	274285	403182	357234	82949	30,24
Необоротні активи, тис. грн.	45482	60522	57690	12208	26,84
Оборотні активи, тис. грн.	228803	342660	299544	70741	30,92
Власний капітал, тис. грн.	216845	285602	292987	76142	35,11
Поточні зобов'язання, тис. грн.	50878	91518	64247	13369	26,28
Чисельність працівників, чол.	585	581	510	-75	-12,8
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	384083	644809	279860	-104223	-27,14
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	332468	430274	200794	-131674	-39,61
Валовий прибуток, тис. грн.	51615	214535	79066	27451	53,18
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	34776	110622	37345	2569	7,39
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	31843	96993	22736	-9107	-28,60
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	26893	79773	18605	-8288	-30,82

Таблиця 7 – Відносні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк».

Показники	Формула розрахунку	Роки			Абсолютні відхилення, Δ	Темп приросту, %
		2021	2022	2023		
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_z = \frac{З}{ПЗ}$	0,67	0,61	0,64	-0,03	-4,78
Коефіцієнт покриття	$K_{\lambda_0} = \frac{ОА}{ПЗ}$	4,50	3,74	4,66	0,16	3,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{\lambda_0} = \frac{ОА - З}{ПЗ}$	2,65	2,41	2,29	-0,36	-13,58
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\lambda_{абс}} = \frac{(ПФІ + ГК)}{ПЗ}$	0,62	0,41	0,75	0,13	20,97
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	$ЧОК = ОА - ПЗ$	177925	251142	235297	57372	32,23
Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{\text{авто}} = \frac{ВК}{К}$	0,79	0,71	0,82	0,03	3,80
Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{\text{фз}} = \frac{К}{ВК}$	1,26	1,41	1,22	-0,04	-3,17
Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{\text{фр}} = \frac{ЗК}{ВК}$	0,27	0,41	0,08	-0,19	-70,37
Рентабельність активів, %	$K_{\text{ра}} = \frac{ЧП}{А} \times 100\%$	10,78	23,55	4,89	-5,89	-54,64
Рентабельність власного капіталу, %	$R_{\text{вк}} = \frac{ЧП}{ВК} \times 100\%$	9,42	27,23	6,52	-2,9	-30,78
Рентабельність продажу, %	$R_{\text{прод}} = \frac{ВП}{ЧД} \times 100\%$	13,44	33,27	28,25	14,81	110,2
Рентабельність витрат, %	$R_{\text{витр}} = \frac{ВП}{С} \times 100\%$	15,5	49,9	39,4	23,9	154,2
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	$K_{\text{об}_a} = \frac{ЧД}{А}$	1,54	1,90	0,74	-0,8	-51,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	$K_{\text{об}_{кр}} = \frac{С}{КЗ}$	4,95	8,62	2,88	-2,07	-41,81
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	$K_{\text{об}_{дб}} = \frac{ЧД}{ДЗ}$	4,80	4,86	2,13	-2,63	-55,21
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	$Тоб_{кр} = \frac{360}{K_{\text{об}_{кр}}}$	73	42	125	52	71,23
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	$Тоб_{дб} = \frac{360}{K_{\text{об}_{дб}}}$	75	74	167	92	122,6
Фондовіддача	$ФВ = \frac{ЧД}{ПЗ}$	15,05	19,63	7,03	-8,02	-53,29
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	$K_{\text{об}_{вк}} = \frac{ЧД}{ВК}$	1,77	2,26	0,96	-0,81	-43,76

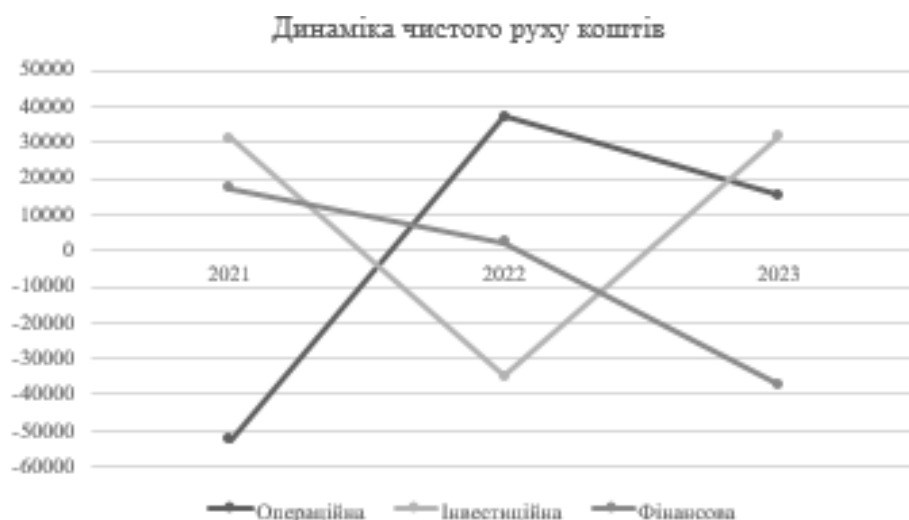

Рисунок 4 – Динаміка чистого руху коштів ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Таблиця 8 – Динаміка грошових потоків ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

Види діяльності	Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
					2022/2021		2023/2022	
					тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Операційна	Надходження	436906	787785	352155	350879	44,5	- 435630	-12,4
	Видатки	489371	750821	336958	261450	34,8	- 413863	-12,3
	Чистий рух коштів	-52465	36964	15197	89429	24,2	-21767	-14,3
Інвестиційна	Надходження	41369	228	37122	-41141	- 180,4	36894	99,3
	Видатки	10424	34635	5710	24211	69,9	-28925	-50,6
	Чистий рух коштів	30945	-34863	31412	-65808	188,8	66275	21,1
Фінансова	Надходження	85653	77302	23859	-8351	-10,8	-53443	-22,4
	Видатки	68284	75251	60985	6967	9,3	-14266	23,4
	Чистий рух коштів	17369	2051	-37126	-15318	-74,7	-39177	10,5

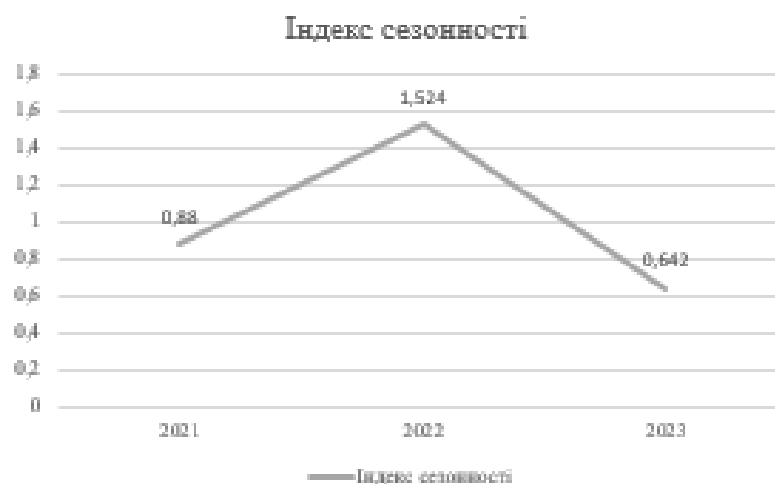

Рисунок 5 – Динаміка індексу сезонності ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

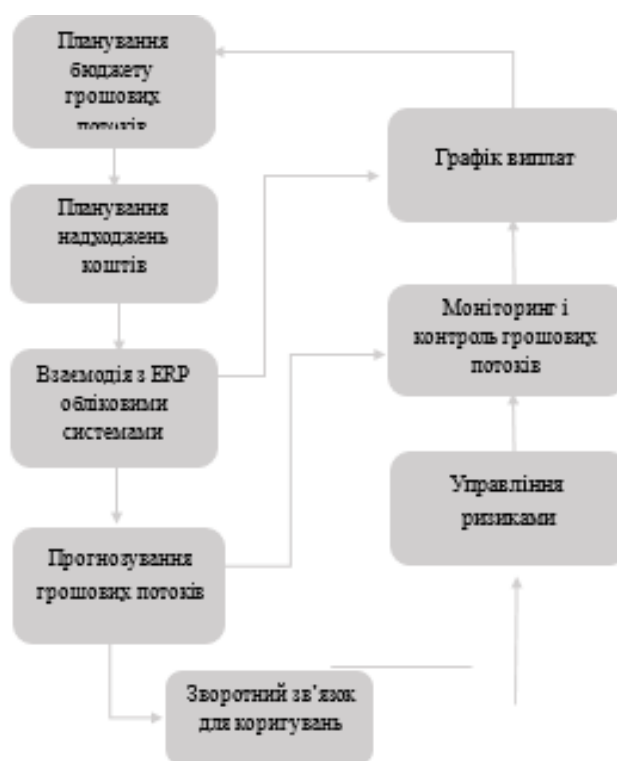

Рисунок 6 – Інтегрована система управління грошовими потоками підприємства

Таблиця 9 – Пропозиції щодо оптимізації управління оборотними активами
ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

№	Сегмент грошових потоків	Запропонований захід	Засоби реалізації	Очікуваний ефект
1	2	3	4	5
2	Операційна діяльність	Впровадження системи бюджетування	Планування грошових потоків, платіжний календар, сценарний підхід	Уникнення касових розривів, підвищення передбачуваності
3	Операційна діяльність	Стимулювання передоплат клієнтів	Знижки за ранній платіж, фіксація дати оплати в договорах	Збільшення надходжень у критичні періоди
4	Фінансова діяльність	Зменшення обсягу короткострокового кредитування	Оптимізація виплат, перенесення платежів, розрахунок ефекту	Зменшення витрат на обслуговування боргу
5	Інвестиційна діяльність	Обґрунтоване планування інвестиційних витрат	Використання NPV, IRR, Payback при прийнятті інвестицій	Рациональне використання ресурсів, зниження ризиків
6	Загальний обіг коштів	Автоматизація обліку грошових потоків	Впровадження ERP-системи (BAS ERP або SAP)	Зниження помилок, пришвидшення прийняття рішень
7	Управління ліквідністю	Формування фінансового резерву	Відрадування частини прибутку в резервний фонд	Гарантоване покриття витрат у кризовий період
8	Дебіторська заборгованість	Скорочення строку обігу дебіторської заборгованості	Автоматичні нагадування, контроль термінів	Зменшення залежності від кредитів

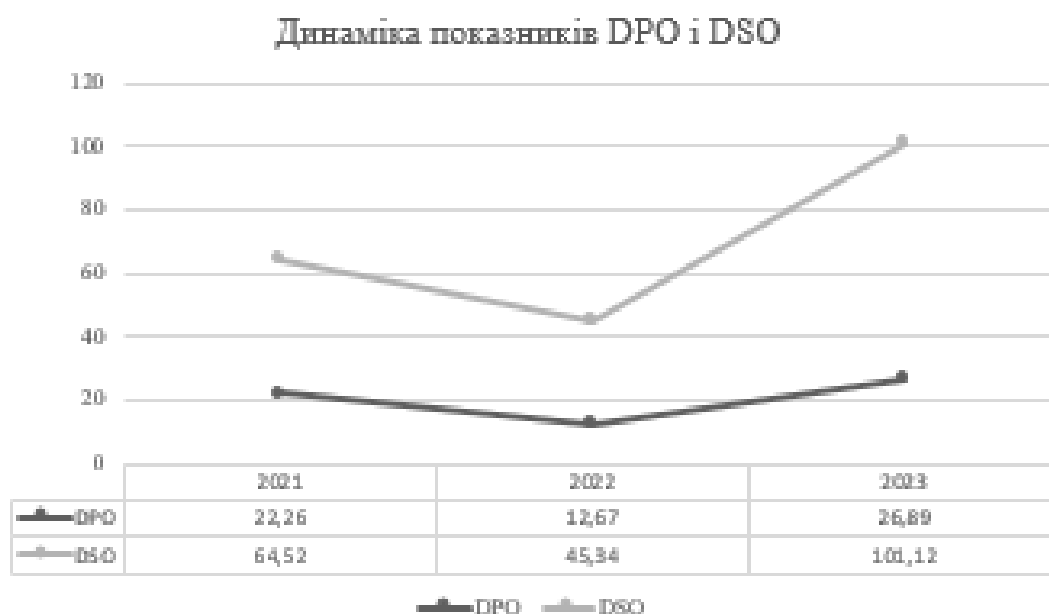

Рисунок 7 – Динаміка показників із дебіторської та кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький завод Маяк»

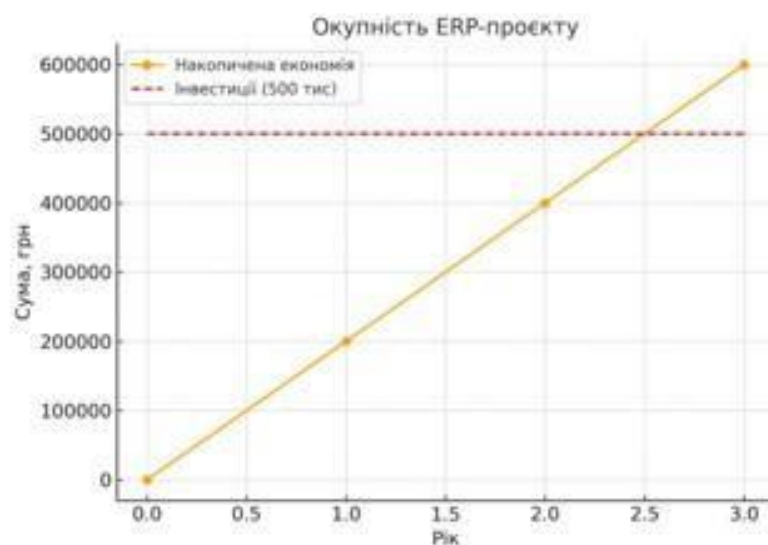

Рисунок 8 – Динаміка окупності ERP-проекту для підприємства ПрАТ «Вінницький завод Маяк»